

Resumoj / Abstracts / Streszczenia

Enhavo / Contents / Spis treści

Askurny, Nana Raihana (ID)	8
Sociolingvistika aliro: Folkloro kiel medio de instruado de la angla (ELT) por la marbordaj studentoj en Penyengat-insulo	
A Sociolinguistics Approach: Folklore as ELT Media for Coast Area Students in Penyengat Island	
Podejście socjolingwistyczne: folklor jako medium nauczania języka angielskiego (ELT) dla studentów z wybrzeża na wyspie Penyengat	
Baláž, Peter (SK)	10
Kiel ŝanĝiĝas „normaleco” kaj kiel ĝi malhelpas al interkultura kompreniĝo?	
How does “normalcy” change and how does it impede intercultural understanding?	
Jak zmienia się „normalność” i jak utrudnia zrozumienie międzykulturowe?	
Barandovská-Frank, Věra (DE)	11
Pri „Lingua Franca”	
On the “Lingua Franca”	
O „Lingua Franca”	
Beloŝević, Marija (HR)	12
Esperanto – duobla ponto: pliriĉigo de la patrolanda kaj internacia literaturoj	
Esperanto – a two-way bridge: enrichment of national and international literatures	
Esperanto – podwójny pomost: wzbogacenie literatury krajowej i międzynarodowej	
Calafato, Raees (NO)	13
Plurlingva pedagogio en Norvegio kaj Rusio: Rigardo al la instruistoj de la angla, franca, germana, hispana kaj ĉina	
Multilingual pedagogy in Norway and Russia: A look at teachers of English, French, German, Spanish, and Chinese	
Wielojęzyczna pedagogika w Norwegii i Rosji: spojrzenie na nauczycieli języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i chińskiego	
Coady, Maria (US)	15
La statuso de la hispana lingvo en la eduka politiko de Usono: sugestoj por edukistoj	
The Status of Spanish in Language-in-Education Policies in the United States: Implications for Educators	
Status języka hiszpańskiego w polityce dotyczącej języka w edukacji w Stanach Zjednoczonych: implikacje dla nauczycieli	
Corsetti, Renato (IT/GB)	17
Komunikado per Esperanto trans kulturaj baroj inter eŭropanoj kaj azianoj	
Communication in Esperanto across cultural barriers between Europeans and Asians	
Komunikacja za pomocą esperanta ponad kulturowymi barierami między Europejczykami i Azjatami	
Cramer, Marcos (DE)	19
La efektiva uzado de seksneŭtralaj pronomoj laŭ empiria esplorstudo	
The actual usage of sex-neutral pronouns on the basis of empirical research	
Faktyczne użycie zaimków neutralnych płciowo na podstawie badania empirycznego	

Dankova, Natalia (CA)	21
Rakontoj en parola Esperanto	
Narratives in Spoken Esperanto	
Narracje w mówionym esperancie	
Danylyuk, Nina (UKR)	23
Esperanto en la internacia scienca projekto "Lesja Ukrainka en la mondo de tradukoj"	
Esperanto in the international science project "Lesya Ukrainka in the world of translations"	
Esperanto w międzynarodowym projekcie naukowym „Lesia Ukrainka w świecie tłumaczeń”	
Deance, Ivan (MX)	24
Interkultura komunikado kaj esperanto kiel dua lingvo en Meksiko	
Intercultural communication and Esperanto as a second language in Mexico	
Komunikacja międzykulturowa i esperanto jako drugi język w Meksyku	
Deganutti, Marianna (DE)	25
Europanto: senleĝa lingvo de Diego Marani	
Europanto: Diego Marani’s lawless language	
Europanto: Diego Maraniego język bez praw	
Dell’Aquila, Vittorio (FI) & Stria, Ida (PL)	26
Sintenoj al la uzo de la angla kiel lingva frankao kontraste al la lokaj lingvoj	
Attitudes towards the use of English as a <i>lingua franca</i> as opposed to local languages	
Postawy wobec używania języka angielskiego jako lingua franca w odróżnieniu do języków lokalnych	
Dols Salas, Nicolau (ES)	28
Kiu regas la lingvon? Normigado de ne plenrajta lingvo: la kazo pri la kataluna	
Who controls the language? Standardization of a non-state language: The case of Catalan	
Kto włada językiem? Standaryzacja niepełnoprawnego języka: przypadek katalońskiego	
Eźlakowski, Wiktor (PL)	29
Internacia gestolingvo – gesta Esperanto	
International Sign Language – Sign Esperanto	
Międzynarodowy język migowy – migowe esperanto	
FAN Jason (JP)	30
Komunikaj problemoj de japanaj loĝantoj en Singapuro	
Communication issues of Japanese Residents in Singapore	
Problemy komunikacji japońskich rezydentów w Singapurze	
Farris , Michael (PL)	32
La serĉado de la internacia signolingvo	
The Search for an International Sign Language	
W poszukiwaniu międzynarodowego języka migowego	
Fians, Guilherme (UK)	34
Krokodiloj, pomegoj kaj strigoj: Lingva variado kaj normigo en Esperanto kiel planlingvo	
Crocodiles, big apples and owls: Language variation and standardisation in a constructed language	
Krokodyle, wielkie jabłka i sowy: wariacja językowa i standaryzacja w języku skonstruowanym	

Fiedler, Sabine (DE)	36
Interkultura komunikado per Esperanto: Kelkaj ĉefaj trajtoj	
Intercultural communication by means of Esperanto: Some key features	
Komunikacja międzykulturowa przy użyciu esperanta: kilka głównych cech	
Gobbo, Federico (NL)	37
Ĉu Esperanto-familioj favoras eŭropiĝon? Jen esplora studo	
Do Esperanto families foster Europeanization? A pilot case study	
Czy rodziny esperanckie sprzyjają europeizacji? Pilotażowe studium przypadku	
Godzich, Anna (PL) UAM	38
La temo de futbalo por elformi interkulturan kompetenton ĉe studentoj de la itala lingvo	
Tematyka piłkarska w kształtowaniu kompetencji interkulturowej studentów filologii włoskiej	
The subject of football in shaping the intercultural competence of students of Italian	
GONG Xiaofeng (CR)	40
Diferencoj inter orientaj kaj okcidentaj kulturoj en Esperanta Instruado	
Differences in Eastern and Western cultures in the instruction of Esperanto	
Różnice między kulturami Wschodu i Zachodu w nauczaniu esperanta	
Grzybowski, Przemysław (PL)	41
Atestantoj. Lokoj kaj najbaroj kiel elementoj de interkultura komunikado	
Witnesses. Places and neighbors as elements of intercultural communication	
Świadkowie. Miejsca i sąsiedzi jako czynniki edukacji międzykulturowej	
Guziak, Albert (PL)	42
La statuso de la angla lingvo en la institucioj de EU post la Briteliro (Brexit) per la ekzemplo de media diskurso	
The status of English in the EU institutions after Brexit by the example of media discourse	
Status języka angielskiego w instytucjach unijnych po Brexicie na przykładzie dyskursu medialnego	
Hanmant, Ashok Metkari (IN)	43
Interkultura komunikado en krizoj en multlingva kunteksto	
Intercultural Communication in Emergencies in Multilingual context	
Komunikacja międzykulturowa w sytuacjach kryzysowych w kontekście wielojęzycznym	
Jaskot, Maciej (PL)	46
Plurlingveco en Hispanio: la kazo de Andaluzio	
Multilingualism in Spain: The case of Andalusia	
Wielojęzyczność w Hiszpanii: przypadek Andaluzji	
Kędzierska, Hanna (PL)	48
Kiel fremda akĉento influas nian kapablon prognozi? ERP-pruvoj el la pola	
How does a foreign accent affect our ability to predict? ERP evidence from Polish	
Czy tzw. <i>obcy akcent</i> ma wpływ na zdolności przewidywania słuchaczy? Badanie ERP w języku polskim	
KIMURA Goro Christoph (JP)	50
Komunikado per Esperanto en interlingvistika komparo	
Communication through Esperanto in interlinguistic comparison	
Komunikacja poprzez esperanto w ujęciu interlingwistycznym	

Koutny, Ilona (PL)	51
Rolo de lingvo en interkultura komunikado	
Role of language in intercultural communication	
Rola języka w komunikacji interkulturowej	
Kováts, Katalin (NL)	52
Instruado kaj ekzamenoj en internacia medio	
Instruction and examination in international environments	
Nauczanie i egzaminy w międzynarodowym środowisku	
Kozicki, Michał (PL)	53
<i>Fervojaj paspagoj, fervojaj pordegoj, fervojaj mastoj aŭ fervojaj baroj?</i> Komparo de la lingva bildo de fervoja terminologio en la pola, angla, nederlanda kaj Esperanto.	
<i>Railway turnpikes, railway gates, railway spars or railway barriers?</i> Comparison of the linguistic worldview of railway terminology in Polish, English, Dutch and Esperanto.	
<i>Rogatki kolejowe, bramki kolejowe, maszty kolejowe czy bariery kolejowe?</i> Porównanie językowego obrazu terminologii kolejowej w języku polskim, angielskim, niderlandzkim i esperanto.	
Kuznetsov, Sergej (RU)	55
La rolo de planlingvoj en la perfektigo de la teoria lingvistiko ĝenerale: ĉefaj ideoj kaj ĉefaj agantoj	
The role of planned languages in the perfection of general linguistic theory: main ideas and agents	
Rola języków planowych w doskonaleniu językoznawstwa teoretycznego w ogóle: główne idee i główni aktorzy	
Lavarenne, Christian (FR)	57
Fruaj interkulturaj valoroj en Esperanto: en la kerno de la Zamenhofaj <i>Hilelismo</i> kaj homaranismo	
Early intercultural values in Esperanto: at the heart of Zamenhof's Hillelism and homarnismo	
Wczesne wartości międzykulturowe w esperancie: w sercu hillelizmu i homaranizmu Zamenhofa	
Leyk, Jerzy (PL)	59
Signifo de plurlingveca kapitalo de eŭropaj socioj kontraste al monopoligaj praktikoj en edukado de fremdaj lingvoj je mezlerneja nivelo	
The Meaning of Multilingual Social Capital Opposed to Monopolization Practices Concerning Foreign Languages Teaching in Secondary Education in Europe	
Znaczenie kapitału społecznej wielojęzyczności w świetle praktyk monopolizujących w nauczaniu języków obcych na poziomie szkolnictwa średniego w Europie	
Lo Jacomo, François (FR)	61
Ĉu ekzistas “bona lingvo”?	
Does a “good language” exist?	
Czy istnieje „dobry język”?	
Mammadova, Tamilla (AZ)	63
Malsukceso de interkultura komunikado kiel rezulto de la misuzo de diskursaj partikloj (DP)	
Intercultural Communication Breakdown as a Result of Discourse Particles (DP) Misuse	
Załamanie komunikacji międzykulturowej jako skutek niewłaściwego użycia partykuł dyskursywnych (DP)	
Manzano-Arrondo, Vicente (ES)	65
Ĉu komunikado bezonas internacian lingvon ĉu interkulturan?	
Does communication need an international or an intercultural language?	
Czy komunikacja wymaga języka międzynarodowego czy międzykulturowego?	

Molnár, Mónika (CH)	67
Interkulturaj valoroj per la okuloj de lernejanoj	
Intercultural values in the eyes of school goers	
Wartości międzykulturowe oczami uczniów	
Moradi, Homeira (PL)	68
Lingvopolitiko en la nuntempa Irano – la kazo de asirianoj kaj mazandaranoj	
Language policy in the contemporary Iran – the case of Assyrians and Mazandaranians	
Polityka językowa we współczesnym Iranie – przypadek Asyryjczyków i Mazandarańców	
NISHIMOTO Noa (JP)	69
Demonstri la “ne-ekzistantan mondon”. Lecionoj el surloka lingva esploro en Bolivio kontaktante parolantojn de lingvo sen numeraloj	
Demonstrating the “non-existent world”. Lessons from linguistic fieldwork in Bolivia for the quest to contact speakers of a language without numerals	
Pokazać „nieistniejący świat”. Lekcje z lingwistycznych badań terenowych w Boliwii w celu nawiązania kontaktu z osobami posługującymi się językiem bez liczebników	
Paradowski, Michał B. & Pawlas, Elżbieta (PL)	71
Miskomprenoj dum komunikado en la angla kiel lingva frankao: kaŭzoj, prevento kaj helpaj strategioj	
Misunderstandings in communicating in English as a <i>lingua franca</i> : Causes, prevention, and remedial strategies	
Nieporozumienia i niezrozumienia w komunikacji w języku angielskim używanym jako <i>lingua franca</i> : Przyczyny, prewencja i strategie zapobiegawcze	
Pawłowska-Balcerska, Agnieszka (PL)	73
Komunikacja interkulturowa na przykładzie polsko-niemieckiego projektu “Interkulturelle Begegnungen – Poznań – Bielefeld” („Spotkania interkulturowe – Poznań – Bielefeld”) – możliwości i ograniczenia	
Intercultural communication on the example of the Polish-German project “Interkulturelle Begegnungen – Poznań – Bielefeld” (“Intercultural meetings – Poznań – Bielefeld”) possibilities and limitations	
Pietrzak, Barbara (PL)	74
Esperantlingva radiofonio kiel medio de interkultura komunikado	
Esperanto language radio as a means of intercultural communication	
Radiofonia w języku esperanto jako środowisko komunikacji międzykulturowej	
Planchon, Philippe (FR)	76
Ĉu Esperanto enhavas la necesajn rimedojn por roli kiel interkultura lingvo? – Esploro de la esprim-rimedoj de Esperanto laŭ semantika, pragmatika kaj enunciativa vidpunktoj	
Does Esperanto have the necessary means for being an intercultural language? – Research on the expressive means of Esperanto from semantic, pragmatic and enunciative viewpoints	
Czy esperanto posiada niezbędne zasoby, aby funkcjonować jako język międzykulturowy? – Badania nad środkami wyrazu esperanta z semantycznego, pragmatycznego i enuncjatywnego punktu widzenia	
Raola, Orlando (US)	78
Sociaj transformiĝoj en Orienta Eŭropo (1989-1993) tra la lenso de Esperantaj korespondado kaj publikigaĝoj	
Social transformations in Eastern Europe (1989-1993) through the lens of Esperanto correspondence and publications	
Przemiany społeczne w Europie Wschodniej (1989-1993) przez pryzmat korespondencji i publikacji esperanckich	

Reagan, Timothy (US)	79
Gestolingvoj kaj interkultura komunikado: defioj de la interagoj Surdulo – aŭdanto en plurlingva situacio	
Sign Languages and Intercultural Communication The Challenges of Deaf-Hearing Interactions in Multilingual Settings	
Języki migowe i komunikacja międzykulturowa. Wyzwania związane z interakcjami niesłyszących ze słyszącymi w środowiskach wielojęzycznych	
Schubert, Klaus (DE)	81
Strebo al interkultureco en universalaj lingvoj de la 17-a ĝis la 19-a jarcentoj	
Efforts to create interculturality in universal languages of the 17th to 19th centuries	
Dążenie do międzykulturowości w językach uniwersalnych od XVII do XIX wieku	
Staes, André (BE)	82
Kie internacia komunikado estas plej bezonata?	
Where is intercultural communication most needed?	
Gdzie jest najbardziej potrzebna komunikacja międzynarodowa?	
van Steenberg, Jan (NL)	84
Zonaj konstruitaj lingvoj	
Zonal constructed languages	
Sztuczne języki strefowe	
Strzelecka, Grażyna (PL) & Walasek, Maria; Lipka, Marcin; Getka, Kamil et al.	86
Alternativa gvidlibro tra Pollando kiel projekto dum praktika lernado de la germana lingvo	
An alternative guidebook for Poland as a project in German language class	
Alternatywny Przewodnik po Polsce jako projekt na zajęciach z języka niemieckiego	
Sztencel, Magdalena (PL)	87
Intercultural pragmatics in the Global Englishes context: some implications for developing intercultural communicative competence	
Pragmatyka międzykulturowa w kontekście angielskiego jako języka globalnego a rozwój międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych	
Talipska, Małgorzata (PL)	89
La problemo disvolvi frazareproduktan teston por Internacia Signolingvo (SRT-IS)	
Problem opracowania testu reprodukcji zdań dla International Sign (SRT-IS)	
The issue of developing a sentence reproduction test for International Sign (SRT-IS)	
Tonkin, Humphrey (US)	91
Esperanto kaj transnaciismo: Soros, Kosinski, Zaleski-Zamenhof	
Esperanto and transnationalism: Soros, Kosinski, Zaleski-Zamenhof	
Esperanto i transnarodowość: Soros, Kosiński, Zaleski-Zamenhof	
Wąsikiewicz-Firlej, Emilia & Szczepaniak-Kozak Anna (PL)	93
Tutmonda lingvo kontraŭ loka lingvo en interkultura komunikado: faktoj kaj mitoj	
Język globalny wobec języka lokalnego w komunikacji międzykulturowej: fakty i mity	
Global and local languages in intercultural communication: facts and myths	
Werneck, Emerson (BR)	95
Denaskismo en Brazilo – speciala dulingvismo en perspektivo	
Denaskismo in Brazil – perspectives on a special bilingualism	
Denaskismo w Brazylii – szczególna dwujęzyczność w perspektywie	

Wickström, Bengt-Arne (DE/HU)	96
Efikeco kaj egaleco en la realigo de lingvorajtoj	
Efficiency and equity in the provision of language rights	
Skuteczność i sprawiedliwość w zapewnianiu praw językowych	
WONG Lorraine (NZ)	97
Esperantistaj literaturistoj kaj ilia kosmopoliteco: Julio Baghy, Ba Jin kaj Armand Su	
Literary Esperantists and their Cosmopolitanism: Julio Baghy, Ba Jin, and Armand Su	
Esperancyy literaci i ich kosmopolityzm: Julio Baghy, Ba Jin i Armand Su	
Zięba, Maciej (PL)	99
Interlingvoj de Orienta kaj Suda Azio: la sanskrita kaj la palia lingvoj	
Interlanguages of Eastern and Southern Asia: Sanskrit and Pali	
Języki pomocnicze Azji Wschodniej i Południowej: sanskryt i pali	

Askurny, Nana Raihana (ID)

Socilingvistika aliro: Folkloro kiel medio de instruado de la angla (ELT) por la marbordaj studentoj en Penyengat-insulo

Instruado de la angla kiel fremda lingvo por la marbordaj studentoj en Indonezio iĝas defio por instruistoj. Metante studentojn en komfortajn cirkonstancojn povas porti sukceson kaj por instruistoj kaj studentoj. La studentoj en la marborda regiono de Kepulauan Riau edukiĝis en la malaja tradicio. Tio gvidas ilin paroli, agi kaj pensi laŭ la tradicia malaja maniero. Socilingvistika aliro enportas la lokan kulturon en la instruadon de la angla. Uzante la lokan folkloron instruistoj povas vekti la atenton kaj partoprenemon de la studentoj. Tiu ĉi studo celas tion montri, tiel ĝi ofertas baze novan metodon por instruistoj. Temas pri tradukado de folkloro en la anglan per la helpo de instruistoj.

La studo proponas aplikeblajn alternativojn. Unue, rakontado de historio kie tradukita folkloro estas uzebla, per la historioj la instruistoj vekas la atenton de la studentoj kaj igas la lecionon alloga. Tiel studentoj evoluigas sian aŭd-kompren-kapablon. Due, la instruistoj povas peti la samon de iuj studentoj, tiel ili partoprenas en la legado kaj la aliaj aŭskultas ilin. Per tiu tekniko studentoj lernas legi kaj aŭskulti. La instruistoj povas starigi demandojn por kontroli ilian komprenon. Trie, lernado de nova vortoprovizo per la uzo de folkloro. Ili lernas ankaŭ sinonimojn kaj antonimojn kaj konstruas siajn proprajn frazojn. Sekve ili studas tekstojn fikciajn kaj ne-fikciajn, poste ili rakontas ilin. Fine, la studentoj lernas literaturon, temas pri ilia loka literaturo, normoj kaj saĝeco. Tio estas la esenco per kiu socilingvistiko povas kontribui al ELT (English Language Teaching)-praktiko.

A Sociolinguistics Approach: Folklore as ELT Media for Coast Area Students in Penyengat Island

Teaching English as a foreign language for coastal students in Indonesia becomes challenging for teachers. Putting students into comfortable circumstances and settings bring possible success for both teacher and students. Students in the coastal areas of Kepulauan Riau are raised in the Malay tradition. It drives them to speak, act, and think in traditional Malay ways. Sociolinguistic approaches bring local culture to English language teaching (ELT). By applying folklore, teachers are enabled to provoke students' attention and participation. The aim of this study is to bring traditional folklore into ELT classroom. This study, basically, offers a breakthrough for English teachers. It used folklore translated into English with teaching guidance. Therefore, the teacher can easily bring it into the classroom.

This study gives alternatives to apply. First, is story-telling; translated folklore could be applied in story-telling activity, here, teacher uses story-telling to gain students' attention and make class fun. Through this, students practice their listening ability. Secondly, the teacher may have some students do the same, in order to evoke their participation in doing reading, while the others listen to them. Through this technique, students learn to read and also to listen. The teacher can give them some questions based on the folklore to generate student's listening comprehension. The third is, vocabulary learning. By utilizing folklore, students are served by new vocabularies, they also learn word categories, synonyms and antonyms, and build their own sentences. Next, students learn narrative texts along with fiction and non-fiction texts, and recount the text. The last is, students learn literature, and they learn their local literature, norms and wisdoms. This is the core of the study, in which sociolinguistic approaches contribute to ELT practices.

Podejście socjolingwistyczne: folklor jako medium nauczania języka angielskiego (ELT) dla studentów z wybrzeża na wyspie Penyengat

Nauczanie języka angielskiego jako języka obcego dla studentów z wybrzeża w Indonezji staje się wyzwaniem dla nauczycieli języka angielskiego. Umieszczenie uczniów w komfortowych warunkach i otoczeniu może wspomóc nauczyciela i uczniów. Uczniowie z wybrzeża Kepulauan Riau to rdzenni mieszkańcy, wychowani w tradycji malajskiej. Sprawia to, że mówią, działają i myślą w języku malajskim w sposób tradycyjny. Socjolingwistyka umożliwia takie podejście do lokalnej kultury, aby włączyć ją w ELT.

Zastosowanie folkloru umożliwia nauczycielowi wzbudzenie uwagi i udziału uczniów. Celem niniejszego badania jest wprowadzenie tradycyjnego folkloru do ELT. Badanie to jest zasadniczo przełomem dla nauczycieli języka angielskiego. Ma ono służyć wdrożeniu folkloru przetłumaczonego na angielski, z uwzględnieniem wskazówek dla nauczyciela. W ten sposób nauczyciel z łatwością wprowadzi go na zajęciach.

W niniejszym studium zaproponowano różne rozwiązania. Po pierwsze, opowiadanie historii: przetłumaczony folklor można zastosować w opowiadaniu historii; tu to nauczyciel opowiada historię folklorystyczną przed uczniami, aby przyciągnąć uwagę i rozbawić uczniów. W ten sposób uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania. Po drugie, nauczyciel może poprosić o to samo uczniów, aby włączyć ich do czytania, podczas gdy pozostali słuchają. Stosując tę technikę, uczniowie uczą się czytać, a także słuchać. Nauczyciel może zadać im kilka pytań opartych na folklorze, aby rozwinąć zdolność rozumienia ze słuchu. Trzeci sposób to nauka słownictwa. Przy zastosowaniu folkloru uczniowie poznają nowe słownictwo, uczą się także kategorii wyrazów, synonimów i antonimów oraz budują własne zdania. Uczniowie poznają także narracje, włączając w to beletrystykę i literaturę faktu, a także relacjonują tekst. I wreszcie uczniowie poznają literaturę, w tym lokalną literaturę, normy i mądrości. Sednem badania jest wskazanie, jak podejście socjolingwistyczne może przysłużyć się w praktyce ELT.

Baláž, Peter (SK)

Kiel ŝanĝiĝas „normaleco” kaj kiel ĝi malhelpas al interkultura kompreniĝo?

“Normala” estas vorto ege ofte uzata en multaj sferoj kaj en nia ĉiutaga vivo. Tamen, ĝi estas tre delikata vorto, kun ege malsama enhavo – de kulturo al kulturo, de lando al lando, de epoko al epoko. Ties enhavo ja emas ofte ŝanĝiĝi – foje pli abrupte, foje iom-post-iome, tamen eblas facile kompreni, ke normale ni komprenas sub la nocio “normala” tre malsamajn aferojn. Interkultura komunikado bezonas konscion de ambaŭ flankoj pri tio, ke “mia vero ne estas absoluta” kaj ke por ke ni povu interkonsenti, ni havu saman nocion pri la koncerna vorto/esprimo. Alikaze ni riskas ke “mia normaleco” kaŭzos konfliktojn, ĉar ne kongruos kun “via normaleco”. En tutmondiĝinta mondo la nocio “normala” povas esti eĉ danĝera. Normaleco ja evoluas – samkiel la homaro. Kiel ĝi do aspektos estonte? Por solvi interkulturajn konfliktojn ni bezonas novan aliron, kaj ĉefe forgesi pri la vorto “normal” en ties kutima uzo.

How does “normalcy” change and how does it impede intercultural understanding?

“Normal” is a word that is often used in many spheres in our daily lives. However, it is a very delicate word with very different content – from culture to culture, from country to country, from era to era. It’s content is prone to change – at times more abruptly and at other times more gradually, however it is easy to understand that under the idea of “normal” we usually understand very different things. Intercultural communication requires awareness on both sides that “my truth is not absolute” and that in order to be able to come to an agreement we have same idea about a given word/expression. Otherwise we risk that “my normal” will cause conflicts because it is not congruent with “your normal”. In a globalizing world the idea of “normal” can even be dangerous. Normalcy evolves as does humanity. How then will it be like in the future? In order to solve intercultural conflicts we need a new approach and most of all we need to forget about the word “normal” in its everyday use.

Jak zmienia się „normalność” i jak utrudnia zrozumienie międzykulturowe?

„Normalny” to słowo bardzo często używane w wielu sferach i w naszym codziennym życiu. Jest to jednak bardzo delikatne słowo, o bardzo różnej treści – od kultury do kultury, od kraju do kraju, z epoki do epoki. Jego treść często się zmienia – czasem bardziej gwałtownie, czasem stopniowo, ale łatwo jest zrozumieć, że pod pojęciem „normalności” zwykle rozumiemy bardzo różne rzeczy. Komunikacja międzykulturowa wymaga po obu stronach świadomości, że „moja prawda nie jest absolutna” i że abyśmy byli w stanie się zgodzić, musimy mieć to samo pojęcie pod danym słowem / wyrażeniem. W przeciwnym razie ryzykujemy, że „moja normalność” spowoduje konflikty, ponieważ nie będzie pasować do „Twojej normalności”. W zglobalizowanym świecie pojęcie „normalności” może być nawet niebezpieczne. Normalność ewoluuje – podobnie jak ludzkość. Jak to będzie wyglądać w przyszłości? Aby rozwiązać konflikty międzykulturowe, potrzebujemy nowego podejścia, a przede wszystkim musimy zapomnieć o słowie „normalny” w jego zwyczajowym użyciu.

Barandovská-Frank, Věra (DE)

Pri „Lingua Franca”

La termino "lingua franca" (Esperante: lingvafrankao) kutime indikas perilon por interkomunikado inter diversaj kulturoj. Tio perfekte validas por la historie unua *Lingua Franca del Levante* (aŭ: de Mediteraneo), plej ofte karakterizata kiel piĝino, kiu tamen mire funkciis nekredible longe. Ĝia unua funkcio estis buŝa interkompreniĝo inter italoj, hispanoj, portugaloj, francoj, araboj, turkoj, grekoj, judoj kaj aliaj nacioj, kiel lingvo de maristoj, komercistoj, piratoj, sklavoj, servistoj, vojaĝantoj, pastroj, soldatoj ktp., kiel atestas multaj personoj. Skribaj dokumentoj estas malmultaj kaj diversaj, kio supozigas ekziston de pluraj variaĵoj aŭ eĉ dialektoj. Ĝia bazo tamen estas sendube Romana, tial la unua moderna specialisto pri ĝi estis la fama romanisto kaj "patro de kreolistiko" Hugo Schuchardt. Lia artikolo "Die Lingua Franca" el la jaro 1909 restas baza dokumento, kiun liaj posteuloj uzis por evoluigi aron da diversaj teorioj pri la nomo, karaktero, tipo kaj evoluo de tiu belsona lingvo. Post la konkero de sia lasta grava centro, Alĝero, en 1830, ĝi pli kaj pli cedadis al la franca lingvo. Schuchardt mem ne plu trovis ĝin vivanta en Levantenio. Mi eliras el lia artikolo kaj klopodas kolekti interesajn teoriojn kaj faktojn pri la originala lingvafrankao.

On the "Lingua Franca"

The term "lingua franca" usually refers to a tool of communication between different cultures. This is completely true of the first *Lingua Franca of the Levant* (or of the Mediterranean), usually described as a pidgin, but one which functioned for an incredibly long period of time. It's first function was oral communication between Italians, Spaniards, Portuguese, the French, Arabs, Turks, Greeks, Jews and other nationalities as the language of sailors, traders, pirates, slaves, servants, travelers, priests, soldiers etc. as attested by many people. Written documents are few and diverse, which leads to the assumption of various versions or even dialects. It's basis however is doubtless Romance, so the first modern specialist in it was the famous scholar of Romance studies and the "father of creole studies" Hugo Schuchardt. His article "Die Lingua Franca" from 1909 remains a foundational document which his followers have used to develop a number of diverse theories on the name, character, type and evolution of this beautiful sounding language. After the conquest of its last important center, Algiers in 1830, it more and more gave way to French. Schuchardt himself could no longer find it alive in the Levant. My point of departure will be his article and will endeavor to present interesting theories and facts about the original lingua franca.

O „Lingua Franca”

Termin „lingua franca” zwykle wskazuje na środek komunikacji między różnymi kulturami. Jest to całkowicie prawdziwe w przypadku pierwszego w historii Lingua Franca del Levante (lub: z obszaru Morza Śródziemnego), najczęściej określanego jako pidżyn, który jednak zaskakująco funkcjonował przez niewiarygodnie długi czas. Jego pierwszą funkcją była komunikacja ustna między Włochami, Hiszpanami, Portugalczkami, Francuzami, Arabami, Turkami, Grekami, Żydami i innymi narodowościami, jako język marynarzy, kupców, piratów, niewolników, służących, podróżników, księży, żołnierzy itd., jak zaświadczało wiele osób. Pisemne dokumenty są nieliczne i różnorodne, co zakłada istnienie kilku odmian, a nawet dialektów. Podstawą tego języka jest jednak niewątpliwie romańska, a zatem pierwszym współczesnym specjalistą w tej dziedzinie był słynny romanista i „ojciec kreolistyki” Hugo Schuchardt. Jego artykuł „Die Lingua Franca” z 1909 roku pozostaje podstawowym dokumentem, na podstawie którego jego następcy stworzyli zbiór różnych teorii dotyczących nazwy, charakteru, rodzaju i rozwoju tego pięknie brzmiącego języka. Po podboju w 1830 r. ostatniego jego dużego ośrodka, Algieru, coraz bardziej ustępował językowi francuskiemu. Sam Schuchardt nie znalazł go już żywego w Lewancie. Moim punktem wyjścia będzie jego artykuł; spróbuję zebrać interesujące teorie i fakty dotyczące oryginalnego języka lingua franca.

Belošević, Marija (HR)

Esperanto – duobla ponto: pliriĉigo de la patrolanda kaj internacia literaturoj

Pensante pri la fakto, ke Esperanto estas la ponto inter kulturoj, oni ja unuavice pensas pri la portado de la kulturaj valoroj de unu kulturo/popolo al la monda publiko. Sed, ĉu pere de Esperanto povas "profiti" iu nacia kulturo?

En la jaro 1992 Kroata Esperantista Unuiĝo eldonis sian unuan antologian eldonon "*Poemaro de Kroatoj en Hungario*". La kroataj poetoj loĝantaj en Hungario estis tiutempe konataj nur al la fakuloj kiuj okupiĝis pri tiu branĉo de la literaturo. KEU kolektis la verkojn de la kroataj poetoj en Hungario kaj en dulingva antologio eldonis ĝin. La fakuloj dum la postaj jaroj tion taksis kiel pionira paŝo, kiu helpis al enhejmigo de la kroata literaturo al ĝia patrolando. Do, profitis kaj la kroataj legantoj, sed same la eksterlandaj. Sekvis similaj antologioj kun la verkoj de Kroatoj de Burgenlando, Italio (Molise) kaj Rumanio. La prezentoj de unuopaj eldonoj vekis intereson ankaŭ de lokaj Esperantistoj ekkoni la vivon de Kroatoj, kiuj en tiuj landoj vivas kiel etnaj malplimultoj.

Esperanto – a two-way bridge: enrichment of national and international literatures

Thinking of the fact that Esperanto is a bridge between cultures, the first thought that comes to mind is the presentation of cultural values of one culture/people to a global audience. But, is it possible for a national culture to "profit" from Esperanto?

In 1992, the Croatian Esperanto Union (Kroata Esperantista Unuiĝo – KEU) published its first anthology "*Poemaro de Kroatoj en Hungario*" (Anthology of Croatian Poetry in Hungary). Croatian poets residing in Hungary were known at the time only by specialists in that branch of literature. KEU collected the works of Croatian poets in Hungary and published them in a bilingual anthology. Specialists in subsequent years recognized this as a pioneering step which helped lead this branch of Croatian literature back to its homeland. In this way both Croatian and non-Croatian readers profited. Similar anthologies followed with works by Croats living in the Burgenland province of Austria, Molise in Italy and in Romania. The presentation of particular editions also awakened the interest of local Esperantists to get to know the lives of Croats living in these countries as ethnic minorities.

Esperanto – podwójny pomost: wzbogacenie literatury krajowej i międzynarodowej

Myśląc o tym, że esperanto jest pomostem między kulturami, myśli się przede wszystkim o przedstawieniu światowej społeczności wartości kulturowych jednej kultury/jednego ludu. Ale czy esperanto może przynieść korzyści jakiejś konkretnej kulturze narodowej?

W 1992 roku Chorwacki Związek Esperantystów (KEU) opublikował swoje pierwsze wydanie antologiczne „*Poemaro de Kroatoj en Hungario*” (‘Antologia wierszy Chorwatów na Węgrzech’). Mieszkających na Węgrzech poetów chorwackich znali wówczas tylko badacze zajmujący się tą dziedziną literatury. KEU zebrał dzieła chorwackich poetów na Węgrzech i opublikował je w dwujęzycznej antologii. Eksperci w późniejszych latach uznali to za pionierski krok, który pomógł sprowadzić chorwacką literaturę do ojczyzny. Skorzystali więc na tym czytelnicy chorwaccy, ale i zagraniczni. Pojawiły się podobne antologie z twórczością Chorwatów z Burgenlandu, Włoch (Molise) i Rumunii. Prezentacje poszczególnych wydań wzbudziły także zainteresowanie miejscowych esperantystów, by poznać życie Chorwatów, żyjących w tych krajach jako mniejszości etniczne.

Calafato, Raees (NO)

Plurlingva pedagogio en Norvegio kaj Rusio: Rigardo al la instruistoj de la angla, franca, germana, hispana kaj ĉina

La klasoj en la mondo iĝas pli kaj pli plurlingvaj, pro tio necesas certigi ke lingva edukado povu plenumi la bezonojn kaj eluzi la spertojn de kulture kaj lingve diversaj grupoj de lernantoj kaj instruistoj. Unu maniero por tion atingi, estas apliki plurlingvan pedagogion kie la instruistoj eluzas sian konon de aliaj lingvoj kaj tiun de siaj lernantoj dum la leciono. Ankaŭ la registaroj preferas disvolvi plurlingvajn civitanojn, kaj ili postulas de la instruistoj kiuj volas kaj povas, sukcese realigi multlingvajn iniciatojn. Esplorante la identecon de instruistoj estas tre grave taksi, kiel ili instruos kaj kiun aliron ili uzos.

Ĝis nun malmultaj studoj esploris la plurlingvan identecon de lingvoinstruistoj, ĉefe de tiuj kiuj instruas pli ol unu fremdan lingvon. Mia prelego diskutos la rezultojn de esploro de faktoroj ĉe 21 lingvoinstruistoj en supera mezlernejo kiuj manifestis plurlingvan identecon kaj aplikis plurlingvan pedagogion, en Norvegio kaj Rusio. La rezultoj evidentigis la ĉeeston de 3 faktoroj kiuj plej forte determinis la gradon en kiu ili pretas uzi plurlingvan pedagogion, kun la celo kiel plani pluformadajn programojn por instruistoj kaj kiel formuli lingvoedukatan politikon.

Multilingual pedagogy in Norway and Russia: A look at teachers of English, French, German, Spanish, and Chinese

As classrooms around the world become increasingly multilingual, there is a need to ensure that language education can meet the needs and harness the experiences of a culturally and linguistically diverse group of students and teachers. One way to achieve this is for teachers to adopt a multilingual pedagogy where they draw on their and their students' knowledge of other languages during lessons. Governments, too, are keen to develop multilingual citizens and they will require teachers who are willing and able to successfully implement multilingual initiatives. Researching teacher identity, therefore, becomes crucial to gauging how teachers are likely to teach and what approaches they will adopt.

At present, few studies have explored the multilingual identities of language teachers, especially those teaching more than one foreign language. My presentation will discuss the findings from a study that explored the factors affecting the extent to which 21 upper-secondary school language teachers evinced a multilingual identity and engaged in a multilingual pedagogy in Norway and Russia. The findings revealed the presence of three factors that most strongly determined the extent to which teachers were willing to use a multilingual pedagogy, with implications for how teacher development programs are designed and language education policy formulated.

Wielojęzyczna pedagogika w Norwegii i Rosji: spojrzenie na nauczycieli języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i chińskiego

Ponieważ sale lekcyjne na całym świecie stają się coraz bardziej wielojęzyczne, istnieje potrzeba zadbania, by edukacja językowa mogła odpowiadać potrzebom i wykorzystywać doświadczenia zróżnicowanej kulturowo i językowo grupy uczniów i nauczycieli. Jednym ze sposobów osiągnięcia tego jest przyjęcie przez nauczycieli wielojęzycznej pedagogiki, w ramach której podczas lekcji czerpią z wiedzy swojej i swoich uczniów o innych językach. Rządy państw również chcą rozwijać wielojęzycznych obywateli i będą potrzebować nauczycieli, którzy będą chętni i zdolni do skutecznego wdrażania inicjatyw wielojęzycznych. Dlatego badanie tożsamości nauczyciela staje się kluczowe dla oceny, w jaki sposób nauczyciele będą prawdopodobnie nauczać i przyjmą jakie podejścia.

Obecnie niewiele badań dotyczy wielojęzycznej tożsamości nauczycieli języków obcych, zwłaszcza tych, którzy uczą więcej niż jednego języka obcego. W mojej prezentacji omówione zostaną wyniki badania, w którym zbadano czynniki wpływające na stopień, w jakim 21 nauczycieli języków w szkołach średnich wykazało wielojęzyczną tożsamość i zaangażowało się w wielojęzyczną pedagogikę w Norwegii i Rosji.

Odkrycia ujawniły obecność trzech czynników, które najsilniej determinowały stopień, w jakim nauczyciele byli skłonni korzystać z wielojęzycznej pedagogiki, co ma wpływ na sposób projektowania programów rozwoju nauczycieli i formułowania polityki w zakresie edukacji językowej.

Coady, Maria (US)

La statuso de la hispana lingvo en la eduka politiko de Usono: sugestoj por edukistoj

Ne malsimile al multaj landoj en la mondo, la lingvoinstrua politiko en Usono estas kompleksa procezo, soci-politike kaj historie influata. Kvankam Usono estas lingve diversa lando kun neniu oficiala nacia lingvo, pli ol 30 ŝtatoj deklaris la anglan oficiala lingvo, kaj neniu deklaris la hispanan oficiala, malgraŭ ĝia vasta uzo kaj socia, ekonomia kaj politika influo en la lando. La dua plej vaste uzata lingvo en Usono estas la hispana, laŭ la datumoj de Pew Research Center estas pli ol 39 milionoj da parolantoj de la hispana en Usono, tio signifas pli ol 230%-an kreskon depost 1980 (Lopez & Gonzalez-Barrera, 2013). La hispana estas la unua lingvo de 85% de la dualingvo-lernantoj en usonaj lernejoj, tamen dulingvaj programoj, kie du lingvoj estas uzataj en la instruado por plifaciligi la lernadon, ne disvastiĝis dumtempe por subteni la hispanparolantojn.

Sekvante teorianton kadron de lingvoplanado kaj lingvopolitiko (Kaplan & Baldauf, 2005), konsiderante politikon pri personaro kaj metodologio, tiu ĉi prelego fokusiĝas pri politiko kaj praktiko de lingvo kaj instruado en Usono kaze de lingve minoritataj lernantoj. Pro la malcentra naturo de lingvopolitiko en Usono, mi koncentriĝas al la ŝtato Florida por ilustru per unu ekzemplo la lingvoedukan politikon rilate al la studplan-fontoj, metodologio kaj personaro. Mi elmontras ilian kunfluron speciale por la hispanparolantoj, kiuj konsistigas la 85%-ojn de la lingvolernantoj en la ŝtato. Mi prezentos ke la riĉaj lingvaj rimedoj de la hispana en Usono estis sisteme malfortigitaj kiel la rezulto de politiko pri unulingveco kaj politika subpremo, kiu ne subtenas la denaskajn hispanparolantojn, dume samtempe elformas modestan nivelon de hispana lingvokono ĉe nenedaskaj junaj lernantoj de la hispana.

The Status of Spanish in Language-in-Education Policies in the United States: Implications for Educators

Not dissimilar to many countries around the world, language learning policies in the United States (US) is a complex process that is socio-politically and historically situated. Although the US is a linguistically-diverse country with no official national language, more than 30 states have declared English as its official language and none have declared Spanish official, despite its extensive use and social, economic, and political influence in the country. The second most widely used language in the US is Spanish. According to data from the Pew Research Center, there are more than 39 million speakers of Spanish in the US, a growth of more than 230% since 1980 (Lopez & Gonzalez-Barrera, 2013). Spanish is spoken as a first language by 85% of second language learners in US schools, yet bilingual programs, where two languages are used as mediums of instruction to facilitate learning, have not proliferated over time to support Spanish speakers.

Following a theoretical framework of language planning and policy (Kaplan & Baldauf, 2005), focusing on personnel and methodology policies, this presentation focuses on language and literacy policies and practices in the US for language minoritized students. Due to the decentralized nature of language policies in the US, I focus on the state of Florida to illustrate one example of language-in-education policies related to curriculum resources, methodology, and personnel. I note the intersection of these areas especially for Spanish speakers, who comprise 85% of language learners in the state. I show that the rich linguistic resources of Spanish in the US have systematically been weakened as a result of monolingual policies and political pressures that fail to support native Spanish speakers, while simultaneously building modest levels of Spanish proficiency among non-native early learners of Spanish.

Status języka hiszpańskiego w polityce dotyczącej języka w edukacji w Stanach Zjednoczonych: implikacje dla nauczycieli

Podobnie jak w wielu krajach na całym świecie, polityka dotycząca nauki języków w Stanach Zjednoczonych jest złożonym procesem o charakterze społeczno-politycznym i historycznym. Chociaż Stany Zjednoczone są krajem zróżnicowanym językowo, bez oficjalnego języka narodowego, ponad 30 stanów zadeklarowało język angielski jako język urzędowy, a żadne z nich nie ogłosiło hiszpańskiego jako oficjalnego, pomimo jego szerokiego stosowania i wpływów społecznych, ekonomicznych i politycznych w tym kraju. Drugim

najczęściej używanym językiem w USA jest hiszpański. Według danych Pew Research Center w USA jest ponad 39 milionów osób mówiących po hiszpańsku, co stanowi wzrost o ponad 230% od 1980 roku (Lopez i Gonzalez-Barrera, 2013). Hiszpański jest używany jako pierwszy język przez 85% uczniów uczących się angielskiego jako drugiego języka w szkołach w USA, jednak programy dwujęzyczne, w których dwa języki są używane jako środki nauczania w celu ułatwienia nauki nie rozprzestrzeniły się z czasem, aby wspierać osoby posługujące się językiem hiszpańskim.

Zgodnie z teoretycznymi ramami planowania językowego i polityki językowej (Kaplan i Baldauf, 2005), koncentrując się na polityce kadrowej i metodologicznej, niniejsza prezentacja skupia się na polityce i praktykach w zakresie języka i alfabetyzacji w Stanach Zjednoczonych dla studentów z mniejszości językowych. Ze względu na zdecentralizowany charakter polityki językowej w USA, skupiam się na stanie Floryda, aby zilustrować jeden przykład polityki językowej w edukacji związanej z zasobami programowymi, metodologią i kadrami. Zwracam uwagę na przecięcie się tych obszarów, szczególnie w przypadku osób mówiących po hiszpańsku, które stanowią 85% osób uczących się języków w stanie. Pokazuję, że bogate zasoby językowe hiszpańskiego w USA są systematycznie osłabiane w wyniku polityki jednego języka i nacisków politycznych, które nie wspierają rodzimych użytkowników języka hiszpańskiego, jednocześnie budując skromny poziom znajomości hiszpańskiego wśród nienatywnych, początkujących uczniów hiszpańskiego.

Corsetti, Renato (IT/GB)

Komunikado per Esperanto trans kulturaj baroj inter eŭropanoj kaj azianoj

Esperanto naskiĝis en Eŭropo kaj en la pasinta jarcento ĝi evoluis ĉefe en la eŭropa kulturzono, do preskaŭ nature ĝi ensorbis eŭropajn kulturaĵojn konatajn al ĉiuj en Eŭropo. Kiu neniam aŭdis pri la milito de Trojo, Hamleto aŭ almenaŭ unu version de la proverboj en la Proverbaro de Zamenhof? Sed ĉu vi certas, ke ĉino, vjetnamo, japano same aŭdis kaj komprenas la sencin kiam vi diras ion kiel "Tiu virino estas vera Venuso" aŭ "Tiu virino estas pli bela ol Heleno de Trojo"? Foje, kelkaj el ĉi tiuj rakontoj estas konataj tra lastatempaj usonaj filmoj, kiuj certe ne redonas ĉion de la originalaj verkoj. Kelkaj aliaj simple ne estas rakontataj en la Oriento, ekzemple la tuta eposo ĉirkaŭ Termopilo ne havas sencin por irananoj, por kiuj ĝi estas nemenciinda epizodeto de la grandaj militoj de la glora persa imperio. Sed veras ankaŭ la malo. Kiu klera eŭropano legis la nacian poemegon de Vjetnamujo aŭ povas citi tri klasikajn ĉinajn romanojn?

Pro tio, parolante en Esperanto al tutmonda publiko, oni devas aparte atenti pri siaj metaforoj kaj klarigi ilin laŭeble en la teksto aŭ en piednotoj. La prelego montros liston de eŭropaj esprimoj, kiuj ne estas kompreneblaj tutmonde kaj ankaŭ aziajn diraĵojn, kiuj bezonas klarigon por okcidentanoj. Komunikati aŭ ne komunikati transkulture? Tio estas la demando.

Communication in Esperanto across cultural barriers between Europeans and Asians

Esperanto was born in Europe and in the last century it has chiefly evolved within the European cultural area so almost naturally it has absorbed European cultural features known to all those in the continent. Who has never heard of the Trojan War, Hamlet or at last one version of the proverbs in Zamenhof's collection? But can anyone be certain that a Chinese, Vietnamese or Japanese person has also heard of them or understands the meaning when they hear someone say "That woman is a real Venus" or "That woman is more beautiful than Helen of Troy"? At times, some of these stories are known through recent American movies, but these certainly don't convey everything that the originals do. Some others are simply not well known stories in the East, for example the entire epic of Thermopylae makes no sense to Iranians for whom it is a small episode unworthy of notice in the grand wars of the glorious Persian empire. But the opposite is also true. What educated European has read the national epic poem of Vietnam or can cite three classic Chinese novels?

Therefore speaking of Esperanto to a global audience it is necessary to pay special attention to metaphors and to clarify them as far as possible in the text or in footnotes. This paper will give a list of European expressions which are not necessarily understandable across the world and also Asian sayings which need clarification for Westerners. To communicate or not to communicate across cultures? That is the question.

Komunikacja za pomocą esperanta ponad kulturowymi barierami między Europejczykami i Azjatami

Esperanto narodziło się w Europie, a w ostatnim stuleciu ewoluowało głównie w europejskiej strefie kulturowej, a więc niemal naturalnie wchłonęło europejskie pojęcia kultury znane wszystkim w Europie. Kto nigdy nie słyszał o wojnie trojańskiej, Hamlecie czy przynajmniej jednej wersji przysłów z Księgi Przysłów Zamenhofa? Ale czy na pewno Chińczycy, Wietnamczycy i Japończycy tak samo usłyszeli i rozumieją znaczenie, kiedy mówisz coś w rodzaju „Ta kobieta to prawdziwa Wenus” lub „Ta kobieta jest piękniejsza niż Helena Trojańska”? Czasami niektóre z tych historii są znane z najnowszych amerykańskich filmów, które z pewnością nie oddają wszystkiego z oryginalnych dzieł. Kilku innych po prostu nie opowiada się na Wschodzie, na przykład cały epos obracający się wokół Termopil nie ma sensu dla Irańczyków, dla których jest to nie warty uwagi epizod wielkich wojen chwalebego imperium perskiego. Ale jest też odwrotnie. Który wykształcony Europejczyk przeczytał narodową epopeję Wietnamu lub może zacytować trzy klasyczne chińskie powieści?

Dlatego, mówiąc w Esperanto do globalnej publiczności, należy zwrócić szczególną uwagę na swoje metafory i w miarę możliwości wyjaśnić je w tekście lub w przypisach. Niniejszy wykład pokaże listę wyrażen

europejskich, które nie są zrozumiałe na całym świecie, a także powiedzeń azjatyckich, które wymagają wyjaśnienia dla ludzi Zachodu. Komunikować się czy nie komunikować międzykulturowo? Oto jest pytanie.

Cramer, Marcos (DE)

La efektiva uzado de seksneŭtralaj pronomoj laŭ empiria esplorstudo

Por kvante mezuri la nunan staton de la parola lingvouzo koncerne seksneŭtralajn pronomojn en Esperanto, mi faris empirian studon, en kiu partoprenis 287 esperantistoj de ĉiaj aĝgrupoj ekde la adoleska aĝo ĝis pli-ol-80-jaraĝuloj, kiuj raportis pri sia propra uzado de pronomoj kaj pri pronom-uzo, kiun ili spertis ĉe aliaj esperantistoj. Jen resumo de la rezultoj de ĉi tiu studo:

- "ri" jam estas tre vaste komprenata, nome de 81% de la partoprenintoj.
- La uzado de "ri" por paroli pri neduumuloj estas la plej populara maniero paroli pri neduumuloj, praktikata de 38% de la partoprenintoj, multe pli populara ol la uzado de "ĝi" por tiu celo, kiun praktikas nur 10% de la partoprenintoj.
- Ĉe nespecifa parolado pri personoj nuntempe estas praktikataj multaj malsamaj pronom-uzoj, interalie la tradicia uzado de "li", la uzado de "tiu" anstataŭ persona pronomo, la uzado de la duobla formo "li aŭ ŝi", la uzado de "ri" kaj la uzado de "ĝi"; la kvantaj diferencoj inter ĉi tiuj malsamaj pronom-uzoj ne estas tre grandaj.
- Radikala riismo kaj radikala ĝiismo, do la ĉiama uzo de "ri" aŭ "ĝi" anstataŭ "li" kaj "ŝi", restas relative maloftaj fenomenoj, praktikataj respektive de 6,7% kaj 3,4% de la partoprenintoj.
- Ĉe la junaj esperantistoj, precipe ĉe tiuj malpli aĝaj ol 30, la kompreno de "ri", la uzado de "ri" por neduumuloj, la uzado de "ri" por nespecifa parolado pri personoj kaj la radikala riismo estas signife pli disvastiĝintaj ol ĉe la esperantistoj pli aĝaj ol 50.

Ĉi tiu prelego prezentos la metodan aliron kaj la rezultojn de ĉi tiu studo, kaj finiĝos per konsideroj pri tio, kiel la rezultoj de ĉi tiu studo rilatas al la esperantologia diskuto pri seksneŭtrala lingvaĵo.

The actual usage of sex-neutral pronouns on the basis of empirical research

In order to quantitatively measure the current state of spoken language usage regarding sex-neutral pronouns in Esperanto, I conducted an empirical study in which 287 Esperantists took part. They came from all age groups from adolescence to those over 80 years of age. They reported on their own use of pronouns as well as the pronoun usage that they have encountered among other Esperantists. The results show:

- "ri" (sex-neutral third person singular pronoun) is now widely understood, as shown by 81% of the participants.
- The usage of "ri" the most popular manner of speaking about non-binary persons, used by 38% of participants, it is far more popular than the use of "ĝi" (it) for this purpose, which is used by only 10% of those surveyed.
- A number of different practices are found when using pronouns for speaking of non-specific persons. These include the traditional usage of "li" (he), the usage of "tiu" (that person) instead of a personal pronoun, the usage of the double form "li aŭ ŝi" (he or she), the usage of "ri" and the usage of "ĝi", the quantitative difference between these various pronoun forms is not very large.
- Radical "riismo" and radical "ĝiismo", that is the complete substitution of "ri" or "ĝi" instead of "li" and "ŝi" is a relatively rare phenomenon practiced by 6.7 and 3.4 % of respondents respectively.
- Among young Esperantists, especially among those below the age of 30 the comprehension of "ri", the usage of "ri" for non-binary persons, the usage of "ri" for non-specified person and radical "riismo" are all significantly more widespread than among Esperantists over the age of 50.

This paper will present the methodological approach and the results of this study and will conclude with considerations on how the results of this study relate to Esperantist discussions on sex-neutral language.

Faktyczne użycie zaimków neutralnych płciowo na podstawie badania empirycznego

Aby ilościowo zmierzyć aktualny stan uzusu mówionego w odniesieniu do zaimków neutralnych płciowo w esperanto, przeprowadziłem badanie empiryczne z udziałem 287 esperantystów ze wszystkich grup

wiekowych, od wieku młodzieńczego do osób powyżej 80. roku życia, którzy opisywali własne użycie zaimków oraz użycie zaimków, którego doświadczyli u innych esperantystów. Oto podsumowanie wyników tego badania:

- „ri” (zaimek 3. os. lp. niespecyficzny płciowo) jest już bardzo szeroko znane, mianowicie przez 81% uczestników.
- Używanie „ri” do mówienia o osobach niebinarnych jest najpopularniejszym sposobem mówienia o osobach niebinarnych, praktykowanym przez 38% badanych, znacznie bardziej popularnym niż używanie „ĝi” (‘to, ono’) w tym celu, które praktykowane jest tylko przez 10% badanych. .
- W ogólnych rozmowach o osobach używanych jest obecnie wiele różnych zaimków, w tym tradycyjne „li” (‘on’), użycie „tiu” (‘tamten’) zamiast zaimka osobowego, użycie podwójnej formy „li aŭ ŝi” (on lub ona), użycie „ri” oraz „ĝi”; ilościowe różnice między tymi różnymi zastosowaniami zaimków nie są zbyt duże.
- Radykalny riizm i ĝiizm, a więc ciągłe używanie „ri” lub „ĝi” zamiast „on” i „ona” pozostają zjawiskami stosunkowo rzadkimi, uprawianymi odpowiednio przez 6,7% i 3,4% uczestników.
- Wśród młodych esperantystów, zwłaszcza w wieku poniżej 30 lat, rozumienie „ri”, użycie „ri” na określenie osób niebinarnych, użycie „ri” w ogólnej rozmowie o osobach i radykalny riizm są znacznie bardziej rozpowszechnione niż wśród esperantystów w wieku powyżej 50 lat.

Niniejsze wystąpienie przedstawi podejście metodologiczne i wyniki tego badania, a zakończy się rozważaniami, w jaki sposób wyniki tego badania odnoszą się do esperantologicznej dyskusji na temat języka neutralnego płciowo.

Dankova, Natalia (CA)

Rakontoj en parola Esperanto

Tiu-ĉi psikolingvistika studo esploras la elekton de esprimiloj en parolaj rakontoj en Esperanto de parolantoj el Francio, Italio kaj Rusio. Mi analizas verbajn formojn, adverbojn, adjektivojn kaj intensigilojn. Materialoj estis kolektitaj laŭ strikta protokolo kaj la partoprenantoj ne sciis pri la vera celo de la studo. La partoprenantoj parolas sufiĉe bone en Esperanto kaj uzas Esperanton en ĉiutaga vivo.

La gepatra lingvo, aŭ la unua lingvo (L1), restas la kadro de referenco dum lernado de aliaj lingvoj (L2). Ĝiaj gramatikaj kategorioj kaj leksikono influas la uzon de L2. Tiu-ĉi aspekto estis bone dokumentita per konsiderinda esplorado pri la dua-lingva akiro.

Ĉiu lingvo posedas sian propran aron da gramatikaj kategorioj kaj reguloj de uzado. Kompare al aliaj lingvoj, Esperanto ne havas teritoriojn aŭ stabilajn lingvajn komunumojn. Esperanto permesas al siaj parolantoj sekvi la "logikon" de ilia unua lingvo kaj ofertas grandan varion de esprimmanieroj. Tiel, Esperanto ebligas reprodukti iujn strategiojn uzatajn en alia lingvo. Esperanto sekvas la normon bazitan sur la gramatika akceptebleco: ĉiu gramatike konstruita frazo estas akceptebla.

La rezultoj montras, ke la partoprenantoj, kies la L1 estas respektive franca, itala aŭ rusa, fokusigas al malsamaj strategioj por priskribi rolulojn kaj aĵojn en rakontoj. La plej frapaj diferencoj implikas, interalie, riĉecon de verba morfologio, provojn esprimi la verban aspekton, specojn de adverboj, adjektivojn kaj intensigilojn kaj iliajn nombrojn en rakontadoj. La diverseco de uzoj de Esperanto kaj la toleremo de Esperanto-parolantoj por la diverseco de uzoj karakterizas modernan Esperanton. La diversecon de uzoj akompanas la aĝustigo de Esperanto-parolantoj rilate sian propran esprimmanieron kaj komprenon de aliaj.

Narratives in Spoken Esperanto

This study examines, from a psycholinguistic perspective, the use of means of expression in oral narratives of Esperanto speakers from France, Italy and Russia. We analyze temporal forms, adverbials, adjectives and intensifiers. The data were gathered following a very strict protocol. The goal of the study was not revealed to any of the participants. The informants speak Esperanto at a very advanced level and use the language in their daily life.

The mother tongue, or first language (L1), remains the frame of reference when learning other languages (L2). Its grammatical categories and lexicon influence the use of L2. This aspect has been well documented through considerable research in the second language acquisition.

Each language possesses its own set of grammatical categories and rules of usage. Unlike other languages, Esperanto has no territories or stable linguistic communities. Esperanto allows its speakers to follow the "logic" of their first language and offers a great variety of means of expression. Thus, Esperanto makes it possible to reproduce certain strategies used in another language. Esperanto follows the standard founded on grammatical acceptability: any grammatically constructed statement is acceptable.

The results show that speakers whose L1 is respectively French, Italian or Russian focus on different strategies to describe characters and things in their narratives. The most striking differences involve, among other things, richness of verbal morphology, attempts to mark the verbal aspect, types of adverbials, adjectives and intensifiers and their numbers in narratives. The multitude of usages of Esperanto and tolerance of this variation on the part of speakers characterize modern Esperanto. This variation goes hand in hand with the adjustment on the part of Esperanto speakers with regard to their own expression and understanding of others.

Narracje w mówionym esperancie

Niniejsze studium analizuje z psycholingwistycznego punktu widzenia użycie środków wyrazu w ustnych

narracjach esperantystów z Francji, Włoch i Rosji. Analizujemy formy czasowe, przysłówki, przymiotniki i partykuły wzmacniające. Dane zostały zebrane zgodnie z bardzo ścisłym protokołem. Cel badania nie został ujawniony żadnemu z uczestników. Informatorzy posługują się językiem esperanto na zaawansowanym poziomie i używają tego języka w życiu codziennym.

Język ojczysty, czyli pierwszy język (L1), pozostaje punktem odniesienia podczas nauki innych języków (L2). Jego kategorie gramatyczne i leksykon wpływają na użycie L2. Ten aspekt został dobrze udokumentowany w drodze szeroko zakrojonych badań nad przyswajaniem drugiego języka.

Każdy język posiada własny zestaw kategorii gramatycznych i zasad użycia. W przeciwieństwie do innych języków, esperanto nie posiada terytoriów ani stabilnych społeczności językowych. Esperanto pozwala swoim użytkownikom podążać za „logiką” ich pierwszego języka i oferuje szeroką gamę środków wyrazu. W ten sposób esperanto umożliwia odtworzenie pewnych strategii używanych w innym języku. Esperanto działa zgodnie z normą opartą na akceptowalności gramatycznej: dopuszczalne jest każde zdanie skonstruowane poprawnie gramatycznie.

Wyniki pokazują, że użytkownicy, których L1 to odpowiednio francuski, włoski lub rosyjski, koncentrują się na różnych strategiach opisywania postaci i rzeczy w swoich narracjach. Najbardziej uderzające różnice to między innymi bogactwo morfologii werbalnej, próby zaznaczenia aspektu czasownika, typy przysłówek, przymiotników i partykuł intensyfikujących oraz ich liczebność w narracjach. Mnogość sposobów użycia esperanta i tolerancja dla tej różnorodności ze strony użytkowników charakteryzuje współczesne esperanto. Ta różnorodność idzie w parze z dostosowaniem ze strony użytkowników esperanta w zakresie własnej ekspresji i rozumienia innych.

Danylyuk, Nina (UKR)

Esperanto en la internacia scienca projekto "Lesja Ukrainka en la mondo de tradukoj"

En la prelego temas pri uzado de Esperanto en la internacia scienca projekto "Lesja Ukrainka en la mondo de tradukoj", kiun plenumas la instruistoj de tri universitatoj en Ukrainio kun eksterlandanoj el Svedio, Italio, Ĉinio, Koreio k.a. (sub gvido de prof. Nina Danylyuk). Esperanto servas kiel la helpilo por komuniki inter la partoprenantoj-esperantistoj, kiel la ponto inter diversaj kulturoj por pli bone kompreni la tekstojn (originajn kaj tradukitajn). Krome, unu ĉapitro de la libro estas speciale dediĉita al la tradukoj en Esperanton. La strukturo de la ĉapitro estas jena: artikolo pri E-tradukoj de verkoj de Lesja Ukrainka (historio, tradukistoj, specifaj trajtoj), paralelaj tekstoj en la ukraina lingvo kaj Esperanto por komparo, la demandoj por analizi la tekstojn. La projekto estas dediĉita al la 150-jara jubileo de la fama ukraina verkistino, kies nomon portas nia universitato.

Esperanto in the international science project "Lesya Ukrainka in the world of translations"

This lecture concerns the use of Esperanto in the international science project "Lesya Ukrainka in the world of translations" conducted by instructors from three universities in Ukraine with foreigners from Sweden, Italy, China, Korea and other countries (under the guidance of Nina Danylyuk). Esperanto serves as a communication aide among the Esperantist participants and as a bridge between different cultures to better understand the texts (original and translated). In addition, one chapter of the book was specially dedicated to translations in Esperanto. The structure of the chapter is as follows: the article on translation into Esperanto of the works of Lesya Ukrainka (history, translations, specific characteristics), parallel comparison texts in Ukrainian and Esperanto, questions on how to analyze the texts. The project is dedicated to the 150 anniversary of the birth of the famous Ukrainian author who is now the namesake of a university.

Esperanto w międzynarodowym projekcie naukowym „Łesia Ukrainka w świecie tłumaczeń”

Wystąpienie dotyczy wykorzystania esperanta w międzynarodowym projekcie naukowym „Łesia Ukrainka w świecie tłumaczeń”, który jest prowadzony przez wykładowców trzech uniwersytetów na Ukrainie wraz z obcokrajowcami ze Szwecji, Włoch, Chin, Korei i in. (pod kierunkiem prof. N. Daniljuk). Esperanto służy jako pomoc w komunikacji między uczestnikami – esperantystami, jako pomost między różnymi kulturami w celu lepszego zrozumienia tekstów (oryginalnych i przetłumaczonych). Ponadto jeden rozdział książki jest specjalnie poświęcony tłumaczeniom w tym języku. Struktura rozdziału jest następująca: artykuł o tłumaczeniach esperanckich dzieł Łesi Ukrainki (historia, tłumacze, cechy szczególne), teksty równoległe w języku ukraińskim i esperancie dla porównania, pytania do analizy tekstów. Projekt jest poświęcony 150. rocznicy urodzin słynnej ukraińskiej pisarki, której imię nosi nasza uczelnia.

Deance, Ivan (MX)

Interkultura komunikado kaj esperanto kiel dua lingvo en Meksiko

La prelego celas la lernadon de dua lingvo en Meksiko kaj la problemojn kiuj influas la mankon de sukceso. Ĉi tiuj problemoj estas traktataj kiel problemoj de interkultura komunikado. Unue, temas pri la situacio de la interkultura kunteksto en Meksiko kaj ankaŭ pri la interkulturaj komunikadaj perspektivoj por efektiviĝi ĉi tiun studon.

Due, la situacio de lernado de la dua lingvo en Meksiko kaj la variabloj kiuj influas ĉi tion estas pritraktataj. La esploro estis farata surbaze de malfermaj intervjuoj kun latin-amerikaj plenkreskuloj inter 19 kaj 49 jaraĝaj. La ĉefaj variabloj, kiuj influis la lernadon de la dua lingvo, estis historia kaj identeca.

Trie kaj fine, menciindas la propono uzi Esperanton kiel helpa perilo por trakti la menciitajn problemojn pri lernado de la dua lingvo en Meksiko. La esplora laboro estis plenumita per etnografio kiel kvalita esplora metodaro kaj uzante partoprenan observadon kaj malfermajn intervjuojn kiel la ĉefajn teknikojn en la disvolviĝo de la esplorado.

Intercultural communication and Esperanto as a second language in Mexico

This paper discusses the topic of second language learning in Mexico and the problems that influence the lack of success. These issues are reviewed as a problem of intercultural communication. In the first place, the situation of the intercultural context of Mexico is described, as are the perspectives of intercultural communication used in carrying out this study.

Secondly, the situation of learning a second language in Mexico and the variables that influence this are addressed. The work was carried out through open interviews with Latin American adults between 19 and 49 years old. The main variables that influenced the learning of a second language were related to history and identity.

Thirdly and finally, the proposal of using Esperanto as a means of alleviating the aforementioned problems in learning a second language in Mexico will be presented. The research was carried out with ethnography as a qualitative research methodology and using participant observation and open interviews as the main techniques in its development.

Komunikacja międzykulturowa i esperanto jako drugi język w Meksyku

Niniejsza prezentacja porusza temat nauki drugiego języka w Meksyku i problemów, które wpływają na brak sukcesu. Problemy te są rozpatrywane jako problemy komunikacji międzykulturowej. W pierwszej kolejności omówiono sytuację kontekstu międzykulturowego w Meksyku, a także perspektywy komunikacji międzykulturowej w zaprezentowanym badaniu.

Po drugie, omówiono sytuację uczenia się drugiego języka w Meksyku i wpływające na to zmienne. Badanie zostało przeprowadzone na podstawie otwartych wywiadów z dorosłymi Amerykanami w wieku od 19 do 49 lat. Głównymi zmiennymi, które wpływały na naukę drugiego języka, były historia i tożsamość.

Wreszcie po trzecie, mowa jest o propozycji użycia esperanta jako środka w celu złagodzenia wspomnianych problemów w nauce drugiego języka w Meksyku. Prace badawcze prowadzono z wykorzystaniem etnografii jako jakościowej metodologii badawczej oraz z wykorzystaniem obserwacji uczestniczącej i wywiadów otwartych jako głównych technik w procesie badawczym.

Deganutti, Marianna (DE)

Europanto: senleĝa lingvo de Diego Marani

Diego Marani (1959) estas unu el la gvidantaj italaj verkistoj kaj tradukistoj de la Konsilio de la Eŭropa Unio kiu kreis novan eŭropan lingvon Europanto, t.e. “miksaĵon de vortoj kaj gramatikaj strukturoj transprenitaj el diversaj [eŭropaj] lingvoj kiujn iu ajn kun averaĝa kulturo kaj kun baza kono de la angla povas kompreni”. La specialaĵo de Europanto estas ke ne necesas ĝin lerni, ĉar ĝi estas devenas el la lingvokono jam posedata de la parolantoj – aktuale, la bazaj vortoj estas prenitaj el la angla kaj aliaj grandaj eŭropaj lingvoj surbaze de ĉiutagaj spertoj.

En mia prelego mi intencas enkonduki tiun ĉi novan manieron koncepti lingvon, kiel atribui signifon al iu plejparte sengramatika lingvo kiu ne subiĝas al strikta klasifiko, prenante ekzemplojn el la artikolo de Marani kaj el la romano *Aventuroj de la inspektoro Cabillot* (2012), kiun la Aŭtoro skribis tute en Europanto. Tion farante mi montros kelkajn paralelaĵojn kun Esperanto.

Europanto: Diego Marani's lawless language

Diego Marani (1959) is one of the leading Italian writers and translators for the Council of the European Union, who created a new European language, Europanto, namely “a mixture of words and grammatical structures borrowed from a number of different [European] languages which anyone of average culture with a basic knowledge of English can understand”. What is rather special about Europanto is that it does not have to be studied, given that it is drawn from the linguistic knowledge speakers already possess – for instance, basic words taken from English and other major European languages deriving from everyday experience.

In my paper I aim to introduce this new way of conceiving language, the meaning to be attributed to an almost grammarless tongue, which rejects strict classifications, taking examples from Marani's articles and the novel *Les Adventures des Inspector Cabillot* (2012), which was written entirely by the author in Europanto. By doing that, I will draw some parallels with Esperanto.

Europanto: Diego Maraniego język bez praw

Diego Marani (1959) jest jednym z czołowych włoskich pisarzy i tłumaczy w Radzie Unii Europejskiej, który stworzył nowy język europejski, Europanto, a mianowicie „mieszanicę słów i struktur gramatycznych zapożyczonych z wielu różnych [europejskich] języków, które może zrozumieć każdy o przeciętnej kulturze z podstawową znajomością języka angielskiego”. Cechą szczególną europanto jest to, że nie trzeba go studiować, biorąc pod uwagę, że jest ono oparte na wiedzy językowej, którą już posiadają użytkownicy języka – na przykład podstawowe słowa zaczerpnięte z języka angielskiego i innych głównych języków europejskich, wywodzące się z codziennych doświadczeń.

W swoim artykule staram się przedstawić ten nowy sposób pojmowania języka, którego znaczenie należy przypisać językowi prawie bez gramatyki, który odrzuca ścisłe klasyfikacje, biorąc przykłady z artykułów Maraniego i powieści *Les Adventures des Inspector Cabillot* (2012), która została w całości napisana przez autora w języku europanto. Naskicuję także kilka podobieństw z esperantem.

Dell'Aquila, Vittorio (FI) & Stria, Ida (PL)

Sintenoj al la uzo de la angla kiel lingvafrankao kontraste al la lokaj lingvoj

Ĉi tiu kontribuo prezentas sintenojn de parolantoj de la angla kiel lingvafrakao (ĉi-poste ELF) rilate al ĉi tiu lingvo kaj samtempe la lingvojn de lokoj, al kiuj ili translokiĝas. La esplorado estis realigita en la projekto MIME kadre de kvar kaz esploroj pri moviĝemo kaj inkluziveco kaj ilia rilato al la formala, neformala kaj malformala akiro de lingvoj de la ricevanta regiono.

La unua kaz esploro koncernis moviĝemon kaj lingvolernadon de AEGEE-studentoj en Eŭropo. La analizo traktas la sintenojn de junaj moviĝemaj personoj rilate al uzado de ELF (precipe en plurlingva medio) kaj/aŭ lokaj lingvoj kaj ankaŭ al ilia mempercepto kiel parolantoj de ELF.

La dua kaz esploro ekzamenis la moviĝemajn laboristojn en internaciaj kompanioj en Vasa/Vaasa (Finnlando). Ni fokusiĝis je la uzoj de la angla kiel laborlingvo kaj kiel lingvafrankao, kaj ankaŭ je la bildoj de la angla, sveda kaj finna, el inter kiuj la lastaj du estas la oficialaj lingvoj de la urbo.

Entute la plejmulto de informantoj ŝajnas sufiĉe certa pri siaj anglaj kapabloj kvankam ili povas fari erarojn. Ili esprimas ĝeneralan opinion pri ĉi tiu lingvo kiel utila ilo en internacia komunikado. Scipovo de la angla kiel oficiala lingvafrankao de EU estas fakta postulo por almenaŭ komenca supraĵa integriĝo kun la celitaj komunumoj. Aliflanke, la intervjuitoj deklaras, ke inkluziviĝo postulas kompetenton en la lingvoj de la ricevanta regiono.

Attitudes towards the use of English as a *lingua franca* as opposed to local languages

This paper presents attitudes of speakers of English as a lingua franca (hereafter ELF) towards this language and at the same time the languages of places they move to. The research has been carried out in the MIME project as part of four case studies on mobility and inclusion and their connection to the formal, non-formal, and informal acquisition of languages of the recipient area.

The first case study concerned mobility and language learning among AEGEE students in Europe. The analysis addresses the attitudes of young mobile persons towards using ELF (especially in a multilingual environment) and/or local languages as well as their self-perception as speakers of ELF.

The second case study examined the mobility workers in international corporations in Vasa/Vaasa (Finland). We focused on the uses of English as a working language and as a lingua franca, as well as on the images of English, Swedish and Finnish, the last two being the official languages of the town.

On the whole, most informants seem quite confident of their English skills even though they might make mistakes. They express a general opinion of this language as a useful tool in international communication. Knowledge of English as an official lingua franca of the EU is a de facto requirement for at least initial superficial integration with the target communities. On the other hand, the interviewees declare that inclusion requires competence in the languages of the recipient area.

Postawy wobec używania języka angielskiego jako lingua franca w odróżnieniu do języków lokalnych

W artykule przedstawiono postawy użytkowników języka angielskiego jako lingua franca (dalej ELF) wobec tego języka i jednocześnie języków miejsc, do których się przenoszą. Badania zostały przeprowadzone w ramach projektu MIME jako część czterech studiów przypadku dotyczących mobilności i integracji oraz ich związku z formalną, pozaformalną i nieformalną nauką języków obszaru docelowego.

Pierwsze studium przypadku dotyczyło mobilności i nauki języków wśród studentów AEGEE w Europie. Analiza dotyczy postaw młodych mobilnych osób wobec używania ELF (zwłaszcza w środowisku wielojęzycznym) i / lub języków lokalnych, a także ich postrzegania siebie jako osób posługujących się ELF.

Drugie studium przypadku dotyczyło pracowników mobilnych w międzynarodowych korporacjach w Vasa / Vaasa (Finlandia). Skoncentrowaliśmy się na używaniu języka angielskiego jako języka roboczego i jako lingua

franca, a także na obrazach języka angielskiego, szwedzkiego i fińskiego, z których dwa ostatnie są oficjalnymi językami miasta.

Ogólnie rzecz biorąc, większość informatorów wydaje się dość pewna swoich umiejętności językowych, mimo że mogą popełniać błędy. Wyrażają ogólną opinię o tym języku jako przydatnym narzędziu w komunikacji międzynarodowej. Znajomość języka angielskiego jako oficjalnego lingua franca UE jest de facto wymogiem przynajmniej początkowej powierzchownej integracji z docelowymi społecznościami. Z drugiej strony ankietowani deklarują, że integracja wymaga znajomości języków obszaru docelowego.

Dols Salas, Nicolau (ES)

Kiu regas la lingvon? Normigado de ne plenrajta lingvo: la kazo pri la kataluna

Oni bone scias ke ekster Andoro, la kataluna ne estas plenrajta en sia propra teritorio. Ĉie ĝi kunvivas kun lingvoj altruditaj kiel devigaj. Tiu situacio senigis la katalunan je unulingvanoj, eĉ se ankoraŭ la plejparto de ĝiaj parolantoj lernis ĝin kiel sian unuan lingvon kaj ĝi estas ilia nura familia lingvo. La plej granda parto de la teritorio de la kataluna estas nuntempe sub hispana administrado, kaj krom tiu, ne ekzistas komuna politika instanco por regi la tutan lingvan teritorion. Regionaj kaj landaj limoj dividas la parolantaron dume lingvo nature evoluas. La defioj pri lingva normigado estas gravaj kaj temas pri terminologio kaj adaptiĝo al bezonoj de amaskomunikiloj. La kazo pri la kataluna bone montras streĉojn inter dialektoj, norma lingvo kaj la influoj de aliaj lingvoj, altruditaj sur la sama teritorio. Mi proponas analizi tiajn streĉofortojn kiel studkazon de lingva normigo celligata al lingvo normaligado, du procezoj samtempe necesaj.

Who controls the language? Standardization of a non-state language: The case of Catalan

It is well known that, apart from Andorra, Catalan is not a state language in its own territory. It co-exists everywhere with languages that are imposed and obligatory. This situation deprives Catalan of monolinguals, even though a majority of its speakers learn it as their first language and it is their only home language. A large majority of the area where Catalan is spoken is under Spanish administration at present. In addition, there is no common political institution to regulate the entire language territory. Regional and country borders divide the speaking community while the language naturally evolves. The challenges of language standardization are large both in terms of terminology and adaptation to the needs of mass media. The Catalan case is a good demonstration of conflicts between dialects, the standard and the influence of other languages imposed in the same area. I propose to analyze these conflicting forces as a case study of language standardization with the goal of normalization, two processes that are simultaneously necessary.

Kto włada językiem? Standaryzacja niepełnoprawnego języka: przypadek katalońskiego

Powszechnie wiadomo, że poza Andorą język kataloński nie posiada pełni praw na własnym terytorium. Wszędzie współistnieje z językami narzuconymi jako obowiązkowe. Sytuacja ta pozbawiła katalońskiego mówców jednojęzycznych, mimo że większość jego użytkowników uczyła się go jako swojego pierwszego języka i jest to ich jedyny język rodzinny. Większość terytorium katalońskiego znajduje się obecnie pod hiszpańską administracją, a poza tym nie ma wspólnego organu politycznego, który zarządzałby całym terytorium językowym. Granice regionalne i krajowe dzielą użytkowników wraz z naturalną ewolucją języka. Wyzwania związane ze standaryzacją języków są ważne i dotyczą terminologii oraz dostosowania do potrzeb mediów. Przypadek katalońskiego dobrze ukazuje napięcia między dialektami, językiem standardowym i wpływami innych języków, nałożone na to samo terytorium. Proponuję przeanalizować takie napięcia jako studium przypadku standaryzacji języka, mającej na celu normalizację języka, czyli dwóch procesów jednocześnie koniecznych.

Eźlakowski, Wiktor (PL)

Internacia gestolingvo – gesta Esperanto

Internacia Gestolingvo (International Sign) estas nomata de tempo al tempo gesta Esperanto. Ĝi havas karakterizilojn kiuj igas tiun konstaton ĝusta. Same kiel Esperanto ĝi estas planita metodo de komunikado kun la celo faciligi la komunikadon inter homoj kiuj uzas diversajn gestolingvojn kutime. Ĝi estas destinita por esti universala lingvo kiu transpaŝas politikajn kaj kulturajn limojn. Tamen estas gravaj diferencoj inter Esperanto kaj la Internacia Gestolingvo. La unua – kaj la plej evidenta – estas la diferenco en la kanalo: la Internacia gestolingvo estas laŭvida-spaca (gestumata) kaj Esperanto estas voĉa-aŭda (parolata). Male al Esperanto, la Internacia gestolingvo neniam iĝis la unua, denaska lingvo por iu ajn. Fine, la Internacia gestolingvo – strikte parolante – ne estas lingvo, ĝi posedas vortoprovizon, sed ne havas propran gramatikon. Malgraŭ tiu ĉi manko surdaj uzantoj kapablas interkompreniĝi. La prelego celas doni informojn pri la „universala lingvo de la surduloj“ kiu diferenciĝas de aliaj internaciaj helplingvoj.

International Sign Language – Sign Esperanto

International Sign is sometimes called Sign Esperanto. It possesses characteristics which make this statement very accurate. Just like Esperanto, it is a planned method of communication created with the goal of facilitating communication between people who use different languages on daily bases. It is a code which was meant to be a universal language overcoming political and cultural boundaries. However, there are also serious differences between Esperanto and International Sign. The first one – and the most obvious – is the difference in channel. International sign is visual-spatial (signed) while Esperanto is vocal-auditory (spoken). As opposed to Esperanto, International Sign has never advanced to become the first, native language for any speaker. Finally, International Sign – strictly speaking – is not really a language. It possesses vocabulary, but lacks its own grammar. Despite this deficiency, Deaf users are able to understand one another. The presentation aims to give information on the "universal language of the Deaf," which stands out among other international auxiliary languages.

Międzynarodowy język migowy – migowe esperanto

Międzynarodowy język migowy nazywany jest migowym esperantem. Posiada cechy, które sprawiają, że określenie to jest dość trafne. Tak jak esperanto, jest to zaplanowany sposób komunikacji, stworzony w celu ułatwienia porozumiewania się osób korzystających na co dzień z różnych języków. Jest to kod, który miał stać się uniwersalnym językiem przekraczającym granice polityczne i kulturowe. Jednak między esperantem a międzynarodowym językiem migowym istnieją również poważne różnice. Pierwsza z nich – najbardziej oczywista – to różnica kanału. Międzynarodowy język migowy jest wizualno-przestrzenny (czyli migowy) podczas gdy esperanto jest wokalno-audytywne (czyli mówione). W przeciwieństwie do esperanta, międzynarodowy język migowy nigdy nie „awansował” i nie jest on dla nikogo językiem pierwszym, ojczystym. W końcu, międzynarodowy język migowy – ściśle mówiąc – nie jest tak naprawdę językiem. Posiada on słownictwo, ale brakuje mu własnej gramatyki. Pomimo tego braku, głusi użytkownicy potrafią zrozumieć siebie nawzajem. Prezentacja ma na celu przybliżyć „uniwersalny język głuchych”, który wyróżnia się spośród innych międzynarodowych języków pomocniczych.

FAN Jason (JP)

Komunikaj problemoj de japanaj loĝantoj en Singapuro

Ekzistaj multaj variaĵoj de la angla parolataj tra la mondo, kiuj malsimilas al la historie pli prestiĝaj variaĵoj de la angla, kiuj estas instruataj al lernantoj de la angla kiel fremdlingvo (EFL). En Japanio multaj EFL-lernantoj estas instruitaj kaj eksponitaj ĉefe al la usona aŭ brita angla kaj havas malmultan aŭ neniun ekspozicion al aliaj variaĵoj de la angla. Multaj el tiuj japanoj, kiuj lernas la anglan en Japanio, povus labori en aliaj landoj, kie la angla estas unu el la oficialaj lingvoj, kiel Singapuro, pensante, ke la angla, kiun ili lernis, sufiĉas por efika komunikado. Tamen la variaĵo de la angla parolata en Singapuro, konata kiel singapura angla, posedas ecojn malsimilaj al la variaĵoj al kiuj pli kutimas japanoj.

Ĉi tiu prezento montras la trajtojn de la singapura angla lingvo, kiujn japanoj trovas plej problemaj kaj malfacilaj surbaze de intervjuoj kun japanoj loĝantaj en Singapuro, detaligante siajn vivojn en Singapuro kaj siajn interagojn kun lokanoj en ilia laborloko, en sociaj situacioj kaj tra ĉiutagaj kontaktaj situacioj. Gramatikaj aferoj estis la plej ofte rimarkita problemo, sed partoprenantoj ankaŭ rimarkis sociolingvistikajn kaj socikulturajn aferojn. Plue multaj partoprenantoj renkontis diversajn situaciojn de miskomunikado kaj ne estis bone ekipitaj por trakti ĉi tiujn situaciojn. Fine, ĉi tiu prezento ankaŭ donas pliajn informojn pri la problemoj kaj defioj, kiujn japanoj alfrontas kiam ili laboras en alia lando kun pli novaj variaĵoj de la angla, kiel Singapura Norma Angla (Singapore Standard English, SSE) kaj Singapura Parola Angla (Singapore Colloquial English, SCE aŭ Singlish) kaj ofertas sugestojn kaj strategiojn, kiujn japanoj povas uzi por helpi sian komunikadon en Singapuro.

Communication issues of Japanese Residents in Singapore

There are many varieties of English spoken all around the world which are different to the historically more prestigious varieties of English that are being taught to English as a Foreign Language (EFL) learners. In Japan, many EFL learners are taught and exposed primarily to American or UK English and have little or no exposure to any other varieties of English. Many of these Japanese who learn English in Japan might go on to work in other countries where English is one of the official languages, such as Singapore, thinking that the English they have learnt is sufficient for effective communication. However, the variety of English that is spoken in Singapore, known as Singaporean English, possesses features that are different from the varieties Japanese people are more used to.

This presentation showcases the features of Singaporean English which Japanese people find most problematic and challenging based on interviews with Japanese living in Singapore, detailing their lives in Singapore and their interactions with locals in the workplace, in social situations and through everyday contact situations. Grammatical issues were the most frequently noted problem, but participants also noted sociolinguistic and sociocultural issues. Furthermore, many participants encountered a variety of miscommunication situations and were not well-equipped to manage these situations. Finally, this presentation also provides further insight into the issues and challenges Japanese people face when they are working in a different country with newer varieties of English, such as Singapore Standard English (SSE) and Singapore Colloquial English (SCE or Singlish) and offers suggestions and strategies that Japanese people can use to aid their communication in Singapore.

Problemy komunikacji japońskich rezydentów w Singapurze

Na całym świecie mówi się wieloma odmianami języka angielskiego, różniącymi się od historycznie bardziej prestiżowych odmian języka angielskiego, których uczy jako języka obcego (EFL). W Japonii wielu uczniów EFL uczy się i ma styczność głównie z amerykańskim lub brytyjskim angielskim i ma niewielki lub żaden kontakt z innymi odmianami języka angielskiego. Wielu z tych Japończyków, którzy uczą się angielskiego w Japonii, może kontynuować pracę w innych krajach, w których angielski jest jednym z języków urzędowych, takich jak Singapur, sądząc, że angielski, którego się nauczyli, jest wystarczający do efektywnej komunikacji.

Jednak odmiana języka angielskiego używanego w Singapurze, znanego jako singapurski angielski, posiada cechy, które różnią się od odmian, do których Japończycy są bardziej przyzwyczajeni.

Niniejsza prezentacja przedstawia cechy singapurskiego angielskiego, które Japończycy uważają za najbardziej problematyczne i najtrudniejsze na podstawie wywiadów z Japończykami mieszkającymi w Singapurze, opisujących ich życie w Singapurze i ich interakcje z mieszkańcami w miejscu pracy, w sytuacjach społecznych i poprzez codzienne sytuacje kontaktowe. Najczęściej wskazywanym problemem były kwestie gramatyczne, ale uczestnicy zwracali również uwagę na kwestie socjolingwistyczne i socjokulturowe. Ponadto wielu uczestników napotkało różne sytuacje nieporozumień i nie było dobrze przygotowanych do radzenia sobie w takich sytuacjach. Wreszcie prezentacja ta zapewnia również dalszy wgląd w problemy i wyzwania stojące przed Japończykami, gdy pracują w innym kraju z nowszymi odmianami języka angielskiego, takimi jak Singapore Standard English (SSE) i Singapore Colloquial English (SCE lub Singlish), a także sugestie oraz strategie, które Japończycy mogą wykorzystać, aby wspomóc swoją komunikację w Singapurze.

Farris , Michael (PL)

La serĉado de la internacia signolingvo

Ĉi tiu prelego mallonge priskribos la historion de vido-gestaj sistemoj de komunikado uzataj kiel interlingvoj kun du fokus-areoj. La unua estas la *Ebenaĵa Indiana Signolingvo* (PISL), kiu servis kiel punta komunikilo inter diversaj Indianaj triboj de Nord-Ameriko ĝis la komenco de la 20-a jarcento. Dokumentaĵoj pri ĝia uzado indikas, ke ĝi estis piĝino uzata en komercaj kaj diplomaciaj kunteksto kaj ne estis plene sendependa lingvo. La dua areo de fokuso estos la signolingvoj uzataj en surdulaj komunumoj en diversaj landoj de la nuntempa mondo. Tiuj ili estas agnoskitaj kiel plenrajtaj lingvoj, kiuj malsamas kaj kun parolataj lingvoj kaj inter si.

Sammaniere kiel parolantoj de naciaj lingvoj bezonas parolajn kaj skribajn interlingvojn por diversaj tipoj de internacia komunikado, ankaŭ surdulaj komunumoj uzantaj diversajn signolingvojn sentas bezonon por havi interlingvon en la vido-gesta lingva kanalo. La Monda Federacio de Surduloj komencis jam en la 1950-aj jaroj arigi signojn por uzi en internaciaj renkontiĝoj. En la fruaj 1970-aj jaroj la signaro jam estis sufiĉe granda en la sistemo, tiam nomata Gestuno por provi uzi ĝin en internacia renkontiĝo. Bedaŭrinde ĝi fiaskis en sia debuto en la jaro 1976. Sed anstataŭ rezigni surduloj daŭrigis la laboron (kutime neformale) pri la projekto kiu nun nomiĝas Internacia Gestolingvo (International Sign: IS). Nuntempe ĝi estas pli kaj pli uzata en diversaj internaciaj kunteksto. Unu el la plej interesaj aspektoj de IS estas la aliro de surduloj al la problemoj de internacia komunikado, kiu ege malsamas de la strategioj de aŭdantoj. Ankaŭ la strukturo de IS (ankoraŭ piĝino kaj ne sendependa lingvo) forte malsamas de tiu de parolaj piĝinoj.

The Search for an International Sign Language

This paper will briefly examine some of the history of visual gestural systems as interlanguages. There are two areas of focus. The first is Plains Indian Sign Language (PISL) which was used as a lingua franca by various Native American tribes in North America until the early 20th century. The records of its use indicate it was a pidgin used for trade and diplomacy and not a fully independent language. The second area of focus will be the sign languages used by Deaf communities in different countries in the modern world. These are recognized as full languages which are independent both of spoken languages and each other.

In the same way that speakers of national languages need spoken and written interlanguages for various types of international communication, the Deaf communities that use different sign languages feel the need for an interlanguage in the visual gestural channel. The World Federation of the Deaf began assembling signs to be used in international meetings in the 1950s and by the early 1970s had assembled enough signs in a system called *Gestuno* to try it out in international meetings. Unfortunately it failed at its debut in 1976. But rather than give up, Deaf people and interpreters continued to work on the project, now most often called *International Sign* (IS). It is now being used more and more widely in various international contexts. One of the most interesting aspects of IS has been the approach taken by Deaf people toward the problems of international communication which has sharply differed from strategies followed by hearing people. Also, the structure of IS (not yet a full language) differs markedly from spoken pidgins.

W poszukiwaniu międzynarodowego języka migowego

Ten artykuł pokrótce omawia historię wizualnych systemów gestów jako języka międzynarodowego. Istnieją dwa obszary zainteresowania. Pierwszym z nich jest Język Migowy Indian Preriowych (Plains Indian Sign Language – PISL), który był używany jako lingua franca przez różne plemiona rdzennych Amerykanów w Ameryce Północnej aż do początku XX wieku. Zapisy jego użycia wskazują, że był to pidżyn używany w handlu i dyplomacji, a nie w pełni niezależny język. Drugim obszarem zainteresowania będą języki migowe używane przez społeczności Głuchych w różnych krajach współczesnego świata. Są one uznawane za w pełni niezależne języki, niezależne zarówno od języków mówionych, jak i od siebie nawzajem. W ten sam sposób, w jaki osoby mówiące w językach narodowych potrzebują mówionych i pisanych języków do

różnych rodzajów komunikacji międzynarodowej, społeczności Głuchych, które używają różnych języków migowych, odczuwają potrzebę języka międzynarodowego w wizualnym kanale gestów. Światowa Federacja Głuchych zaczęła układać znaki, które miały być używane na międzynarodowych spotkaniach w latach pięćdziesiątych, a na początku lat siedemdziesiątych zgromadziła wystarczającą liczbę znaków w systemie zwanym Gestuno, aby wypróbować go na międzynarodowych spotkaniach. Niestety nie powiodło się to podczas debiutu w 1976 roku. Ale zamiast się poddać, Głusi i tłumacze kontynuowali pracę nad projektem, obecnie najczęściej nazywanym International Sign (IS – Międzynarodowy Język Migowy). Obecnie jest coraz szerzej używany w różnych kontekstach międzynarodowych. Jednym z najbardziej interesujących aspektów IS jest podejście osób niesłyszących do problemów komunikacji międzynarodowej, które znacznie różni się od strategii stosowanych przez osoby słyszące. Również struktura IS (jeszcze jako nie w pełni niezależnego języka) różni się znacznie od pidżynów mówionych.

Fians, Guilherme (UK)

Krokodiloj, pomegoj kaj strigoj: Lingva variado kaj normigo en Esperanto kiel planlingvo

Kiam Zamenhof kreis Esperanton, li rezignis pri lia posedo de la lingvo kaj proponis ĝin kiel nefinitan, kunlaboran projekton, lasante ĝian parol-komunumon daŭre disvolvi la lingvon kaj ĝian vortprovizon. Mia prelego, bazita sur unujara etnografia esploro farita inter esperantistoj en Francio, komenciĝos per analizo de prelego okazinta ĉe la asocio *Espéranto France*, en 2017. Dum debato pri novaj teknologioj kaj gvatado, unu el la partoprenantoj demandis: 'kiel oni diras "drone" en Esperanto? Ekzamenante la diskuton kiu sekvis tiun demandon, mi esploras povon, aŭtoritaton, variadon kaj normigon en ĉi tiu lingvo. Se Zamenhof – la originala lingva aŭtoritato – mortis kaj la Akademio de Esperanto ne estas tiel potenca kiel la *Académie Française*, kiu regas neologismojn kaj starigas normojn en Esperanto?

Ĉi tie la metaforaj krokodiloj, pomoj kaj strigoj ludas ŝlosilan rolon: la Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko (PMEG, mallongigo/vortludo, kiu ankaŭ signifas 'grandan pomon') estas inter la preskribaj gramatikoj, kiuj starigas normojn en la lingvo. Samtempe, Duolingo (la lingva kurso simboligita de strigo) produktas novan ondon de junaj Esperanto-parolantoj – kiuj lernas la lingvon interrete, interesiĝas pri kreema vortfarado, kaj ofte pruntedonas anglismojn al Esperanto. Analizante kiel vortpruntoj kaj neologismoj (kiel la "drone" supre menciita) igas Esperanton intelektan ludon en interretaj kaj personaj komunik-rilatoj, mi argumentas ke ĉi tiu lingvo estas parte stabiligita per neklara nocio pri internacieco. La uzo de la lingvo estas la ĉefa aspekto, kiu kreas la Esperantan parol-komunumon, kaj tio instigas parolantojn preferi vortojn kaj esprimojn kompreneblajn de homoj el diversaj naciaj kaj lingvaj fonoj. Ĉi tio, tamen, ne malebligas improvizadojn kaj kreemajn lingvajn uzojn, kiuj ludas gravan rolon en medioj kie krokodilado estas rigore cenzurita.

Crocodiles, big apples and owls: Language variation and standardisation in a constructed language

When designing Esperanto, Zamenhof renounced the language's ownership and proposed his creation as an unfinished, collaborative project, leaving its speech community in charge of continuously developing the language and its vocabulary. My paper, based on a year-long ethnographic research project conducted among Esperanto speakers in France, is derived from a talk at the association *Espéranto France*, in 2017. Amidst a discussion about new technologies and surveillance, one of the participants raised the issue: 'how to say "drone" in Esperanto?' Unpacking the debate that followed, I explore power, authority, variation, and standardisation in this language. If Zamenhof – the original language authority – is dead and the Esperanto Academy is not as powerful as the *Académie Française*, who is to rule neologisms and establish standards in Esperanto?

Here the metaphorical crocodiles, big apples and owls gain ground: the Complete Textbook of Esperanto Grammar (PMEG, an abbreviation/pun that also means 'big apple') is among the prescriptive grammars that set standards in the language. At the same time, Duolingo (the language course symbolised by the owl) is producing a new wave of young Esperanto speakers – who learn the language online, creatively engaging with Esperanto's word-formation process, and show a clear tendency to add borrowings from English into Esperanto. In analysing how word borrowings and neologisms (such as the 'drone' above) turn Esperanto into an intellectual game in both online and face-to-face interactions, I argue that this language is partially stabilised through a vague notion of internationality. The use of the language is the main aspect that establishes the Esperanto-speaking community, which encourages speakers to prefer words and expressions that could be understood by people from different national and linguistic backgrounds. This, however, does not hinder improvisation and creative language uses, which take centre stage in settings where 'crocodiling' (i.e. speaking another language in an Esperanto gathering) is greatly censored.

Krokodyle, wielkie jabłka i sowy: wariacja językowa i standaryzacja w języku skonstruowanym

Projektując Esperanto, Zamenhof zrzekł się praw do języka i zaproponował swoje dzieło jako niedokończony,

oparty na współpracy projekt, pozostawiając społeczności językowej odpowiedzialność za ciągły rozwój języka i słownictwa. Punktem wyjścia mojego wystąpienia, opartego na całorocznych badaniach etnograficznych przeprowadzonych wśród użytkowników esperanta we Francji będzie wykład w stowarzyszeniu Espéranto France w 2017 roku. Podczas dyskusji na temat nowych technologii i nadzoru, jeden z uczestników poruszył kwestię: „jak powiedzieć „dron” w esperanto?”. Analizując debatę, która nastąpiła, badam władzę, autorytet, zmienność i standaryzację w tym języku. Jeśli Zamenhof – pierwotny autorytet języka – nie żyje, a Akademia Esperanto nie jest tak wpływowa jak Académie Française, kto ma rządzić neologizmami i ustanawiać standardy w Esperanto?

Tu pojawiają się metaforyczne krokodyle, jabłka i sowy: *Kompletny podręcznik gramatyki esperanta (PMEG, skrót/kalambur, który oznacza również 'duże jabłko')* jest jedną z normatywnych gramatyk, które wyznaczają standardy w tym języku. Jednocześnie Duolingo (kurs językowy symbolizowany przez sowę) tworzy nową falę młodych esperantystów – którzy uczą się języka online, twórczo angażują się w proces tworzenia słów esperanta i wykazują wyraźną tendencję do dodawania zapożyczeń z angielskiego do esperanta. Analizując, w jaki sposób zapożyczenia słów i neologizmy (takie jak „dron” powyżej) zmieniają esperanto w grę intelektualną zarówno w interakcjach online, jak i bezpośrednich, twierdzę, że język ten jest częściowo stabilizowany przez niejasne pojęcie międzynarodowości. Użycie języka jest głównym aspektem, który tworzy społeczność posługującą się językiem esperanckim, która zachęca użytkowników do preferowania słów i wyrażeń, które mogą być zrozumiałe dla osób z różnych środowisk narodowych i językowych. Nie przeszkadza to jednak w improwizacji i kreatywnym używaniu języka, które zajmują centralne miejsce w sytuacjach, w których „krokodylowanie” (tj. mówienie innym językiem na spotkaniu esperanckim) jest mocno cenzurowane.

Fiedler, Sabine (DE)

Interkultura komunikado per Esperanto: Kelkaj ĉefaj trajtoj

La partoprenantoj de Esperanto-komunikado havas tre diversajn kulturajn fonojn kaj uzas lingvon, kiu ne estas la gepatra, sed devas esti lernata kaj pro tio estas parolata kun malsamaj gradoj de perfekteco. Pro tio ni povus supozi, unuflanke, ke miskomprenoj oftas en Esperanto-komunikado. Aliflanke, estas konata fakto, ke Esperanto-parolantoj konas multajn fremdlingvojn kaj havas altan nivelon de metakomunika konscio, pro kio ili verŝajne uzas diversajn rimedojn kaj strategiojn por atingi siajn komunikajn celojn. Tiu ĉi prezentado esploras strategiojn por solvi kaj antaŭmalhelpi miskomprenon en Esperanto. Tipa karakterizaĵo de interparolado en Esperanto estas riparoj: Parolantoj subtenas unu la alian, se mankas vortoj kaj ili korektas la erarojn de aliaj parolantoj. La uzo de fremdlingva leksiko (t.n. code-switching) maloftas kaj estas limigita al malmultaj funkcioj. Humuro ĉieas kaj ofte estas lingvobazita (kun formoj kiel vortludoj kaj kulturspecifaj alludoj). Tiu ĉi prezentado krome prilumos la uzon de frazeologiaj esprimoj kaj metaforoj. Ĝi baziĝas sur la analizo de aŭtentika parola komunikado en Esperanto, kiel ĝi manifestiĝas en kongresoj, laborkunvenoj, ĉiutaga konversacio, intervjuoj kaj ekskursoj.

Intercultural communication by means of Esperanto: Some key features

The participants of Esperanto communication come from highly diverse cultural backgrounds and they use a language that is acquired as a non-native language and therefore spoken with varying degrees of proficiency. Against this backdrop, we might assume, on the one hand, that misunderstandings in Esperanto interactions arise frequently. On the other hand, it is known that Esperanto speakers have extensive knowledge of other languages and high levels of metalinguistic awareness, so that they can be expected to make use of a number of resources and strategies to achieve their communicative goals. This presentation investigates strategies for resolving and preventing misunderstanding in Esperanto. A typical feature of Esperanto interactions is the use of repairs: Interlocutors assist one another when faced with lexical gaps and they correct each other's mistakes. Code-switching is not widespread and used in a smaller variety of functions than in other languages. Humour is ubiquitous and mainly language-based, taking forms including word-play and culture-specific allusions. This presentation will also shed light on the use of phraseological units and metaphors. It is based on a corpus of authentic spoken data that were obtained in a variety of communicative settings (including speech events such as spontaneous everyday conversations, panel and working-group discussions, interviews and outings).

Komunikacja międzykulturowa przy użyciu esperanta: kilka głównych cech

Uczestnicy komunikacji esperanckiej pochodzą z bardzo różnych środowisk kulturowych i używają języka, który nabyli jako język obcy, a zatem posługują się nim z różnym stopniem biegłości. Na tym tle z jednej strony możemy założyć, że w esperanckich interakcjach często dochodzi do nieporozumień. Z drugiej strony wiadomo, że użytkownicy esperanta mają rozległą znajomość innych języków i wysoki poziom świadomości metajęzykowej, tak że można oczekiwać, że wykorzystają szereg zasobów i strategii, aby osiągnąć swoje cele komunikacyjne. Niniejsza prezentacja bada strategie rozwiązywania i zapobiegania nieporozumieniom języku esperanto. Typową cechą interakcji esperanckich jest stosowanie strategii naprawczych: rozmówcy pomagają sobie nawzajem w obliczu luk leksykalnych i wzajemnie poprawiają błędy. Przełączanie kodu nie jest powszechne i jest używane w mniejszej liczbie funkcji niż w innych językach. Humor jest wszechobecny i oparty głównie na języku, przybierając różne formy, np. gry słów i aluzje specyficzne dla kultury. Prezentacja rzuci także światło na użycie jednostek frazeologicznych i metafor. Opiera się na korpusie autentycznych danych mówionych, które uzyskano w różnych sytuacjach komunikacyjnych (w tym podczas spotkań, takich jak spontaniczne codzienne rozmowy, panele i dyskusje w grupach roboczych, wywiady i wycieczki).

Gobbo, Federico (NL)

Ĉu Esperanto-familioj favoras eŭropiĝon? Jen esplora studo

Ekde ĝia apero, la rilato inter la Esperanto-Movado kaj la Vestfalia koncepto de 'nacio' estis kompleksa. La politika flanko de la morala filozofio de Zamenhof, unue nomita *Hilelismo* kaj poste *Homaranismo*, celis al 'Unuigitaj Ŝtatoj de Eŭropo', laŭ la originala vortigo, farendaj post la fino de la unua mondmilito (Zamenhof 1915). Ĉiuokaze, la ĉefa ideologio de la Esperanto-Movado substrekis tutmondecon kiel kernan valoron de la lingvo, preferante malgravigi ĝiajn Eŭropajn radikojn. Tial, la subteno fare de la esperantistaro al eŭropiĝo ĉiam estis malplimulto ene de malplimulto. Ĉi tie mi prezentas esploran studon pri la temo, faritan per intervjuoj al denaskuloj kaj gepatroj de Esperantlingvaj familioj kiuj vivas tra Eŭropo. Pridemandante ilian sintenon al eŭropiĝo, la esplora studo montras, ke Esperantismo kaj eŭropiĝo enhavas malmulton komunan, se eĉ ion, eĉ kaze de Esperanto-parolantoj kiuj uzas la lingvon ĉiutage por intimaj rilatoj en siaj familioj.

Do Esperanto families foster Europeanization? A pilot case study

Since its launch, the relation between the Esperanto Movement and the Westphalian concept of 'nation' has been complex. The political side of Zamenhof's moral philosophy, at first called Hillelism and then Homaranism, hoped for the 'United States of Europe', to be settled after the end of the Great War (Zamenhof 1915). However, the mainstream ideology of the Esperanto Movement stressed the global value of the language, preferring to downplay its European roots, and therefore the support of Europeanization among Esperantists has always been a minority inside a minority. In this contribution, we present a pilot case study, interviewing Esperanto families living across Europe about their feeling toward Europeanization. This pilot case study shows that the overlapping between Esperantism and Europeanization is small, if so, even in speakers who use Esperanto as the language of intimacy in their family daily practice.

Czy rodziny esperanckie sprzyjają europeizacji? Pilotażowe studium przypadku

Od czasu jego powstania związek między ruchem esperanckim a westfalską koncepcją „narodu” był złożony. Polityczna strona filozofii moralnej Zamenhofa, początkowo nazywana hillelizmem, a następnie homaranizmem, przedstawiała dążenie do powstania „Stanów Zjednoczonych Europy” po zakończeniu Wielkiej Wojny (Zamenhof 1915). Jednak główny nurt ideologii Ruchu Esperantystów podkreślał globalność jako zasadniczą wartość języka, woląc marginalizować jego europejskie korzenie. A zatem poparcie dla europeizacji wśród esperantystów zawsze było mniejszością wewnątrz mniejszości. W niniejszym wystąpieniu przedstawione zostanie pilotażowe studium przypadku, w którym przeprowadzono wywiady z rodzinami esperantystów mieszkającymi w całej Europie na temat ich odczuć w odnośnie europeizacji. To badanie pokazuje, że nakładanie się esperantyzmu i europeizacji jest niewielkie, nawet u użytkowników, którzy używają esperanto jako języka zażyłości w codziennej praktyce rodzinnej.

Godzich, Anna (PL) UAM

La temo de futbalo por elformi interkulturan kompetenton ĉe studentoj de la itala lingvo

Uzi sportajn temojn ne estas ofta praktiko en la instruado de fremdaj lingvoj en Pollando, kvankam la malmultaj provoj eluzi tiajn materialojn estis sukcesaj. Rimarkindas ke tiaj provoj estis faritaj por lingvoj de tiuj landoj kie internacia futbalo estas parto de la socia vivo (kiel Italio, Germanio kaj Hispanio). Mi prilumigos la gravecon kiun la kono de futbalo kaj al ĝi rilataj soci-kulturaj elementoj havas en la interkultura edukado de studentoj de la itala filologio. Tiu temo estas grava faktoro por motivi la studadon de la itala kiel fremda lingvo dum la filologiaj studoj aŭ sendepende de tio.

Kunlige kun la supraj pripensoj, pluraj temoj, historie kaj socikulture rilataj al futbalo estos prezentataj. Ili inkludas sportojn dum la faŝisma periodo, la forigon de anglismoj, la aeron katastrofon Superga en kiu mortis la membroj de la teamo AC Torino, la tragedion en la Heysel-stadiono, kromnomojn donitajn al popularaj italaj futbalistoj kune kun leksikaj kaj gramatikaj materialoj kiel frazemoj kaj leksemoj kiuj estas pruntitaj el sporta ĵurnalismo kaj uzataj nuntempe en la ĝenerala itala lingvo, ne plu konsiderataj kiel terminoj, same kiel la frazeologio el la leksika kampo MANGAĴOJ kiuj speciale multas en la futbala ĵargono kaj sporta ĵurnalismo. Indas aldoni ke sufiĉe granda parto de la itala vortoprovizo (leksemoj kaj frazemoj) kun kultura signifo devenas el sportoj. Tio influas la pozicion de sportoj en la itala socio kion montras la fakto ke ekzistas 3 sportaj taggazetoj en Italio, kaj la plej legata gazeto en la lando estas el inter ili, t.e. *La Gazzetta dello Sport*.

Tiu aliro larĝigas la lingvan kaj interkulturan kompetentojn de la studentoj, ĉar sporto influas multe la ĉiutagan italan vivon. La temo devus esti eluzata dum la lecionoj pri moderna itala socio, lingvaj aŭ tradukaj seminarioj.

Tematyka piłkarska w kształtowaniu kompetencji interkulturowej studentów filologii włoskiej

Wykorzystywanie zagadnień związanych ze sportem nie jest powszechną praktyką w dydaktyce języków obcych w Polsce, podczas gdy nielicznie podejmowane próby pracy z takimi materiałami wieńczą się sukcesem. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że próby takie podejmowano dla języków tych krajów, w których piłka nożna stanowi istotny element życia społecznego (Włochy, Niemcy, Hiszpania). W wystąpieniu wyjaśnię wagę znajomości piłki nożnej i powiązanych z nią zagadnień społeczno-kulturowych w edukacji interkulturowej studentów filologii włoskiej. Tematyka ta odgrywa ważną rolę jako czynnik motywujący do nauki języka włoskiego jako obcego, tak samodzielnej, jak i podczas studiów filologicznych.

W świetle powyższych rozważań, w wystąpieniu przestawię różne okołopiłkarskie zagadnienia, zarówno historyczne i społeczno-kulturowe (sport w okresie faszystów – usunięcie anglicyzmów, tragedia na wzgórzu Supergi, w której zginęli zawodnicy drużyny AC Torino, tragedia na stadionie Heysel, przydomki nadawane włoskim piłkarzom, np. Pinturicchio – Alessandro Del Piero, odwołanie do renesansowego malarza), jak również leksykalno-gramatyczne, takie jak frazeologizmy i leksemy, które zostały zapożyczone z profesjolektu dziennikarsko-sportowego i funkcjonują we współczesnym języku ogólnowłoskim, nie będąc zaliczanymi do słownictwa specjalistycznego oraz frazeologizmy z pola leksykalnego JEDZENIE, które są niezwykle powszechne we włoskim profesjolekcie piłkarskim i dziennikarsko-sportowym. Warto nadmienić, że niebagatelną część włoskiego słownictwa nacechowanego kulturowo stanowią leksemy i frazeologizmy piłkarskie. Wpływa na to pozycja, jaką sport ten zajmuje we włoskim społeczeństwie. Niech za dowód posłuży choćby fakt, że we Włoszech istnieją trzy dzienniki sportowe, a najpoczytniejszym tytułem jeśli chodzi o prasę codzienną jest od lat jeden z nich, „La Gazzetta dello Sport”.

Omówione zagadnienia wpływają na poszerzenie kompetencji interkulturowej oraz językowej studenta, zdają sprawę z przesiąkniętej piłką nożną włoskiej codzienności, powinny zatem być wykorzystywane podczas zajęć z wiedzy o Włoszech współczesnych, czy seminarium językoznawczego lub zajęć z tłumaczenia prasowego.

The subject of football in shaping the intercultural competence of students of Italian

Utilizing issues related to sports is not a common practice in teaching foreign languages in Poland, while the few attempts to work with such materials have been successes, showing they can be used in education. It is significant that attempts have been made for the languages of countries in which international football is an important part of social life (such as Italy, Germany and Spain). During this presentation I will elucidate the importance that knowledge of football and related socio-cultural elements has in the intercultural education of students of Italian philology. This subject plays an important role as a factor motivating the study of Italian as a foreign language both independently and during philological studies.

In light of the above considerations a number of issues related to football, both historical and socio-cultural will be presented. These include sports in the fascist period, the remove of Anglicisms, the Superga air disaster in which the members of the AC Torino team perished, the tragedy at Heysel stadium, nicknames given to Italian soccer stars along with lexical and grammatical material such as phraseology and lexemes which were borrowed from sports journalism and are now used in general Italian and no longer considered as specialist usage as well as phraseology from the lexical field FOOD which are unusually common in jargon of football and sports journalism. It is worth adding that a non-trivial amount of Italian vocabulary with cultural meaning are lexemes and phrases from football. This influences the position that sports occupy in Italian society as witnessed by the fact that in Italy there are three sporting daily newspapers and the most read newspaper in the country is one of them, namely "La Gazzetta dello Sport".

These issues influence the broadening of students' intercultural and language competence of, indicating that football influences many facets of daily Italian life. They therefore should be utilized during classes on modern Italian society, linguistic seminars or in classes on translating the press.

GONG Xiaofeng (CR)

Diferencoj inter orientaj kaj okcidentaj kulturoj en Esperanta Instruado

Kulturo havas striktan ligitecon kun lingvo, ili stimulas unu la alian kaj disvolviĝas kune. En la instruado de fremdaj lingvoj, kulturaj diferencoj inter Oriento kaj Okcidento havas gravegan efikon sur la kulturado de la lingva aplika kapablo de studentoj. Esperanto ne nur estas lingvo. En la instruado de Esperanto, lingva kaj kultura scioj devus esti samgrave instruataj por ke studentoj komprenu la karakterizaĵojn de Okcidenta kulturo por pli bone uzi la lingvan scion. Tiu ĉi prelego temas pri la diferencoj inter orientaj kaj okcidentaj kulturoj en Esperanta instruado, ĉefe inter ĉinaj kaj eŭropaj kulturoj, ekz. ĉe la flankoj kiel formoj de alparolo, parencoj, telefonado, la asociado de vortoj kaj tiel plu.

Differences in Eastern and Western cultures in the instruction of Esperanto

Culture has close ties to language, they stimulate each other and develop together. In foreign language instruction cultural differences between East and West have a very important effect on the development of students' ability to use a language. Esperanto is not only a language. While teaching Esperanto, both language and cultural knowledge should be taught to the same extent in order that students understand the characteristics of Western culture in order to better use their language knowledge. This paper is about the differences between Eastern and Western culture in the instruction of Esperanto, especially between Chinese and European cultures, including, for example, forms of address, kinship, using the phone and word associations.

Różnice między kulturami Wschodu i Zachodu w nauczaniu esperanta

Kultura ma ścisły związek z językiem; wzajemnie się stymulują i wspólnie się rozwijają. W nauczaniu języków obcych różnice kulturowe między Wschodem a Zachodem mają ogromny wpływ na rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem przez uczniów. Esperanto to nie tylko język. W nauczaniu esperanta wiedzy językowej i kulturowej należy uczyć równorzędnie, aby uczniowie rozumieli cechy kultury zachodniej i mogli lepiej wykorzystywać wiedzę językową. Niniejsze wystąpienie dotyczy różnic między kulturami Wschodu i Zachodu w nauczaniu esperanta, zwłaszcza między kulturą chińską a europejskimi, np. z takich stron, jak formy adresatywne, pokrewieństwo, rozmowy telefoniczne, skojarzenia słów i tak dalej.

Grzybowski, Przemysław (PL)

Atestantoj. Lokoj kaj najbaroj kiel elementoj de interkultura komunikado

En interkultura komunikado, kiu estas la bazo de interkultura edukado, gravaj estas ne nur la ebloj rilati kaj interŝanĝi ideojn por atingi interkomprenon. Krom parolata lingvo, tre utilaj faktoroj de komunikado estas diversaj elementoj de ĉirkaŭaĵo. Homoj (najbaroj) kaj lokoj – jen la materialaj atestantoj de pasinto kaj kulturo, kiuj helpas transdoni tradicion kaj subteni individuan kaj socialan memoron. Se ili apartenas al fremda kulturo, des pli ili povas servi kiel tre utilaj iloj, kiuj provokas emociojn kaj „rakontas” pri foje malfacila komuna historio. En la prelego aperos ekzemploj de utiligado de diversaj atestantoj en dialogo de kulturoj.

Witnesses. Places and neighbors as elements of intercultural communication

In intercultural communication which comprises the foundation of intercultural education, not only the possibility of relating or exchanging ideas to achieve mutual understanding is important. Apart from the spoken language, extremely useful factors in communication are various elements of the surroundings. People (neighbors) and places – these are the materials that bear witness to the past and culture which help to transmit tradition and support individual and social memory. If these belong to a foreign culture then they have all the more power to serve as useful tools that stimulate emotions and relate stories about at times a difficult common history. Examples of using various witnesses in dialogue between cultures will be given.

Świadkowie. Miejsca i sąsiedzi jako czynniki edukacji międzykulturowej

W komunikacji międzykulturowej, która stanowi podstawę edukacji międzykulturowej, istotne są nie tylko możliwości wchodzenia w relacje i wymieniania pomysłów, by osiągnąć porozumienie. Oprócz języka ułatwiającego porozumienie, bardzo przydatnymi czynnikami komunikowania są także rozmaite elementy otoczenia. Ludzie (sąsiedzi) i miejsca – to materialni świadkowie przeszłości i kultury, którzy pomagają przekazywać tradycję oraz podtrzymywać pamięć indywidualną i społeczną. Gdy przynależą do obcych kultur, tym bardziej mogą służyć jako środki edukacji, które wywołują emocje i „opowiadają” o czasem trudnej wspólnej historii. Referat będzie poświęcony przykładom wykorzystywania rozmaitych świadków w dialogu kultur.

Guziak, Albert (PL)

La statuso de la angla lingvo en la institucioj de EU post la Briteliro (Brexit) per la ekzemplo de media diskurso

La prezentado celas diveni la statuson de la angla lingvo kiel la nuntempa unua laborlingvo ene de la EU-institucioj, post kiam la Unuiĝinta Reĝlando forlasos la strukturojn de EU, per la egzemplo de elektitaj gazetartikoloj. Kvankam la maniero kiel la t.n. Briteliro aspektos, estas ankoraŭ malcerta, aperas publike diversaj opinioj kaj prognozaj pri tio kia estos la statuso de la angla en EU, konsiderante multajn politikajn, sociologiajn kaj nure lingvistikajn faktorojn kiuj kontribuas al la ebla(j) scenario(j). Dum mia parolado mi intencas prezenti kaj analizi kelkajn diskursajn strategiojn, uzatajn far la aŭtoroj de la elektitaj gazetartikoloj, metante ilin en diskursan kadron aplikante la ilojn de la kritika diskursoanalizo kiu i.a. montras la rilaton inter potenco kaj lingvo.

The status of English in the EU institutions after Brexit by the example of media discourse

The aim of the presentation is to find out what the status of English as the current primary working language within the EU institutions might look like once the United Kingdom leaves EU structures by the example of chosen press articles. Although the manner in which the so called Brexit will be delivered is still uncertain, on and on occur diverse opinions or prognostics in the public on what may happen to the status of English at the EU level, taking into consideration many factors of a political, sociological and purely linguistic nature contributing to a possible scenario or scenarios. During my speech, I intend to present and analyze some discursive strategies, employed by the authors of the elected press articles to place the discussed subject into a discursive framework by using tools of critical discourse analysis which among others screens the relation of power and language.

Status języka angielskiego w instytucjach unijnych po Brexicie na przykładzie dyskursu medialnego

Celem niniejszej prezentacji jest przedstawienie możliwych scenariuszy statusu języka angielskiego jako obecnie podstawowego języka roboczego w instytucjach Unii Europejskiej po wyjściu Zjednoczonego Królestwa ze struktur unijnych (tzw. Brexit). Podstawą do określenia przyszłej pozycji stanowią będą wybrane artykuły prasowe. Pomimo faktu, że sposób, w jaki przeprowadzony zostanie Brexit, nie jest ostatecznie ustalony, co jakiś czas w dyskursie medialnym obserwujemy wielorakie opinie oraz prognozy dotyczące statusu języka angielskiego na poziomie unijnym, uwzględniające czynniki polityczne, socjologiczne oraz czysto językowe. Podczas mojego wystąpienia zamierzam dokonać analizy strategii dyskursywnych wykorzystanych przez autorów wybranych artykułów prasowych, aby umieścić rozpatrywane zagadnienie w odpowiednie ramy dyskursywne. W tym celu zamierzam posłużyć się narzędziami krytycznej analizy dyskursu, która m.in. uwidacznia zależności między językiem a władzą.

Hanmant, Ashok Metkari (IN)

Interkultura komunikado en krizoj en multlingva kunteksto

Kun la nuna pandemio pro Covid19 la mondo spertas ŝanĝon en preskaŭ ĉio. Konsiderante ĉi tiun scenaron, gravas kompreni ĉu lingvoj ŝanĝis siajn rolojn / sian statuson aŭ ne. Precipe la kazo de migrantoj (studentoj / dungitoj) estas tre kerna por konsideri en ĉi tiu momento. En Barato la situacio estas iomete kompleksa pro ĝia plurlingva kaj multkultura distribuo. Populare konata pro ĝia karakterizaĵo de 'unueco en diverseco', migrantoj en diversaj regionoj de la lando kaj parolantaj malsamajn (unuajn) lingvojn ŝajnas alfronti multajn defiojn (Rao & Thombre, 2015). Homoj de ĉiuj regionoj ne parolas la anglan kaj foje nek la hindan (ambaŭ komunaj lingvoj en Barato). Granda nombro da politikaj gvidantoj respondecaj pri glata funkciado de sia propra ŝtato kaj efektive la lando ŝajnas esti adoptinta nur regionan komunikilon t.e. uzadon de sia regiona lingvo grandparte. Tiurilate multaj senhelpaj migrantoj alfrontis defiojn rilate al kompreno de la gvidlinioj aŭ protokoloj eldonitaj de la respektiva registaro por sia moviĝo al siaj originaj landoj. Ĉi tio rezultigis ilian psikologian tumulton, ĉar ili unue estis for de sia familio kaj due ili estis senlaboraj / senmonaj kaj malsatis. Iuj eĉ esprimis siajn zorgojn pri tiaj aferoj. Laste, sed ne malplej grave, multaj tradukistoj asertas, ke baratanoj ne povis serioze konsideri Covid19, ĉar la instrukcioj ne estis haveblaj en iliaj gepatraj lingvoj kaj tial ili ne rilatis al ĝi (Dore, 23.06.2020). Ĉi tiu prezento provas serĉi respondojn al la sekvaj demandoj:

- Kiuj estas la komunikaj strategioj / fiaskoj (ekz. uzo de lingvafrankao kiel la hinda aŭ la angla sur komunaj platformoj) adoptitaj de publikaj gvidantoj de certa ŝtato por alparoli publikon / migrantojn?
- Ĉu ankaŭ en ĉi tiu tempo estas sukcesaj gvidantoj, kiuj persvadis enmigrintojn en sia(j) ŝtato(j) resti malantaŭen aŭ ne paniki kaj bone komunikis informojn?
- Kio estas la rolo de la centra registaro en la komunikado de informoj al la tuta nacio?

Kolekto kaj analizo de datumoj

Datumoj en ĉi tiu studo estus kolektitaj el diversaj paroladoj de la gvidantoj tra Barataj Ŝtatoj faritaj en komunaj platformoj kaj registaraj cirkuleroj / gvidlinioj kaj diversaj portaloj malfermitaj por la registriĝo de enmigrintoj por reiri al sia(j) hejmsŝtato(j). Analizo estus farita el (sociaj, ekonomiaj kaj etnaj) interkulturaj komunikaj vidpunktoj.

Fine la prezento ankaŭ havas implicojn por regionaj registaroj por improvizi komunikadon inter parolantoj de malsamaj lingvoj loĝantaj en iliaj ŝtatoj same kiel komunikadon inter la ŝtataj registaroj mem.

Intercultural Communication in Emergencies in Multilingual context

With the current pandemic due to Covid19 the world is witnessing a shift in almost everything. Given this scenario, it is significant to understand whether languages have shifted their roles/status or not. Particularly, the case of migrants (students/employees/wagers) is very crucial to consider at this juncture. In India, the situation is bit complex owing to its multilingual & multicultural distribution. Popularly known for its 'unity in diversity' characteristic, migrants in different parts of the country and speaking different (first) languages seem to have faced a lot of challenges (Rao & Thombre, 2015). People of all regions do not speak English and sometimes Hindi as well (both common languages in India). A great number of political leaders responsible for smooth running of their own State and in effect the country's seem to have adopted a regional medium of communication only i.e. use of their regional language to a great extent. In this regard, many stranded migrants faced challenges in terms of understanding the guidelines or protocols issued by the respective government for their movement to their native States. This resulted in their psychological disturbance because they were first of all away from their family and secondly they were jobless/penniless and starved. Some even raised their concerns over such issues. Last but not the least, many translators claim that Indians could not take Covid19 seriously because the instructions were not available in their mother-tongues and therefore they failed to relate to it (Dore, 23.06.2020). This paper tries to seek answers to the following questions-

- What are the communication strategies/failures (e.g. use of lingua franca like Hindi or English on common platforms) adopted by public leader(s) of a certain State to address common public/migrants?
- Are there successful leaders in this time too who persuaded immigrants in their State(s) to stay back or not panic & communicated information well?
- What is the role played by Central government in the communication of information to the entire nation?

Data collection and analysis

Data in this study would be collected from various speeches by the leaders across States of India delivered on common platforms & government circulars/guidelines and various portals opened for the registration of immigrants in order to go back to their native state(s). Analysis would be done from (social, economic & ethnic) intercultural communication points of view.

Finally, the paper also has implications for regional governments for improvising communication among speakers of different languages residing in their states as well as communication between and among the State Governments itself.

Komunikacja międzykulturowa w sytuacjach kryzysowych w kontekście wielojęzycznym

Wraz z obecną pandemią wywołaną przez Covid19 świat jest świadkiem zmiany w prawie wszystkim. Biorąc pod uwagę ten scenariusz, ważne jest, aby zrozumieć, czy języki zmieniły swoje role/status, czy nie. W szczególności przypadek migrantów (studentów/pracowników) jest bardzo istotny do rozważenia w tym momencie. W Indiach sytuacja jest dość złożona ze względu na ich wielojęzyczne i wielokulturowe rozłożenie. Powszechnie znani ze swojej cechy „jedność w różnorodności” imigranci w różnych częściach kraju, którzy mówią różnymi (pierwszymi) językami, musieli stawić czoła wielu wyzwaniom (Rao i Thombre, 2015). Mieszkańcy różnych regionów nie mówią po angielsku, a czasem nawet w hindi (oba to popularne języki w Indiach). Wydaje się, że wielu przywódców politycznych odpowiedzialnych za sprawne funkcjonowanie własnego państwa, a w rezultacie tego kraju, przyjęło jedynie regionalne środki komunikacji, tj. posługują się w dużym stopniu swoim językiem regionalnym. W związku z tym wielu zagubionych migrantów stanęło przed wyzwaniami związanymi ze zrozumieniem wytycznych lub protokołów wydanych przez odpowiedni rząd w celu ich przemieszczania się do ich ojczystych państw. Spowodowało to ich zaburzenia psychiczne, ponieważ po pierwsze byli z dala od rodziny, a po drugie byli bezrobotni/bez grosza przy duszy i głodni. Niektórzy nawet zgłaszali swoje obawy w związku z takimi kwestiami. Wreszcie wielu tłumaczy twierdzi, że Hindusi nie mogli traktować Covid19 poważnie, ponieważ instrukcje nie były dostępne w ich ojczystych językach i dlatego nie odnosili się do niego (Dore, 23.06.2020). W artykule podjęto próbę odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie są strategie/niepowodzenia komunikacji (np. użycie lingua franca, takiego jak hindi lub angielski na wspólnych platformach) przyjęte przez przywódców publicznych w danym państwie w celu zwrócenia się do zwykłych odbiorców/migrantów?
- Czy obecnie są również odnoszący sukcesy liderzy, którzy przekonali imigrantów w swoim stanie/stanach, aby się wycofali lub nie panikowali i dobrze przekazywali informacje?
- Jaką rolę odgrywa rząd centralny w przekazywaniu informacji całemu narodowi?

Gromadzenie i analiza danych

Dane w tym badaniu zostały zebrane z różnych przemówień przywódców w różnych stanach Indii wygłaszanych na wspólnych platformach i w okólnikach/wytycznych rządowych oraz różnych portalach otwartych w celu rejestracji imigrantów w celu powrotu do ich kraju (-ów) ojczystego (-ych). Analiza zostanie przeprowadzona ze społecznego, ekonomicznego i etnicznego punktu widzenia komunikacji międzykulturowej.

Wreszcie, artykuł ma również implikacje dla samorządów regionalnych w zakresie improwizacji komunikacji

między użytkownikami różnych języków mieszkających w ich państwach, jak również komunikacji między samymi rządami stanowymi.

Jaskot, Maciej (PL)

Plurlingveco en Hispanio: la kazo de Andaluzio

La variantaro de la hispana lingvo parolata en Andaluzio ĉiam altiris la atenton de lingvistoj kaj verkistoj, kiuj ofte uzis ĝin por bildigi specifan "lokan karakteron" de la regiono. La unuaj studoj pri la dialektoj parolataj en Andaluzio sekvis la tradiciajn metodojn uzatajn en dialektologio. La plej multo el tiuj studoj estis dediĉita al fonologiaj aspektoj. Lastatempe, tamen, aperis lingvistikaj priskriboj proponantaj aliajn alirojn ebligantajn respondi al ĝisnune neresponditaj demandoj koncernantaj, ekzemple, la andaluzian identecon manifestatan per la utiligata lingvovarianto.

Nuntempe la andaluza(j) lingvovarianto(j) (*hablas andaluzas*) estas ankaŭ signo de la identeco de tiuj, kiuj loĝas en la regiono (kvankam ne tiomgrade kiel kaze de aliaj regionoj de Hispanio, kiel Katalunio aŭ Eŭskio). La ĝenerala aliro al la lingvovariantoj parolataj en Andaluzio, aliro ĉefe baziĝanta sur stereotipoj kaj subjektivaj perceptoj de la loĝantoj de la regiono fare de eksterregionanoj aŭ eksterlandanoj, trovis facilan ricevon en certaj amaskomunikiloj, kaj disvastiĝis ankaŭ ekster Hispanio malklare bildigante la lingvan realecon de Andaluzio.

La celo de ĉi tiu prelego estas prezenti mallongan superrigardon pri la percepto de la andaluzaj variantoj de la kastilia lingvo ene de Hispanio konsiderante aspektojn ligitajn kun la lingva kaj regiona identeco, kadre de la 40-jariĝo de la aŭtonomio de Andaluzio kiel unu el la 17 aŭtonomaj komunumoj de Hispanio.

Multilingualism in Spain: The case of Andalusia

The diverse variants of Spanish spoken in Andalusia have always attracted the attention of linguists and writers have often used it to lend their works the specific "local character" of the region. The first studies of the dialects spoken in Andalusia followed traditional methods of dialectology. The majority of these studies were dedicated to phonological aspects. More recently however, linguistic descriptions have appeared that propose different approaches that make it possible to explore so far unanswered questions concerning, for example, Andalusian identity manifested by particular language variants.

At present Andalusian language varieties (*hablas andaluzas*) are also a sign of identity for those who live in the region (although not to the same degree as is the case in other regions such as Catalonia or the Basque Country). The general approach to language varieties spoken in Andalusia, an approach based mainly in stereotypes and the subjective perceptions regarding those living in the region by those from other parts of Spain or other countries, is easily received by the mass media which spreads it beyond Spain blurring the reality of Andalusia.

The goal of this paper is to present a brief overview of the perception of Andalusian varieties of Spanish inside Spain considering aspects tied to language and regional identity within the framework of 40 years of Andalusian autonomy as one of the 17 autonomous communities of Spain.

Wielojęzyczność w Hiszpanii: przypadek Andaluzji

Odmiany języka hiszpańskiego, którymi mówi się w Andaluzji, zawsze przyciągały uwagę lingwistów i pisarzy, którzy często używali ich do przedstawienia specyficznego „lokalnego charakteru” regionu. Pierwsze badania dialektów używanych w Andaluzji odbywały się według tradycyjnych metod stosowanych w dialektologii. Większość z tych opracowań poświęcona była aspektom fonologicznym. Ostatnio jednak pojawiły się opisy lingwistyczne oferujące inne podejścia, które pozwalają odpowiedzieć pytania pozostające dotychczas bez odpowiedzi, dotyczące np. tożsamości andaluzyjskiej przejawianej przez zastosowany wariant językowy.

Obecnie andaluzyjska/ie odmiana/y językowa/e (*hablas andaluzas*) to także przejaw tożsamości mieszkańców regionu (choć nie tak bardzo, jak w przypadku innych regionów Hiszpanii, takich jak Katalonia czy Kraj Basków). Ogólne podejście do odmian językowych używanych w Andaluzji, podejście oparte głównie

na stereotypach i subiektywnym postrzeganiu mieszkańców regionu przez osoby postronne lub obcokrajowców, zostało łatwo przyjęte w niektórych mediach i rozpowszechniło się poza Hiszpanią, mętnie przedstawiając językową rzeczywistość Andaluzji.

Celem wystąpienia jest krótkie omówienie postrzegania andaluzyjskich odmian języka kastylijskiego w Hiszpanii w kontekście aspektów związanych z tożsamością językową i regionalną, w ramach 40. rocznicy autonomii Andaluzji jako jednej z 17 autonomicznych wspólnot Hiszpanii.

Kędziarska, Hanna (PL)

Kiel fremda akĉento influas nian kapablon prognozi? ERP-pruvoj el la pola

La celo de la nuna studo estis etendi nian scion pri ne-denaska parolado per determinado ĉu la neŭraj mekanismoj tipe asociitaj kun prognozado restas aktivaj kiam la parolanto havas klaran fremdan akĉenton. Kvankam la traktado de fremdaj akĉentoj estis apenaŭ esplorita ĝis nun en neŭrolingvaj studoj, freŝaj rezultoj emas sugesti, ke semantika traktado ĝenerale estas malhelpita en nedenaska parolado (Hanulíkova et al., 2012; Romero-Rivas et al., 2015; Romero-Rivas et al., 2016; Grey kaj van Hell, 2017). Ni volis ekscii ĉu la mekanismoj ri la kompletigo de alt-probablaj frazoj (ŝablonoj) ankaŭ montriĝus malhelpataj dum la traktado de nedenaska parolado. Tial ni esploris neŭrajn reagojn al vortoj kun alta probableco (elektitaj en antaŭtesto surbaze de juĝoj de denaskaj parolantoj) kaj iliaj neatenditaj ekvivalentoj.

Entute 120 polajn frazojn registriĝis de kaj denaska kaj alilingva parolanto (ukraina L1), kies akĉento estis facile identigita (laŭ deveno) sed taksita kiel forta de sendependa grupo de plenkreskuloj. La cerba agado de 28 unulingvuloj (pola L1) estis registrita dum la ERP-sesioj. Ankaŭ la datumoj por frazkompreno estis kolektitaj kaj sugestas, ke la temoj tre precizigis la komprenon de fremda kaj denaska parolo. La akiritaj ERP-rezultoj tamen ŝajnas indiki, ke la signifaj reanalizaj mekanismoj estas malhelpitaj ĉe nedenaska kompare kun denaska parolo: la skalo de la efiko N400 observita kiel respondo al malobservo de kongruo de ŝablonoj estis komparebla en nedenaska kaj denaska parolado, sed la reagon sekvis malfrua pozitiveco (asociita kun reanalizo de signifo) nur en denaskakĉenta parolado. Tiaj trovoj konformas al la antaŭaj studoj kiuj fokusiĝis je la traktado de fremdakĉenta parolado kaj ili etendas nian scion pri ĉi tiu fenomeno al la kazoj, kiuj specife implikas facile rekoneblajn kaj oftajn akĉentojn traktatajn de unulingvuloj.

How does a foreign accent affect our ability to predict? ERP evidence from Polish

The aim of the current study was to extend our knowledge concerning non-native speech by determining whether the neural mechanisms typically associated with prediction remain active when the speaker has a clear foreign accent. Although the processing of foreign accents has been scarcely investigated so far in neurolinguistic studies, recent findings tend to suggest that semantic processing is, in general, hampered in non-native speech (Hanulíkova et al., 2012; Romero-Rivas et al., 2015; Romero-Rivas et al., 2016; Grey and van Hell, 2017). We wished to determine whether the mechanisms responsible for categorical template matching would also be inhibited during the processing of non-native speech. Thus, we investigated neural reactions towards high cloze-probability words (selected in a pre-test on the basis of native speakers' judgements) and their unexpected counterparts.

A total of 120 Polish sentences were recorded by both a native and a non-native speaker (L1 Ukrainian), whose accent was easily identified (in terms of origin) but assessed as strong by an independent group of adults. The brain activity of 28 monolinguals (L1 Polish) was recorded during the ERP sessions. Also, the data for sentence comprehension was gathered and suggests that the subjects were highly accurate in the comprehension of both foreign and native-accented speech. The obtained ERP results, however, seem to indicate that the meaning reanalysis mechanisms are hampered in non-native when compared with native speech: the scale of the N400 effect observed as a response towards template matching violations was comparable in non-native and native speech, but the reaction was followed by late positivity (associated with meaning reanalysis) in native-accented speech only. Such findings are in accordance with the previous studies focusing on the online processing of foreign-accented speech, and they extend our knowledge concerning this phenomenon to the instances which specifically involve easily recognizable and common accents processed by monolingual subjects.

Czy tzw. *obcy akcent* ma wpływ na zdolności przewidywania słuchaczy? Badanie ERP w języku polskim

Celem badania było poszerzenie wiedzy na temat przetwarzania mowy nierodzimej, a ściślej rzecz ujmując – sprawdzenie, czy zdolności przewidywania słuchaczy pozostają aktywne w przypadku, gdy mówca posługuje

się tzw. *obcym akcentem*. Choć istnieje bardzo niewiele badań neurolingwistycznych dotyczących przetwarzania mowy nierodzimych użytkowników języka, uzyskane do tej pory wyniki wskazują, że – przynajmniej na poziomie semantycznym – przetwarzanie jest w pewnym sensie zahamowane (Hanulíkova et al., 2012; Romero-Rivas et al., 2015; Romero-Rivas et al., 2016; Grey and van Hell, 2017). W obecnym badaniu chcieliśmy ustalić, czy mechanizmy odpowiedzialne za dokańczanie zwrotów o wysokim prawdopodobieństwie frazowym (ang. *templates*) również okażą się „stłumione” w czasie przetwarzania wypowiedzi mówców nierodzimych. W tym celu sprawdziliśmy reakcje neuronalne na silne kolokacje (np. związki frazeologiczne czy tytuły filmów, wybrane w serii pre-testów) oraz ich nieoczekiwane odpowiedniki.

120 zdań w języku polskim zostało odczytanych i nagranych przez rodzimego użytkownika polskiego i przez nierodzimego mówcę pochodzącego z Ukrainy. Niezależna próba badanych określiła tzw. *akcent* nierodzimego mówcy jako łatwy do identyfikacji pod względem pochodzenia, a przy tym stosunkowo silny. Następnie 28 jednojęzycznych rodzimych użytkowników polskiego wzięło udział w badaniu EEG/ERP, w czasie którego sprawdzono również stopień zrozumienia przez słuchaczy prezentowanych zdań. Zarówno w przypadku rodzimego, jak i nierodzimego mówcy stopień ten był wysoki. Wyniki samego badania ERP sugerują natomiast, że procesy związane z powtórzną analizą semantyczną znaczenia są zahamowane w przypadku mówców nierodzimych. Choć w przypadku obu mówców nieoczekiwane dokończenia kolokacji wywołały reakcję neuronalną (tzw. efekt N400), to drugi zaobserwowany komponent (tzw. późna pozytywność) – związany właśnie z powtórzną analizą znaczenia – zaobserwowaliśmy wyłącznie w przypadku mowy rodzimej. Pokrywa się to w znacznej mierze z wynikami zaobserwowanymi w poprzednich badaniach oraz poszerza naszą wiedzę na temat przetwarzania obco brzmiącej mowy, a w szczególności łatwych do identyfikacji oraz powszechnie występujących tzw. *obcych akcentów* oraz jednojęzycznych użytkowników języka jako słuchaczy.

KIMURA Goro Christoph (JP)

Komunikado per Esperanto en interlingvistika komparo

Esperanton kiel pontlingvon oni ofte komparis kun aliaj planlingvoj, kun la angla, kun piĝinaj lingvoj, parte ankaŭ kun la klasikaj lingvoj ktp. Sed ĝis nun ne ekzistas sistema komparo kun ĉiuj eblaj aliaj rimedoj de interlingvistika komunikado. En mia prezentaĵo mi komparas Esperanton kun aliaj similcelaj rimedoj laŭ definitaj kriterioj rilate al efikeco kaj egaleco. La aliaj rimedoj komparataj estas interlingva tradukado, interkompreniĝo inter rilataj lingvoj, interkomprena multlingveco, uzo de unu partnerlingvo, lingva interŝanĝo, angla kiel interlingvo, latina kaj lingvomiksado. La celo de tiu ĉi prezentaĵo estas klarigi la ecojn de Esperanto en komparo kun tiuj aliaj rimedoj. Depende de la kriterio, Esperanto estas pli avantaĝa aŭ malavantaĝa ol aliaj rimedoj. La komparo montros, ke la vere unikaj avantaĝoj de Esperanto ne estas lernfacileco (ŝparo de lerntempo) aŭ neŭtraleco (egaleco), sed relative libera esprimeblo kaj intimeco inter parolantoj: paradokse, ĝuste tiuj ecoj rilataj al ĝeneralaj kritikoj pri Esperanto, ke ĝi estas senkultura kaj malvaste disvastigita. Koscie flegante ĝiajn unikajn avantaĝojn, uzantoj de Esperanto povus trovi nemalhaveblan lokon en interlingva ekologio.

Communication through Esperanto in interlinguistic comparison

Esperanto as a bridge language is often compared to other planned languages, with English, with pidgin languages and partly with classical languages and others. But until now there has been no systematic comparison with all other means of interlinguistic communication. In this paper I compare Esperanto with other similar means according to definite criteria related to efficacy and equality. The other means are interlingual translation, mutual understanding among related languages, understanding through mutual multilingualism, the use of the language of one side, language exchange, English as an interlanguage, Latin and language mixing. Depending on the criteria, Esperanto is more or less advantageous than other means. The comparison shows that the true unique advantages of Esperanto are not ease of learning (saving learning time) or neutrality (equality) but the relative freedom of expression and intimacy between speakers: paradoxically, it is just these features that are related to general criticisms of Esperanto, that it has no culture and not widely spread. By consciously tending to its unique advantages users of Esperanto can find an indispensable place in the interlinguistic ecosystem.

Komunikacja poprzez esperanto w ujęciu interlingwistycznym

Esperanto jako język pomostowy było często porównywane z innymi językami planowymi, z angielskim, pidżynami, częściowo także z językami klasycznymi itd. Ale jak dotąd nie ma systematycznych porównań ze wszystkimi możliwymi innymi środkami komunikacji międzyjęzykowej. W mojej prezentacji porównuję Esperanto z innymi podobnie ukierunkowanymi środkami komunikacji według kryteriów zdefiniowanych w zakresie efektywności i równości. Inne porównywane środki to tłumaczenie międzyjęzykowe, wzajemne zrozumienie między językami pokrewnymi, zrozumienie w wielojęzyczności, używanie jednego języka partnerskiego, wymiana językowa, angielski jako język pomostowy, łacina i mieszanie języków. Celem tej prezentacji jest objaśnienie cech esperanta w porównaniu z innymi środkami komunikacji. W zależności od kryteriów esperanto jest bardziej korzystne lub niekorzystne niż inne środki. Porównanie pokaże, że prawdziwie wyjątkowymi zaletami esperanta nie są łatwość uczenia się (oszczędność czasu) czy neutralność (równość), ale stosunkowa swoboda ekspresji i zażyłość między użytkownikami: paradoksalnie, właśnie te cechy związane z ogólną krytyką esperanta, tj. że nie posiada kultury i nie jest szeroko rozpowszechnione. Świadomie pielęgnując jego wyjątkowe zalety, użytkownicy esperanta mogliby znaleźć niezastąpione miejsce w ekologii międzyjęzykowej.

Koutny, Ilona (PL)

Rolo de lingvo en interkultura komunikado

Enkonduke al la temo, la aŭtoro prezentas larĝan aliron al kulturo (eksteraj kaj internaj elementoj), difinas interkulturan komunikadon kaj interkulturan kompetenton. Studoj pri interkultura komunikado ofte koncentriĝas al kulturaj diferencoj kiuj povas kaŭzi problemojn. Ŝi altiras la atenton al la lingva aspekto de IK, kiel la uzata lingvo povas kontribui al la (ne)sukcesa komunikado.

Diversaj situacioj estas analizataj el lingvistika, psikologia kaj sociologia aspektoj: 1) kiam denaska parolanto interkomunikas kun nedenaska parolanto de tiu lingvo; 2) la rolon de komununa nedenaska lingvo plenumas la angla kiel lingvafrankao (ELF).

Fine, alternativa lingvo, kreita por interkultura komunikado, Esperanto estas prezentata en la rolo de komuna lingvo, kiel ĝiaj ecoj (neŭtraleco, fleksebleco, travidebleco, kultura inkluziveco) helpas la egalrajtan komunikadon.

Role of language in intercultural communication

To introducing the topic, the author presents a broad approach to culture (external and internal elements), defines intercultural communication (IC) and intercultural competence. Studies in intercultural communication often concentrate on cultural differences which could cause problems. She draws attention to the linguistic aspect of IC, how the language in use can contribute to the (un)successful communication.

Different settings are analysed from linguistic, psychological and sociological points of view: 1) a native speaker communicating with a nonnative speaker of the same language; 2) the role of common language is filled by English as lingua franca (ELF).

Finally, an alternative language, created for the purpose of international communication, Esperanto will be presented in the role of common language; as will the manner in which its characteristics (neutrality, flexibility, transparency and cultural inclusiveness) help maintain equal rights in communication.

Rola języka w komunikacji interkulturowej

Jako wprowadzenie, Autorka prezentuje szerokie ujęcie kultury (elementy zewnętrzne i wewnętrzne), definiuje komunikację międzykulturową (IC) i kompetencję międzykulturową, Badania komunikacji międzykulturowej skupiają się często na różnicach kulturowych, które mogą powodować problemy. Autorka zwraca uwagę na językowy aspekt IC, jak używany język może przyczynić do (nie)udanej komunikacji.

Różne sytuacje analizowane są z punktu widzenia językowego, psychologicznego i socjologicznego: 1) mówca rodzimy komunikują się z mówcą nierodzimy tego języka; 2) rolę wspólnego języka obcego spełnia język angielski jako lingua franca (ELF).

Na koniec przedstawiony zostanie jako wspólny język alternatywny język, stworzony do komunikacji międzykulturowej, tj. Esperanto; oraz jak jego cechy (neutralność, elastyczność, przejrzystość, włączenie kulturowe) pomagają w komunikacji na równych prawach.

Kováts, Katalin (NL)

Instruado kaj ekzamenoj en internacia medio

Multaj el la instruantoj de Esperanto ofte konfrontiĝas ne nur kun situacio gvidi lecionojn al homogena loka grupo, sed ankaŭ ekster la hejmlando, eĉ kontinento instrui la lingvon al internacia grupo, kie ne nur la naciaj lingvoj diferencas, sed ankaŭ la lingvolernaj spertoj, antaŭkonaj, pensmanieroj kaj kutimoj.

La preleganto dum tridekjara mondskala instruado akumulis multajn interkulturajn spertojn pri gvidado de kursoj en la menciitaj cirkonstancoj. Ŝi kiel organizanto de la internaciaj ekzamenoj laŭ la Komuna Eŭropa Referenckadro havas spertojn ankaŭ pri tio, kiel en diversaj kulturoj estas komprenataj aŭ ĝuste miskomprenataj ekzamentaskoj kaj testdemandoj. Rakontoj kaj atentigoj pri malsimilaj pretendoj kaj instruspertoj promesas interesan kontribuon al la simpozia temo.

Instruction and examination in international environments

Many of those teaching Esperanto frequently find themselves in a situation where they are not teaching a homogenous local group but rather are outside their home country or even their home continent and the group itself has students with not only different languages but also different educational experiences, previous types of knowledge, ways of thinking and customs.

The presenter, during 30 years of teaching all over the world, has acquired many intercultural experiences while conducting courses in these types of circumstances. As the organizer of international exams in the Common European Framework of Reference for Languages, she also has experiences with the ways in which examination tasks or test questions are understood or more precisely misunderstood in different cultures. Examples and warnings regarding various claims and teaching experiences promise to be an interesting contribution to the theme of the symposium.

Nauczanie i egzaminy w międzynarodowym środowisku

Wielu nauczycieli esperanta często styka się nie tylko z sytuacją prowadzenia lekcji do jednorodnej grupy lokalnej, ale także uczy języka poza krajem ojczystym, nawet kontynentem, w międzynarodowej grupie, gdzie różnią się nie tylko języki narodowe, ale także doświadczenia związane z nauką języków, uprzednia wiedza, sposób myślenia i nawyki.

Prelegentka w ciągu trzydziestu lat nauczania na światowym poziomie zgromadziła wiele międzykulturowych doświadczeń związanych z prowadzeniem kursów w wymienionych okolicznościach. Jako organizator egzaminów międzynarodowych w ramach Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia ma również doświadczenie w tym, jak egzaminy i pytania testowe są rozumiane lub źle rozumiane w różnych kulturach. Historie i spostrzeżenia dotyczące różnych twierdzeń i doświadczeń dydaktycznych stanowią obietnicę interesującego wkładu w temat symposium.

Kozicki, Michał (PL)

Fervojaj paspagoj, fervojaj pordegoj, fervojaj mastoj aŭ fervojaj baroj? Komparo de la lingva bildo de fervoja terminologio en la pola, angla, nederlanda kaj Esperanto.

Kvankam Anglujo estas konsiderata la hejmo de la fervojoj, tute ne temas pri tio, ke la angla fervoja terminaro estas kopiita en ĉiujn lingvojn de la mondo, t.e., kien alvenis la trajnoj. Preskaŭ ĉiu eŭropa lando kontribuis al la disvolviĝo de fervojoj, ĉar la materialo rulanta estis produktata ne nur en Anglujo, kio ankaŭ speguliĝas en la lingvo, ĉar la uzo de dispremita ŝtono por remplasado de la trakoj estis inventita de poloj, stirantaj vagonoj disvolviĝis en germanlingvaj landoj, kaj motorvagonoj aŭ popularaj rebusoj hodiaŭ venas el Hungario. Ni prenu la ekzemplon de la draŝino mem, t.e. la inspektan veturilon, kies nomo devenas de la franca vorto *draisine*. En la angla, la vorto *draisine* signifas manodraŝinon, kaj la termino *maintenance vehicle* estas uzata por nomi motorveturilon. La samo okazas en la nederlanda, kie estas grava diferenco inter *draisine* aŭ *lorrie* (manodraŝino) kaj *inspectie voertuig* (inspekta veturilo). Ankaŭ interesa estas la koncepto de forma semaforo, kiu en preskaŭ ĉiuj landoj havis modifojn. Tiel, la populara mekanika semaforo nomiĝas en la angla *mechanical semaphore signal*, en la nederlanda *armsein*, t.e. mansemaforo (samforma semaforo), kaj en Esperanto *forma semaforo* (aŭ *signalilo*). Indas aldoni, ke la vorto 'semaforo' devenas de la greka kaj laŭvorte signifas la portanton de signaloj. Kvankam komparaj studoj pri fervojaj terminaroj en diversaj lingvoj malofte interesas polajn lingvistojn, ĉi tiu temo valoras esploron, des pli ke malkovri la mekanismojn formantajn la lingvan bildon de fervoja leksiko en diversaj lingvoj ĝenerale havas grandan kognan valoron ankaŭ por la pola lingvistiko.

Railway turnpikes, railway gates, railway spars or railway barriers? Comparison of the linguistic worldview of railway terminology in Polish, English, Dutch and Esperanto.

Although England is considered the home of railways, it is not entirely the case that English railway terminology is copied into all the languages of the world, i.e. where the trains have arrived. Almost every European country contributed to the development of railways, because rolling stock was produced not only in England, which is also reflected in the language, as the use of crushed stone for back filling the tracks was invented by Poles, steering carriages were developed in German-speaking countries, and motor or popular railbuses today come from Hungary. Let us take the example of the draisine itself, i.e. the inspection vehicle whose name derives from the French word *draisine*. In English, the word *draisine* means a manual trolley, and the term *maintenance vehicle* is used to name a motor trolley. The same is true in Dutch where there is a significant difference between a *draisine* or *lorrie* (hand draisine) and an *inspectie voertuig* (inspection vehicle). The concept of a shaped semaphore is also interesting, where in almost every country there were modifications to it. Therefore, the popular mechanical semaphore is called in English *mechanical semaphore signal*, in Dutch – *armsein*, i.e. a hand (shaped) semaphore, and in Esperanto – *forma semaforo* (or *signalilo*). It is worth adding that the word 'semaphore' comes from Greek and literally means the signal bearer. Although comparative studies of railway terminology in different languages are rarely of interest to Polish linguists, this topic is worth exploring, the more so as discovering the mechanisms shaping the linguistic worldview of railway lexis in individual languages is generally of great cognitive value also for Polish linguistics.

Rogatki kolejowe, bramki kolejowe, maszty kolejowe czy bariery kolejowe? Porównanie językowego obrazu terminologii kolejowej w języku polskim, angielskim, niderlandzkim i esperanto.

Choć Anglia uznawana jest za ojczyznę kolei, nie jest do końca tak, że angielska terminologia kolejowa jest kopiowana na wszystkie języki świata, tzn. tam, gdzie dotarły pociągi. Niemal każdy kraj europejski wniósł swój wkład w rozwój kolejnictwa, gdyż tabor kolejowy był produkowany nie tylko w Anglii, co ma też swoje odbicie w języku, bo przecież stosowanie tłucznia do podsypywania torów wymyślili Polacy, wagony sterownicze rozwijano w krajach niemieckojęzycznych, zaś wagony motorowe czy popularne dziś szynobusy wywodzą się z Węgier. Na kształtowanie się fachowego słownictwa kolejowego w danym języku znaczący

wpływ ma kultura, jak również uwarunkowania językowe danego kraju. Weźmy przykład samej drezyny, czyli pojazdu inspekcyjnego, którego nazwa wywodzi się od francuskiego słowa *draisine*. W języku angielskim słowo *draisine* oznacza drezynę ręczną, zaś w celu nazwania wózka motorowego używa się wyrażenia *maintenance vehicle*. Podobnie jest również w języku holenderskim, gdzie istnieje znacząca różnica pomiędzy *draisine* lub *lorrie* (drezyna ręczna) a *inspectie voertuig* (pojazd inspekcyjny). Interesujące jest również pojęcie semafora kształtowego, gdzie w niemal każdym kraju istniały jego modyfikacje. Toteż popularny semafor mechaniczny zwie się po angielsku *mechanical semaphore signal*, po holendersku – *armsein*, tj. semafor ręczny (kształtowy), zaś w języku esperanto – *forma semaforo* (lub *signalilo*). Warto dodać, że wyraz 'semafor' wywodzi się z greki i dosłownie oznacza nośnik sygnału. Mimo że badania porównawcze terminologii kolejowej w różnych językach rzadko są przedmiotem zainteresowania polskich językoznawców, temat ten warto jest przybliżyć, tym bardziej, że odkrywanie mechanizmów kształtujących językowy obraz leksyki kolejowej w poszczególnych językach ma zasadniczo dużą wartość poznawczą również dla polskiej lingwistyki.

Kuznetsov, Sergej (RU)

La rolo de planlingvoj en la perfektigo de la teoria lingvistiko ĝenerale: ĉefaj ideoj kaj ĉefaj agantoj

La teoria lingvistiko de la XIX-a jarcento estis histori-orientita: ĝi celis la rekonstruon de lingva pasinteco. Kontraste, la praktika lingvistiko de la sama jarcento orientiĝis al la estanteco de la tiam uzataj lingvoj. Do tiuj du branĉoj de la lingvistiko estis diakronie malkongruaj.

La genia dano Rasmus Rask (1787–1832) penis krei teorian lingvistikon de la nova tipo kiu havu trioblan taskon: sciancan analizon de (1) mortaj kaj (2) vivantaj lingvoj kaj (3) sciancan prognozon de estonta lingvo. Praktike neniu sciencisto samtempa al Rask komprenis liajn elstarajn ideojn.

En 1879 aperis Volapük de la gemana pastro Johann Martin Schleyer (1831–1912), kiu neniel estis sciencisto, sed tute neatendite por profesiaj lingvistoj pruvis ke inventita lingvo kapablas sukcese funkcii eĉ se ĝi ne havas malantaŭ si firman bazon de lingvaj tradicioj. Sekve lingva estonteco ne nepre dependas de lingva pasinteco.

Granda scienca progreso estis atingita en la jardeko 1877–1887 de du elstaraj lingvistoj J. Baudouin de Courtenay kaj A.S. Budiloviĉ kaj la kreinto de Esperanto, L.L. Zamenhof. Mi nomas ilin „Varsovia Triopo”, kvankam ili neniam kune laboris: ilin unuigas la komuneco de esprimitaj ideoj kaj la apero de iliaj verkoj en Varsovio en la indikita jardeko (la verkoj estis skribitaj kaj eldonitaj ruslingve).

The role of planned languages in the perfection of general linguistic theory: main ideas and agents

Linguistic theory in the 19th century was historically oriented: It aimed reconstructing the linguistic past. By way of contrast, practical linguistics of the same century was oriented around the present of languages. The two branches of linguistics were then diachronically not congruent.

The brilliant Danish linguist Rasmus Rask (1787-1832) tried to create a new theoretical linguistics that would have three tasks: the scientific analysis of (1) dead and (2) living languages and (3) the scientific prognosis of future language development. Almost no scholar at the time understood his outstanding ideas.

The year 1879 marked the appearance of the language Volapük, created by the German pastor Johann Martin Schleyer (1831-1912) who was never a scholar but in a way that was completely surprising for professional linguists showed that an invented language could successfully function even if it had no firm base in language traditions. Following this, the future of language did not necessarily depend on the past.

Great scientific progress was achieved in the decade from 1877 to 1887 by two outstanding linguists, J. Baudouin de Courtenay, A.S. Budilovich and the creator of Esperanto L. L. Zamenhof. I call them the “Warsaw Trio” although they never worked together: they are united by the commonality of the ideas they expressed and the appearance of their works in Warsaw during the decade indicated (and their works were written and published in Russian).

Rola języków planowych w doskonaleniu językoznawstwa teoretycznego w ogóle: główne idee i główni aktorzy

Językoznawstwo teoretyczne XIX wieku było zorientowane na historię: miało na celu rekonstrukcję przeszłości językowej. Językoznawstwo praktyczne tego samego stulecia było dla odmiany zorientowane na ówczesny stan języków używanych w tym czasie. A zatem te dwie gałęzie językoznawstwa były diachronicznie niezgodne.

Genialny Duńczyk Rasmus Rask (1787–1832) starał się stworzyć lingwistykę teoretyczną nowego typu, która miałaby trojakie zadanie: naukową analizę języków (1) martwych i (2) żywych oraz (3) naukową prognozę przyszłego języka. Praktycznie żaden naukowiec współczesny Raskowi nie rozumiał jego wybitnych pomysłów.

W 1879 r. pojawił się język volapük niemieckiego księdza Johanna Martina Schleyera (1831–1912), który nie

był bynajmniej naukowcem, ale dość nieoczekiwanie dla profesjonalnych lingwistów udowodnił, że wymyślony język jest zdolny do pomyślnego funkcjonowania, nawet jeśli nie ma za sobą solidnej bazy tradycji językowych. Dlatego też językowa przyszłość niekoniecznie zależy od językowej przeszłości.

Wielki postęp naukowy osiągnęli w dekadzie 1877–1887 dwaj wybitni lingwiści J. Baudouin de Courtenay i A.S. Budiłowicz oraz twórca esperanta L.L. Zamenhof. Nazywam ich „warszawskim trio”, chociaż nigdy razem nie pracowali: łączy ich wspólność wyrażanych idei i pojawienie się ich dzieł w Warszawie we wskazanej dekadzie (utwory zostały napisane i wydane w języku rosyjskim).

Lavarenne, Christian (FR)

Fruaj interkulturaj valoroj en Esperanto: en la kerno de la Zamenhofaj *Hilelismo* kaj homaranismo

Zamenhof, la elpensinto de Esperanto, diris ke homoj ŝatis ĝin "eĉ ne tial, ke ĝi alproksimigas la *cerbojn* de la homoj, sed nur tial, ke ĝi alproksimigas iliajn *korojn*" (Malferma parolado de la 2-a kongreso de Esperanto, Ĝenevo, 1906). Ĉu tio ne aludas al ia interna, kora malfermiĝo? Iel ligita kun la nebula "Interna ideo de la esperantismo"?

Komence de la „fundamenta leĝo” de *Hilelismo*, laŭ Zamenhof sole justa reguligo de reciprokaj rilatoj inter gentoj kaj religioj (kaj pli ĝenerale kulturoj), troviĝas la ora regulo atribuita de li al Hillel la Malnova (1-a jc.), erare ĉar jam trovebla en la *Saĝo de Ahikar*, asiria ministro (7-a jc. a.K.). Per ĝi Zamenhof esperis vekti tian malfermiĝon: "Agu kun aliaj tiel, kiel vi deziras ke aliaj agu kun vi" (*Dogmoj de Hilelismo*, 1906). Esperanto tiel nature provizus, krom pli facila kaj "neŭtrala" lingva ilo, reciprokajn konfidon ĉar ambaŭ interparolantoj supozas ke ankaŭ la kunparolanto provas, kiel li mem, agi laŭ la menciita regulo. Jen do ebla plia helpa rolo de Esperanto, *nelingva*, en interkultura komunikado.

Al ĝi aldoniĝas la strebo ne havi antaŭjuĝojn, sed vidi en la alia unue *homon* kaj fraton. Tio estas la ĉefa principo, de kiu devenas la nomo mem de la posta "Homaranismo". Zamenhof mem klarigis sian kunmetaĵon per: "'homarano' en la lingvo Esperanto signifas 'membro de la homa familio'." (*Aldono al la 'Dogmoj de Hilelismo'*, 1906; same en *Homaranismo*, 1917).

La celo de tiu prelego estas montri ke, krom la *lingvaj* trajtoj de Esperanto kiuj helpas la interkulturan komunikadon, origine ankaŭ estas, same helpaj, *nelingvaj* trajtoj ligitaj al la Esperanta literaturo kiel portanto de internaciaj valoroj: unue esprimitaj en verkoj de la inventinto de Esperanto, kiujn ni analizos.

Early intercultural values in Esperanto: at the heart of Zamenhof's Hillelism and homarnismo

Zamenhof the creator of Esperanto said that people like it "not even because it brings people's brains together but it brings their hearts together" (Opening speech at the second congress of Esperanto in Geneva, 1906). Does this not allude to an early opening of hearts? Somehow connected with the nebulous "internal idea of Esperantism"?

In the beginning of "the fundamental law" of Hillelism according to Zamenhof the only just rule for reciprocal relations between peoples and religions (and more generally culture) the golden rule attributed by him to Hillel the Elder (first century AD) to be in error because it is earlier found in the Story of Ahikar an Assyrian priest (7th century BC). Through it Zamenhof wanted to awaken such an opening: "Behave toward others as you would wish others to behave with you" (*Dogma of Hillelism*, 1906). In this way Esperanto in a natural way assures, apart from being an easier and "neutral" language tool, mutual trust because both sides assume that their interlocutor is trying to act in accordance with that rule. This is a possible additional non-linguistic role of Esperanto in intercultural communication.

In addition there is the effort to not have prejudice and to see in another first a brother. That is the main principle from which the name of the later Homaranismo came. Zamenhof himself clarified this created word as "homaran-" in Esperanto means "member of the human family" ("Addition to Hillelism" 1906, also in *Homaranismo*, 1917).

The goal of this presentation is to demonstrate that apart from the language characteristics of Esperanto which help intercultural communication, originally there were also non-linguistic features tied to Esperanto literature that were just as helpful as carriers of international values: first expression in works by the author of Esperanto which will be analyzed.

Wczesne wartości międzykulturowe w esperancie: w sercu hillelizmu i homaranizmu Zamenhofa

Zamenhof, twórca esperanta, powiedział, że ludziom podoba się ten język „nawet nie dlatego, że zbliża

ludzkie *mózgi*, ale tylko dlatego, że zbliża ich *serca*” (Przemówienie otwierające 2. Kongres Esperanto, Genewa, 1906). Czy to nie nawiązuje do jakiegoś wewnętrznego otwarcia się? W jakiś sposób związanego z mglistą „wewnętrzną ideą esperantyzmu”?

Na początku „fundamentalnego prawa” hillelizmu, zdaniem Zamenhofa jedynie sprawiedliwej regulacji wzajemnych stosunków między narodami i religiami (a szerzej kulturami), znajduje się złota reguła przypisywana przez niego Hillelowi Starszemu (I w.) – błędnie, dlatego, że można ją już odnaleźć w *Mądrości Achikara*, asyryjskiego kapłana (7 w. p.n.e.). Tym prawem Zamenhof miał nadzieję wywołać takie oto otwarcie: „Postępuj z innymi tak, jak chcesz, aby inni postępowali z tobą” (*Dogmaty hillelizmu*, 1906). W ten sposób esperanto w naturalny sposób zapewniłoby, oprócz łatwiejszego i „neutralnego” narzędzia językowego, wzajemne zaufanie, ponieważ obaj rozmówcy zakładają, że rozmówca również stara się, podobnie jak on, postępować zgodnie ze wspomnianą regułą. Jest to ewentualna dodatkowa pomocnicza rola esperanta, *pozajęzykowa*, w komunikacji międzykulturowej.

Do tego dochodzi wysiłek, by nie mieć uprzedzeń, ale najpierw zobaczyć w drugim *człowieka* i brata. To główna zasada, z której wywodzi się sama nazwa późniejszego „homaranizmu” (od „homo”, ‘człowiek’). Sam Zamenhof wyjaśnił to złożenie następująco: „*homarano* (‘istota ludzka’) w języku esperanto oznacza „członek rodziny ludzkiej” (Dodatek do „Dogmatów Hillelizmu”, 1906; także w: „Homaranismo”, 1917).

Celem tego wykładu jest pokazanie, że oprócz językowych cech esperanta, które pomagają w komunikacji międzykulturowej, istnieją również pierwotnie pozajęzykowe cechy związane z literaturą esperanta jako nośnikiem międzynarodowych wartości: po raz pierwszy wyrażone w pracach twórcy esperanta, które będziemy analizować.

Leyk, Jerzy (PL)

Signifo de plurlingveca kapitalo de eŭropaj socioj kontraste al monopoligaj praktikoj en edukado de fremdaj lingvoj je mezlerneja nivelo

Instruado de fremdaj lingvoj estas rekonata kaj traktata en Eŭropo kiel grava tasko en edukado ĝis la nivelo de mezlernejo. La elekteleco de instruataj lingvoj kvankam estas relative larĝa, tamen la oferto praktike koncentriĝas je nur 2-3 lingvoj kiel dominaj kaj aliaj 2-3 kiel evidente duarangaj. Krom tiuj, aliaj lingvoj estas instruataj sporade (ĉefe koncernas infanojn de enmigrintoj aŭ regionaj minoritatoj).

Tiu temo estas analizata laŭ la konceptoj de P. Bourdieu pri rolo de la kultura kapitalo de la individuo kaj de la socio rilate ties plurlingvecan subkapitalon. Ĉi-aspekto konsiderata estas la hipotezo de Sapir-Whorf pri la dominanta influo de lingvo al realecpercepto kaj sekve al kulturo opozicie al la dominanta influo de kulturo al lingvo. Tiuj konsideroj montriĝas klarigopovaj por la distingo inter la traktado de fremda lingvo kiel helplingvo (celanta ĉefe komunikadon kun homoj el diversaj etnoj) aŭ nur kiel kultura lingvo (orientita ĉefe al la portantoj de koncerna lingvo).

Rimarkeblas iom skizofrenia sinteno inter eŭropanoj por kiuj ja gravas postulo de egalrajta traktadado de unuopaj eŭropaj lingvoj, sed ĉe pli ol duono akompanas tion miro pri nur unu lingvo en transeŭropaj kontaktoj, aktuale evidente la angla, antaŭ jarcentoj la latina.

Sekvas prezentado de esploro de edukaj politikoj en Eŭropo baze de datumbazoj koncernantaj lernantojn de mezlernejoj de dua ŝtupo (ISCED-3) kiuj finante la lernejon atingas averaĝan nivelon de lingvolerteco (minimume B1, ofte B2). La nun aplikatajn modelojn karakterizas monopolo de unu fremda lingvo aŭ malofte du.

La artikolo proponas metodojn kaj indikojn por mezuri socialan plurlingvecon en praktiko. Diskutas la koncepton de helplingvo kaj ties rilatojn al la utilec- kaj kulturorientita interetna komunikado, la konsekvencojn por la plurlingva kapitalo de la individuo, socio kaj Eŭropo. Konkludas pri la ĝis nun apenaŭ diskutata kaj formale ne atentata plurlingveco de la socio kaj ties kapitalo kiel faktoroj en eŭropaj lingvopolitikoj.

The Meaning of Multilingual Social Capital Opposed to Monopolization Practices Concerning Foreign Languages Teaching in Secondary Education in Europe

Teaching of foreign languages until the level of secondary education is recognised and considered in Europe as an important educational target. The possibility of foreign language selection is relatively wide, however, the offer really concentrates on 2-3 dominant languages with 2-3 others as evidently much less important. Other languages are instructed very rarely (this concerns mainly children of immigrants and regional minorities).

The topic is analysed based on Bourdieu's concept of individual and social cultural capital within the scope of multilingual sub-capital. Taken into account is also the Sapir-Whorf hypothesis of the dominant role of language in perceiving reality and, in consequence, its influence on the respective culture. These additional considerations help to distinguish between the treatment of a foreign language as an auxiliary language (targeting mainly communication with people from diverse ethnicities) opposed to only culture-oriented treatments (targeting mainly native speakers).

Remarkable is the schizophrenic attitude of Europeans that consider equal rights of languages spoken in Europe as an important factor but on the other hand over half of them dream only one language in contacts through Europe. Nowadays evidently English and centuries ago, Latin.

The article presents research on foreign language educational policies in Europe using databases that concern pupils of second level medium schools (ISCED-3). Usually they reach at school at least language efficiency on level B1 (threshold) or B2 (vantage).

Methods and indicators to measure social multilingualism are proposed. The concept of auxiliary language

is treated as is its impact on inter-ethnic communication both in terms of utility and culture. The consequences for the multilingual capital of the individual, society and Europe, are considered as well. Conclusions are taken on the rarely considered and formally ignored issue of multilingualism of society and its capital as factors of language politics in Europe.

Znaczenie kapitału społecznej wielojęzyczności w świetle praktyk monopolizujących w nauczaniu języków obcych na poziomie szkolnictwa średniego w Europie

Nauczanie języków obcych jest uznawane i traktowane w Europie aż do poziomu szkół średnich jako ważne zadanie edukacyjne. Jakkolwiek paleta wyboru języków nauczania jest stosunkowo szeroka to w praktyce oferta skoncentrowana jest na 2-3 językach jako dominujących i 2-3 innych jako zdecydowanie drugorzędnych. Oprócz nich inne języki nauczane są sporadycznie (dotyczą głównie dzieci imigrantów lub mniejszości regionalnych).

Zagadnienie to jest analizowane na kanwie koncepcji P. Bourdieu o roli kapitału kulturowego jednostki i społeczności w odniesieniu do sub-kapitału wielojęzyczności. W tym aspekcie rozważana jest także hipoteza Sapira-Whorfa o dominującym wpływie języka na postrzeganie rzeczywistości a poprzez to na kulturę w opozycji do koncepcji dominującej roli kultury wobec języka. Te dodatkowe rozważania okazują się pomocne dla rozróżnienia w traktowaniu języka obcego jako pomocniczego (mającym na celu głównie komunikację z ludźmi z różnorodnych etni) lub tylko kulturowego (zorientowanego głównie na nosicieli danego języka).

Zwraca uwagę nieco schizofreniczna postawa Europejczyków, dla których jest wprawdzie ważny postulat równoprawnego traktowania poszczególnych języków Europy, ale wśród których ponad połowa marzy o tylko jednym języku w kontaktach transeuropejskich, obecnie ewidentnie angielskim, przed wiekami łaciną.

Artykuł przedstawia badania edukacyjnych polityk językowych w Europie na podstawie baz danych dotyczących uczniów szkół średnich 2-go stopnia (klasyfikacja ISCED-3), którzy kończą edukację na tym poziomie osiągają poziom biegłości „samodzielny” (co najmniej B1, często B2). Obecne modele tych polityk charakteryzują się monopolem jednego języka, czasem duopolem.

Zaproponowane zostały konkretne metody i wskaźniki mierzenia społecznej wielojęzyczności w praktyce. Dyskutowana jest koncepcja języka pomocniczego i związku tego zagadnienia z komunikacją międzyetniczną zorientowaną użytkowo a zorientowaną kulturowo oraz konsekwencje dla wielojęzycznego kapitału jednostki, społeczności i Europy. Artykuł zamykają konkluzje dotyczące mało dyskutowanego a formalnie ignorowanego zagadnienia wielojęzyczności społeczeństwa i jej kapitału jako czynników europejskich polityk językowych.

Lo Jacomo, François (FR)

Ĉu ekzistas “bona lingvo”?

La verko de Claude Piron, *La bona lingvo*, aperinta en 1989, vigligis jam malnovan debaton pri neologismoj, inter tiuj, kiuj trovas nesufiĉa la vortprovizon de la *Fundamento* kaj pruntas el la propra lingvo novajn radikojn por esprimi ĉiujn nuancojn bezonatajn de ili, kaj tiuj, kiuj nepre rifuzas ĉiun nenecesan aldonon al la Universala Vortaro. Sed la baza ideo de Claude Piron ne estis kontraŭstari, ke Esperanto povu evolui. La argumento, per kiu ekzemple reeldoninto de *La bona lingvo* pravigas, ke oni aldonu artikolon antaŭ UN aŭ Monda Organizo pri Sano, ne estas argumento de Claude Piron. Evoluo devas veni de la lingvo laŭ la maniero, kiel ĝi estas tutmonde praktikata, kaj ne de kelkaj individuoj, kiuj sentas sin rajtigitaj trudi la propran kulturon al la cetera mondo.

Kelkaj kritikis la landnomon “Barato”, ne uzata en eŭropaj lingvoj, sed ĝi ja estas oficiala en lando kun duoble pli nombra loĝantaro ol tuta Eŭropo. La dekkvina regulo de la *Fundamento* ne estu uzata laŭ koloniisma maniero. Ekzemple la fakto, ke “preni trajnon” estas esprimo uzata en la franca kaj en la angla tute ne sufiĉas por ke ĝi estu akceptebla en Esperanto. Por ke Esperanto restu “bona lingvo”, necesas unue, ke ĝi utilu ĉefe por komuniki kun homoj el plej diversaj kulturoj, kaj ne nur kun homoj el la sama medio, kaj due, ke tiu interkultura komunikado ne celu tutmondigi la propran penson, sed akceptu kiel samvaloran la manieron, kiel homo kun alia kulturo ricevos onian mesaĝon, celante efektivan interkulturan komprenemon kaj interkonsenton. Ĉu eblas?

Does a “good language” exist?

The book, *La bona lingvo* (The good language) by Claude Piron appeared in 1989 and revived the already established debate on neologisms, between those who found the vocabulary of the *Fundamento* insufficient and borrow new radicals from their own language to express all the nuances they need and those who refuse every unnecessary addition to the Universala Vortaro (Universal Dictionary). But the basic idea of Claude Piron was not to oppose the evolution of Esperanto. The argument, by which, for example the re-publisher of *La bona lingvo* justified, that the article be added before UN (United Nations) or Monda Organizo pri Sano (World Health Organization) is not an argument of Claude Piron. Evolution should come from the language according the manner in which it is used across the world and not from a few individuals who feel entitled to impose their own culture on the rest of the world.

Some criticize the toponym Barato (India) as it is not used in European languages but which is official in a country with twice the population of all Europe. The fifteenth rule of the *Fundamento* should not be used in a colonial manner. For example the fact that “take a train” is used in both French and English is not sufficient reason for it to be acceptable in Esperanto. In order that Esperanto remains a “good language” it is necessary first that it be utilized principally in order to communicate with people from diverse cultures and not only with those from the same environment and secondly that this intercultural communication not have the goal of globalizing one’s own thoughts but to accept as being of equal value the manner in which those from other cultures receive one’s message, having the goal of effective intercultural comprehension and agreement. Is this possible?

Czy istnieje „dobry język”?

Praca Claude’a Pirona z 1989 r. *La bona lingvo* (‘Dobry język’), ożywiła starą debatę na temat neologizmów pomiędzy tymi, którzy uważają, że słownictwo *Fundamentu* esperanta jest niewystarczające i zapożyczają nowe rdzenie z własnego języka, aby wyrazić wszystkie potrzebne im niuansy a tymi, którzy koniecznie odrzucają wszelkie nie niezbędne dodatki do Uniwersalnego Słownika. Jednak podstawowym zamysłem Claude’a Pirona nie było przeciwstawianie się ewolucji esperanta. Argument, za pomocą którego na przykład wydawca wznowienia *La bona lingvo* uzasadnia dodanie rodzajnika przed „ONZ” lub „Światowa Organizacja Zdrowia”, nie jest argumentem Claude’a Pirona. Rozwój musi wychodzić od języka w sposób, w jaki jest on

używany na całym świecie, a nie od kilku osób, które czują się uprawnione do narzucania swojej własnej kultury reszcie świata.

Niektórzy krytykują nazwę Indii *Barato*, która nie jest używana w językach europejskich, ale jest oficjalna w kraju o dwukrotnie większej populacji niż cała Europa. Piętnastej reguły *Fundamentu* nie należy używać w sposób kolonialny. Na przykład fakt, że „wziąć pociąg” jest wyrażeniem używanym w języku francuskim i angielskim, nie wystarczy, aby zaakceptować je w esperancie. Aby esperanto pozostało „dobrym językiem”, musi być po pierwsze używane do komunikowania się z ludźmi z różnych kultur, a nie tylko z ludźmi z tego samego środowiska, a po drugie, komunikacja międzykulturowa nie powinna mieć na celu globalizacji własnego myślenia, ale zaakceptowanie jako równorzędnego sposobu, w jaki osoba z inną kulturą odbierze przekaz, mając na celu skuteczne zrozumienie i porozumienie międzykulturowe. Czy to możliwe?

Mammadova, Tamilla (AZ)

Malsukceso de interkultura komunikado kiel rezulto de la misuzo de diskursaj partikloj (DP)

“Interkultura komunikado estas en si mem problema. Diversaj kulturaj valoroj kaj komunikadstiloj konsistigas la malantaŭajn kaŭzojn de la malfacilaĵoj en tiu tipo de komunikada interago” (Fitzgerald 2002:1). La kapablo de lingvo transigi pli ol estas dirata en la aktuala frazo (Platt 1987), realiĝas per la diskursaj partikloj kiuj esprimas la sintenon kaj atendojn de la parolanto (Stede & Birte 2000). Kelkaj lastatempaj observoj demonstras ke eĉ se la diskurspartikloj ofte ne havas funkciajn klarigojn kaj konsideriĝas periferiaj (Biber et al.), tamen ili portas semantikan, leksikan kaj gramatikan signifojn kiuj diferencigas de lingvo al lingvo, tiel kreante miskomprenojn inter la parolantoj. Unu el la tipaj egzemploj povas esti la uzo de “ugh” aŭ “yuck” (kaze de malplaĉo). Tipa rusa parolanto, eĉ komunikante angle, emas prononci [fu:] por esprimi malplaĉon, naŭzon kontraŭ iu aŭ io. Tiuj diskurspartikloj ne estas tradukitaj anglen, tio povas konduki al multnombraj miskomprenoj, same al interkulturaj konfliktoj en kazoj, kiam du partneroj kun malsamaj L1 interkomunikiĝas.

Do, tiu ĉi prezentado esploras la influon de la L1 al la DP-j en interkultura komunikado realigata en la angla kiel lingvafrankao. La esploro okazis inter denaske france, germane, itale kaj hispanie parolantoj studentaj en Svislando. 20 studentoj konsentis plenumi la anglan teston en kiu ili devis elekti la ĝustan DP-n konvenan por la kunteksto. La testo enhavis 10 demandojn kun po 3 elekteblaj respondoj, speciale planitaj. Variablo 1 (N1=TLv) estis metita en la cellingvon; variablo 2 (N2=SLx) imitis la eblan diskurspartiklon en la sama kunteksto, sed en la franca lingvo; variablo 3 (N3=TLx) estis malbona solvo por la cellingvo. La supozo estis ke denaska fraco elektos N2 kiu estas kutima en sia L1-parolo. Interese, kaj kvalita kaj kvanta aliroj al la datumanalizo alportis neatenditajn rezultojn.

Intercultural Communication Breakdown as a Result of Discourse Particles (DP) Misuse

“Intercultural communication is inherently problematic. Different cultural values and communication styles constitute the underlying causes of the difficulties common in this type of communicative interaction” (Fitzgerald, 2002:1). The feasibility of language to convey more than what is said in an actual utterance (Platt, 1987), is mainly achieved by the use of discourse particles capable of expressing various attitudes and expectations of the speaker (Stede and Birte, 2000). Some recent observations demonstrate that even if discourse particles often lack functional explanations and are considered to be peripheral (Biber, et al.), they do carry semantic, lexical and grammatical meaning which differ from language to language, by this creating misunderstanding among the speakers. One of the typical examples can be the use of “ugh” or “yuck” (when expressing disgust). A typical Russian speaker even when communicating in English will pronounce [fu:] to express a feeling of disgust towards someone or something. As these discourse particles are not translated in EFL, this can potentially lead to a number of misunderstandings as well as cross linguistic clashes in cases where two learners with different L1 communicate with each other.

Hence, this paper examines the influence of L1 DP on cross-cultural communication realized in English as a Lingua Franca. The study was conducted among native French, German, Italian and Spanish speakers studying in Switzerland. A total of twenty students agreed to complete a test in English where they were to select a correct DP suitable for a particular content. The test offered ten questions each having three answer choices (variables) designed in a specific manner. Variable 1 (N1=TLv) was built on a target language;; variable 2 (N2=SLx) imitated the discourse particle possible in the same context but in French language;; variable 3 (N3=TLx) was a wrong option of a target language. It was hypothesized that the native French speakers would tend to select N2 usual to their everyday L1 speech. Interestingly, both qualitative and quantitative approaches to the data analysis brought unexpected results.

Załamianie komunikacji międzykulturowej jako skutek niewłaściwego użycia partykuł dyskursywnych (DP)

„Komunikacja międzykulturowa jest z natury problematyczna. Różne wartości kulturowe i style komunikacji

stanowią podstawowe przyczyny powszechnych trudności w tego typu interakcji komunikacyjnej” (Fitzgerald, 2002: 1). Możliwość wyrażenia przez język więcej niż to, co zostało powiedziane w rzeczywistej wypowiedzi (Platt, 1987), osiąga się głównie poprzez użycie partykuł dyskursywnych zdolnych do wyrażenia różnych postaw i oczekiwań mówiącego (Stede i Birte, 2000). Niektóre niedawne obserwacje pokazują, że nawet jeśli partykułom dyskursywnym często brakuje funkcjonalnego wyjaśnienia i uważa się je za peryferyjne (Biber i in.), to niosą ze sobą znaczenia semantyczne, leksykalne i gramatyczne, które różnią się w zależności od języka, powodując nieporozumienia między mówcami. Jednym z typowych przykładów może być użycie „ugh” lub „yuck” (‘fuj, ble’ przy wyrażaniu obrzydzenia). Typowy mówca rosyjski, nawet komunikując się po angielsku, wymawia [fu:], aby wyrazić obrzydzenie do kogoś lub czegoś. Ponieważ ta partykuła dyskursywna nie jest przetłumaczalna na angielski jako język obcy, może to potencjalnie prowadzić do wielu nieporozumień, a także konfliktów międzyjęzykowych w przypadkach, gdy dwoje uczniów o różnych L1 komunikuje się ze sobą.

Stąd w artykule przeanalizowano wpływ L1 DP na komunikację międzykulturową realizowaną w języku angielskim jako lingua franca. Badanie zostało przeprowadzone wśród rodzimych użytkowników języka francuskiego, niemieckiego, włoskiego i hiszpańskiego studiujących w Szwajcarii. W sumie dwudziestu studentów zgodziło się na wykonanie testu z języka angielskiego, w którym mieli wybrać poprawną DP, odpowiednią do określonej treści. Test oferował dziesięć pytań, z których każde miało trzy opcje odpowiedzi (zmiennie) zaprojektowane w określony sposób. Zmienna 1 (N1=TLv) została zbudowana na języku docelowym; zmienna 2 (N2=SLx) imitowała DP możliwą w tym samym kontekście, ale w języku francuskim; zmienna 3 (N3=TLx) była błędną opcją w języku docelowym. Postawiono hipotezę, że rodzimi użytkownicy języka francuskiego mieliby tendencję do wybierania N2 zwykle występującej w ich codziennym użyciu L1. Co ciekawe, zarówno jakościowe, jak i ilościowe podejście do analizy danych przyniosło nieoczekiwane rezultaty.

Manzano-Arrondo, Vicente (ES)

Ĉu komunikado bezonas internacian lingvon ĉu interkulturan?

Ofte oni konfuzas la komprenon de la adjektivo *interkultura*, emante pensi pri *internacia*. Tamen ene de ĉiuj landoj kaj nacioj kunĉeestas pluraj kulturoj, same kiel similaj kulturoj troviĝas en malsamaj landoj. La ebloj kaj bariloj, kiuj stariĝas en komunikadaj spertoj, iel rilatas kaj al la lingvo uzata kaj al la kultura referencaro de la komunikantoj, kaj en la sama lando kaj en internacia medio.

Ĉi tiu partopreno celas komuniki kelkajn rezulton el tiuj atingitaj de empiria esplorado. Per la metodo de la fokusiĝa intervjuo, esperantistoj el malsamaj landoj estis demandataj pri aferoj rilataj al la komunikado. La intervjuo celis atingi scion pri la rilatoj inter diversaj variabloj. Inter aliaj, la esplorado serĉis respondojn pri demandoj kiel (1) kiujn malsamajn spertojn havas la parolantoj ene de la sama lando depende de la loka lingvo uzata? (2) kiujn celojn serĉas la parolantoj, kiam elektas unu el la lingvoj, kiujn regas? (3) Kiaj emocioj akompanas la komunikadan sperton laŭ la lingvo uzata? (4) Se regas pli ol unu internacia lingvo, kiun oni elektas serĉante kion? (5) Ĉu la interkultura komunikado pere de Esperanto iel donas la senton de internacia samkultura komunikado?

La lingvo de la intervjuoj estis ĉiam Esperanto, kiu donas la garantion kaj de plurlingveco kaj de internacia spertaro de la intervjuatoj. La konkludoj utilas ne nur je la flanko de pli fona scio pri la internacia rolo de Esperanto, sed ankaŭ pri pluraj tavoloj de la lingvaj subpremado kaj justeco.

Does communication need an international or an intercultural language?

Often the meaning of the adjective *intercultural* is confused with the idea of *international*. However in all countries and peoples a number of different cultures co-exist just as similar cultures are found in different countries. The possibilities and barriers which occur during communication experiences are related somehow to the language used and to the cultural references of the interlocutors both in the same country in an in an international environment.

This paper aims to communicate several results from those obtained from empirical research. Focused interviews were conducted with esperantists from different countries. They were asked about issues related to communication. The goal of the interviews was to gain knowledge on the relations between different variables. Among other goals the research was looking for answers to questions such as (1) what kind of different experiences do the speakers have in the same country depending on the local language use? (2) Which goals are being pursued by speakers when they choose a language among those they know? (3) Which emotions accompany the communication experience according to the language being used? (4) If they know more than one international language which do they choose in which circumstances? (5) Does intercultural communication through Esperanto somehow give them the feeling of international same culture communication?

The language of the interviews was always Esperanto which guaranteed both the multilingualism and the international experience of those interviewed. The conclusions are useful not only from the point of view of greater knowledge the internationality of Esperanto but also in different levels of linguistic oppression and justice.

Czy komunikacja wymaga języka międzynarodowego czy międzykulturowego?

Rozumienie przymiotnika *międzykulturowy* jest często utożsamiane z *międzynarodowy*. Jednak we wszystkich krajach i narodach współistnieje kilka kultur, podobnie jak podobne kultury występują w różnych krajach. Możliwości i bariery, które pojawiają się w doświadczeniach komunikacyjnych, są w pewien sposób związane zarówno z używanym językiem, jak i z odniesieniami kulturowymi uczestników komunikacji, zarówno w tym samym kraju, jak i w środowisku międzynarodowym.

Niniejsze wystąpienie ma na celu ukazanie niektórych wyników uzyskanych w badaniach empirycznych.

Metodą wywiadu fokusowego zapytano esperantystów z różnych krajów o kwestie związane z komunikacją. Celem wywiadu było zdobycie wiedzy o związkach między różnymi zmiennymi. W badaniu poszukiwano między innymi odpowiedzi na pytania takie jak (1) jakie różne doświadczenia mają osoby mówiące w tym samym kraju w zależności od używanego lokalnego języka? (2) Jakie cele stawiają sobie rozmówcy przy wyborze jednego z języków, którymi się posługują? (3) Jakie emocje towarzyszą doświadczeniu komunikacyjnemu zgodnie z używanym językiem? (4) Jeśli opanowano więcej niż jeden język międzynarodowy, który z nich wybiera się w jakim celu? (5) Czy komunikacja międzykulturowa poprzez esperanto w jakikolwiek sposób daje poczucie komunikacji międzynarodowej a zarazem jednokulturowej?

Językiem rozmów było zawsze esperanto, co gwarantuje zarówno wielojęzyczność, jak i międzynarodowe doświadczenie rozmówców. Wnioski przyczyniają się nie tylko do pogłębienia wiedzy o międzynarodowej roli esperanta, ale także o wielu warstwach ucisku językowego i sprawiedliwości.

Molnár, Mónika (CH)

Interkulturaj valoroj per la okuloj de lerneĵanoj

La interkultura edukado plifortigas ĉe la gelernantoj la kapablojn kaj kompetencojn pri kultura identeco, sed ankaŭ la interkulturajn rilatojn kun aliaj personoj, komunumoj (Fermoso, 1997). Por ekspluati la interkulturajn valorojn, oni stimulu la scivolemon de la gelernantoj al la malkovro de aliaj popoloj, aliaj kulturoj. Ili konfrontiĝu al aliaj valoroj, serĉu la esencon de la diferenco. Dum tiu aventuro estas preskaŭ neeble kaj certe ne konsilinde eviti la stereotipojn. Vidi, lerni, analizi la stereotipojn estas interese ne nur kiam ili koncernas la aliajn, sed ankaŭ kiam ili koncernas la analizanton mem. La interkultura edukado estas iusence la pedagogio de la pozitiva toleremo.

Fakte, kaj ne laste, la kulturo forte esprimiĝas tra la lingvo. Ĉiu lingvo estas portanto samtempe de kultura enhavo kaj de kultura aparteno. Do, instruante lingvojn, ni instruas ankaŭ la kulturon, kies portanto ĝi estas. Sed kiel vidas tiujn aspektojn nuntempaj gelernantoj, kiuj grandiĝas jam plejparte en interkulturaj medioj, kie la miksiĝo de diversaj popoloj estas parto de ilia vivo? La respondoj foje estas surprizigaj, foje evidentaj, foje amuzaj, sed neniam banalaj.

Intercultural values in the eyes of school goers

Intercultural education increases the capabilities and competences of learners regarding cultural identity but also intercultural relations with other people and communities (Fermoso 1997). In order to make use of intercultural values it is necessary to stimulate the curiosity of learners to the discovery of other peoples and other cultures. They should encounter other values and search for the essence of difference. During this adventure it is almost impossible and certainly not advisable to avoid stereotypes. To see, learn and analyze stereotypes is interesting not only when they concern others but also when they concern the analysts themselves. Intercultural education is in some sense the pedagogy of positive tolerance.

In fact, and not lastly, culture is strongly expressed through the language. Each language is a carrier both of cultural content and cultural belonging. So teaching languages also means teaching the cultures whose carriers they are. But how are these aspects seen by modern learners who now grow up mostly in intercultural environments where the mixing of diverse peoples is part of life. The answers are at times surprising, at times obvious, or amusing but never banal.

Wartości międzykulturowe oczami uczniów

Edukacja międzykulturowa wzmacnia u uczniów umiejętności i kompetencje w zakresie tożsamości kulturowej, ale także relacje międzykulturowe z innymi ludźmi i społecznościami (Fermoso, 1997). Aby wykorzystać wartości międzykulturowe, należy stymulować ciekawość uczniów w odkrywaniu innych narodów, innych kultur. Niech zderzą się z innymi wartościami, poszukają istoty różnicy. Podczas tej przygody unikanie stereotypów jest prawie niemożliwe, a na pewno niewskazane. Widzenie, uczenie się, analizowanie stereotypów jest interesujące nie tylko wtedy, gdy dotyczą innych, ale także samego analizującego. Edukacja międzykulturowa jest w pewnym sensie pedagogiką pozytywnej tolerancji.

W rzeczywistości, co nie mniej ważne, kultura jest silnie wyrażana poprzez język. Każdy język jest nośnikiem zarówno treści kulturowych, jak i przynależności kulturowej. Tak więc, ucząc języków, uczymy także kultury, której są nośnikami. Ale jak postrzegają te aspekty obecni uczniowie, którzy już teraz wzrastają głównie w środowiskach międzykulturowych, gdzie mieszanie się różnych narodów jest częścią ich życia? Odpowiedzi są czasami zaskakujące, czasami oczywiste, czasami zabawne, ale nigdy nie są trywialne.

Moradi, Homeira (PL)

Lingvopolitiko en la nuntempa Irano – la kazo de asirianoj kaj mazandaranoj

La prezento ekzamenas lingvajn demandojn rilatajn al la kristana asiriana kaj la ŝijaisma mazandarana minoritatoj en la multkultura kaj multlingva Islama Respubliko de Irano. Tia fragile multetna stato igas la centrajn aŭtoritatojn en Teherano speciale atenti por vivteni la unuecon de la lando kaj antaŭenigi komunan identecon kiu povas konstruiĝi sur la 'irana patriotismo' kaj 'ŝijaisma islama *umma*' – komuneco de la kredantoj.

La ŝlosila elemento de ĉiu identeco estas la lingvo – tiel kiel tio estas fiksita en la leĝaro de la lando, la persa devas esti antaŭenigita oficiala lingvo de la irana nacio kaj la araba kiel la lingvo de Islamo kiu unuigas la landon spirite. Tia lingvopolitiko devas tamen konsideri atendojn de popoloj kun duobla aŭ multobla identeco kiel la asirianoj kiuj sentas sin irananoj, sed ili estas samtempe fieraj esti kristanoj, asirianoj kaj paroli la asirianan lingvon; same la atendojn de mazandaranoj kiuj iam estis sendependaj, ili sentas sin irananoj, estas muslimoj, sed ili fieras pri sia loka lingvo. Ekestis diskuto pri la statuso de gepatraj lingvoj kaj lerneja instruado pro la ne unusencaj dekretoj de la leĝaro.

Language policy in the contemporary Iran – the case of Assyrians and Mazandarans

This paper examines linguistic issues with regard to the Christian Assyrian and Shia Mazandarani minorities in the multicultural and multilingual Islamic Republic of Iran. Such a fragile multiethnic state makes the central authorities in Tehran pay special attention to maintain the country's unity and promote one common identity which may be built both on 'Iranian patriotism' and 'Shia Islamic *umma*' – the community of the faithful.

The key element of each identity is the language – thus, as it has been stated in the supreme law of the land, Persian shall be promoted as the official tongue of the Iranian nation and Arabic as the language of Islam which unites the nation spiritually. Such a linguistic policy must, however, take also into account expectations of the peoples with double or multiple identities like Assyrians who feel they are Iranians but also are proud to be Christian, Assyrians and users of the Assyrian language; as well as the expectations of dwellers of Mazandaran, once an independent principality, who feel they are Iranians, are Muslims but take pride in their local language. A dispute has arisen about the status of mother tongues and instruction at schools as a result of ambiguous provisions in the law.

Polityka językowa we współczesnym Iranie – przypadek Asyryjczyków i Mazandarańczyków

Niniejszy artykuł analizuje kwestie językowe dotyczące mniejszości chrześcijańskich Asyryjczyków i szyickich Mazandarańczyków w wielokulturowej i wielojęzycznej Islamskiej Republice Iranu. Takie kruche, wieloetniczne państwo, jakim jest współczesny Iran sprawia, że władze centralne zwracają szczególną uwagę na utrzymanie jedności kraju i promowanie jednej wspólnej tożsamości, która może być zbudowana zarówno na „irańskim patriotyzmie”, jak i na „szyickiej ummie” – wspólnocie wiernych.

Kluczowym elementem każdej tożsamości jest język – stąd, jak zapisano w Konstytucji, perski będzie promowany jako język jedyny urzędowy Iranu, a arabski jako język islamu, który jednoczy naród duchowo. Polityka językowa musi również uwzględniać oczekiwania społeczności o podwójnej lub wielorakiej tożsamości, takich jak Asyryjczycy, którzy czują się Irańczykami, ale są też dumni z tego, że są chrześcijanami, Asyryjczykami i używającymi języka asyryjskiego; a także oczekiwania mieszkańców Mazandarano, niegdyś niezależnego księstwa, którzy czują się Irańczykami, są muzułmanami, ale są dumni ze swojego lokalnego języka. Trwa debata na temat statusu języka ojczystego i jego nauczania w szkołach w kontekście niejednoznacznych przepisów prawa.

NISHIMOTO Noa (JP)

Demonstri la “ne-ekzistantan mondon”. Lecionoj el surloka lingva esploro en Bolivio kontaktante parolantojn de lingvo sen numeraloj

Per tiu ĉi prezentaĵo mi intencas prezenti mian lingvistikan antaŭesploron en Bolivio. Mi serĉis denaskan amerikan komunumon kiu parolas lingvon sen numeraloj. Mi ŝoforis ĉiutage kun loka informanto, sume 2000 km-jn de la urbo Santa Cruz ĝis la provinco Chiquitos. La ĉefa problem estas kiel malfacilas demonstri la “ne-ekziston” aŭ la nenion. Fine, mi volas diskuti kiel grave estas kompreni la sencan de valoroj kiuj ne ekzistas en nia menso aŭ en niaj kulturoj, el la perspektivo de lingvistikaj kaj tutecaj studoj.

Estas malfacile demonstri la “ne-ekziston” aŭ la nenion science. Homaj estaĵoj malfacile komprenas la sencan de valoroj kaj vivmanieroj kiuj NE EKZISTAS en iliaj propraj mondoj. Tamen kompreni la nekonatan mondon estas la elirpunkto por la respekto de diversaj popoloj kaj kulturoj, kaj tio kulminas en la konstado de daŭripova internacia komunumo.

Multaj esploristoj demandis min, kiel kalkulas la komunumo sen numeraloj, kaj konkludis ke la komunumo estas primitiva, ja ili ne kapablas kalkuli. Tio ne estas vera. Ĉiuj homaj estaĵoj kalkulas en la ĉiutaga vivo. Numeralo estas gramatika kategorio, sed gramatikaj kategorioj ne reflektas ĉiujn konceptojn. Ekzistas lingvo kiu ne havas vorton por “dekstra” kaj “maldekstra”, sed ĝiaj parolantoj rekonas direkton. Kelkaj lingvoj havas limigitajn kolorterminojn, sed iliaj parolantoj rekonas la kolorspektron. Komence de mia loka esploro ankaŭ mi demandis, kiel komunumo povas kalkuli sen numeraloj. Kiam mi komencis mian lingvistikan surlokan laboron, kaj intervjuis lokulojn, mi konsciiĝis ke ne tio estas la ĉefa scienca demando, kiel ili kalkulas sen numeraloj, sed kial ekzistas lingvoj kiuj ne havas numeralojn aŭ havas nur limigitan nombron el ili.

Demonstrating the “non-existent world”. Lessons from linguistic fieldwork in Bolivia for the quest to contact speakers of a language without numerals

Through this presentation, I aim to showcase my pilot linguistic study in Bolivia. I was on a quest to find a Native American community that reportedly speak a language without any numerals. I drove my car every day with a local informant, covering a total of 2000 kms from Santa Cruz city to the province of Chiquitos. I will then address the main topic specifically by articulating how difficult it is to demonstrate “non-existence” or Zero or nothing. Finally, I aim to discuss how important it is to understand the sense of value that does not exist in our minds or in our cultures from the perspectives of linguistics and global studies.

It is difficult to demonstrate nothing or non-existence scientifically. Human beings also find it difficult to understand the sense of values and the ways of life that do NOT EXIST in their own worlds. However, understanding the unknown world is a starting point toward respecting different people and cultures, and will culminate in the construction of a sustainable international community.

Many researchers asked me how the community counted without numerals, and assumed that the community was primitive and that they simply could not calculate. Of course, it is not true. All human beings count in everyday life. Numerals constitute one grammatical category, and grammatical categories do not always reflect all concepts. There is a language that does not have words corresponding to “right” and “left,” but they recognize direction. Some languages have limited vocabulary for colors, but their speakers recognize color as a spectrum. At the beginning of my field trip, I also wondered how community counted without numerals. However, once I began my linguistic survey and interviewed the local people, I was able confirm that it is important to ask a science research question, which is not how they count without numerals, but rather why there are the languages that have either no or only a limited number of numerals.

Pokazać „nieistniejący świat”. Lekcje z lingwistycznych badań terenowych w Boliwii w celu nawiązania kontaktu z osobami posługującymi się językiem bez liczebników

W niniejszym wystąpieniu zamierzam zaprezentować moje pilotażowe badanie językoznawcze w Boliwii. Poszukiwałam społeczności rdzennych Amerykanów, która rzekomo posługuje się językiem bez liczebników. Codziennie jeździłam samochodem z lokalnym informatorem, pokonując łącznie 2000 km z miasta Santa Cruz do Provincia de Chiquitos. Następnie odniosę się do głównego tematu, wyrażając, jak trudno jest zademonstrować „nieistnienie”, zero lub nic. Na koniec chcę omówić, jak ważne jest zrozumienie z perspektywy językoznawstwa i studiów globalnych znaczenia wartości, której nie ma w naszych umysłach ani w naszych kulturach.

Trudno jest naukowo wykazać nic lub nieistnienie. Istotom ludzkim jest również trudno zrozumieć sens wartości i sposobów życia, które NIE ISTNIEJĄ w ich własnych światach. Jednak zrozumienie nieznanego świata jest punktem wyjścia do poszanowania różnych ludzi i kultur, a jego kulminacją będzie budowa zrównoważonej społeczności międzynarodowej.

Wielu badaczy pytało mnie, w jaki sposób ta społeczność liczy się bez liczebników i zakładało, że jest prymitywna i po prostu nie potrafi liczyć. Oczywiście to nieprawda. Wszyscy ludzie liczą w życiu codziennym. Liczebniki stanowią jedną kategorię gramatyczną, a kategorie gramatyczne nie zawsze odzwierciedlają wszystkie pojęcia. Istnieje język, który nie ma słów odpowiadających „prawemu” i „lewemu”, ale rozpoznaje kierunek. Niektóre języki mają ograniczone słownictwo dotyczące kolorów, ale ich użytkownicy rozpoznają kolor jako spektrum. Na początku mojego wyjazdu terenowego ja także zastanawiałam się, jak ta społeczność liczy bez liczebników. Jednak kiedy zaczęłam badania i przeprowadziłam wywiady z miejscową ludnością, byłam w stanie potwierdzić, że ważne jest, aby zadać naukowe pytanie badawcze, które nie dotyczy tego, jak liczy się bez liczebników, ale raczej dlaczego istnieją języki, które albo nie mają albo tylko posiadają ograniczoną liczbę liczebników.

Paradowski, Michał B. & Pawlas, Elżbieta (PL)

Miskomprenoj dum komunikado en la angla kiel lingvafrankao: kaŭzoj, prevento kaj helpaj strategioj

Komunikaj malsukcesoj merite altiradis la atenton de esploristoj, ja ili konsistigas gravajn faktorojn influantajn la procezojn de lingvaj interagoj kaj lingvoakiro. Specialan atenton necesas doni al la procezo de plenumo – kaj fiasko de plenumo – de kompreno kiam la angla estas parolata kiel vehikla lingvo.

Ni prezentos la rezultojn de la unua larĝskala analizo de la kompleta konversacia subkomponento de la Vienna-Oxford International Corpus of English (VOICE), fokusante al la i) eblaj kaŭzoj de komunikaj paneoj kaj ii) strategioj, aplikataj far la parolantoj por preventi kaj superi tiajn malsukcesojn. Ni kategoriigos kaj montros la distribuon de la fontoj de 122 detektitaj paneoj, same la kompensajn strategiojn aplikatajn far la interparolantoj por sukcese eviti kaj solvi komunikajn problemojn.

La tuta materialo estis unue analizata serĉante karakterizajn ecojn kaj komunikajn paneojn. Tiuj poste estis analizataj denove detale rilate al la kaŭzoj de la malsukcesoj, kio kaŭzis la paneojn kaj kiel ili estis solvitaj, aŭ kiel la parolanto provis solvi ilin. La listo de identigitaj kaŭzoj entenis nekompreneblan parolon, samtempan parolon, partan interkovron, paŭzon, mankon signali la temoŝanĝon, mankon de ekspliciteco, malbonan anaforan aŭ deiktan referenco-rekonstruon, eraran semantikan reconstruon, kodo-ŝanĝon, mankon de komunaj kulturaj/primondaj konoj, misinterpretadon de propraj nomoj, mankon de komuna leksika kono, malbonan uzon de ekzistanta vorto, malbonan vortordon/tenson kaj malbonan/neplenumitan antaŭsupozon de la aŭskultanto. Similaj kaŭzoj kaj similaj strategioj estis poste grupigitaj kaj kalkulitaj. Fine, la restantaj datumoj estis denove ekzamenataj serĉante preventajn strategiojn. Tiuj inkludis plibonigitan eksplicitecon, parafrazon, ripeton, metadiskursajn ilojn, kompletigon de la pli frua frazo, dividon de la frazo en pli malgrandajn partojn, helpopeton de la interparolanto, tradukan kodo-ŝanĝojn en la anglan kaj kodo-ŝanĝon en alian lingvon ol la angla.

La prelego konkludas per pedagogiaj rekomendoj.

Misunderstandings in communicating in English as a *lingua franca*: Causes, prevention, and remedial strategies

Communication breakdowns have deservedly been attracting the interest of researchers, as they constitute important factors influencing the process of linguistic interaction and language acquisition. Particular interest should be accorded to the process of achieving—and failing to achieve—understanding when English is spoken as a vehicular language.

We will present the results of the first comprehensive analysis of the complete conversations subcomponent of the Vienna-Oxford International Corpus of English (VOICE), focusing on the i) possible causes of communication breakdowns, and ii) strategies employed by speakers in order to both prevent and overcome such failures. We categorise and show the distribution of the sources of 122 detected breakdowns as well as the compensatory strategies employed by interlocutors to successfully avert and solve communication problems.

The entire material was first analysed in search of characteristic features and communication breakdowns. These were then analysed again in detail with regard to what caused the failures and how they were resolved, or at least how the speakers tried to resolve them. The list of identified causes covered unintelligible speech, simultaneous talk, overlap, pause, lack of topic shift signalling, lack of explicitness, wrong anaphoric or deictic reference reconstruction, faulty semantic reconstruction, code-switching, lack of shared cultural/world knowledge, misinterpretation of proper names, lack of shared lexical knowledge, wrong use of an existing word, wrong word order/tenses, and wrong/unfulfilled listener presupposition. Similar causes and similar strategies were then grouped together and tallied. Finally, the remaining data were again scrutinised in search of preventative strategies. These included enhancing explicitness, paraphrase, repetition, metadiscursive devices, completion of earlier utterance, dividing utterance into smaller parts, requesting assistance from other interlocutors, translating code-switches into English, and

code-switch into language other than English.

The paper concludes with pedagogical recommendations.

Nieporozumienia i niezrozumienia w komunikacji w języku angielskim używanym jako *lingua franca*: Przyczyny, prewencja i strategie zapobiegawcze

Sytuacje niepowodzeń komunikacyjnych słusznie przyciągają uwagę badaczy, stanowiąc istotne czynniki wpływające na przebieg komunikacji językowej i procesów przyswajania języka. Wpływają one nie tylko na sam proces interakcji, ale mają też inne, czasem poważne konsekwencje. Na szczególną uwagę zasługuje proces osiągnięcia, jak i nieosiągnięcia zrozumienia w sytuacjach, gdzie język angielski jest używany jako język pomostowy.

W wystąpieniu przedstawimy wyniki pierwszej kompleksowej analizy kompletnego podkorpusu rozmów z Vienna-Oxford International Corpus of English (VOICE), skupiając się na i) możliwych przyczynach załamania komunikacji oraz ii) strategiach użytych przez rozmówców, aby zarówno zapobiec takim sytuacjom, jak i je przewyciężyć. Dokonamy kategoryzacji i pokażemy taksonomię przyczyn 122 wykrytych niepowodzeń komunikacyjnych, jak i strategii kompensacyjnych stosowanych przez rozmówców aby skutecznie uniknąć lub rozwiązać problemy z komunikacją.

Korpus VOICE zawiera transkrypcje autentycznych bezpośrednich interakcji w języku angielskim jako *lingua franca*, których uczestnicy mają różne historie i zaplecza kulturowe i językowe. Dla celów niniejszej prezentacji wybraliśmy wszystkie wydarzenia komunikacyjne zaklasyfikowane jako rozmowy (analiza nie będzie zatem obejmowała innych kontekstów, takich jak np. wywiady czy dyskusje w ramach seminarium). Po tej wstępnej selekcji zredukowany korpus obejmował 36 sytuacji komunikacyjnych (158,071 słów), odpowiadających około 15 godzinom rozmów. Rozmówcy pochodzą z różnych krajów, przeważnie europejskich, posługują się różnymi językami ojczystymi i wykonują różne zawody. Ich wiek obejmuje spektrum od 17 do ponad 50 lat. Relacje między rozmówcami są zasadniczo symetryczne. Konwersacje obejmują różne obszary tematyczne: 21 zostało w oryginalnym korpusie otagowanych jako czas wolny, 7 jako badania zawodowe/nauka, 4 jako edukacyjne, 3 jako zawodowe-organizacyjne i 1 jako zawodowe-biznesowe.

Cały zebrany materiał został w pierw poddany analizie w poszukiwaniu charakterystycznych oznak niepowodzeń komunikacyjnych. Te zostały następnie szczegółowo przeanalizowane pod kątem leżących u ich podstaw przyczyn oraz zastosowanego sposobu ich rozwiązania, albo przynajmniej próby rozwiązania. Lista zidentyfikowanych przyczyn obejmuje niewyraźną wymowę, mówienie jednocześnie, pauzy, brak zasygnalizowania zmiany tematu, nadmierna ogólność, nieprawidłowa rekonstrukcja punktów odniesienia, błędne odkodowanie semantyczne, zmiana kodów, brak wiedzy kulturowej lub przedmiotowej, błędne odczytanie nazw własnych, brak dzielonego zasobu słownictwa, złe użycie istniejącego leksemu, niegramatyczny szyk słów lub niewłaściwy czas, oraz błędne założenie lub niespełnione oczekiwanie słuchacza. Podobne przyczyny i strategie zostały następnie zgrupowane. Na samym końcu pozostałe dane zostały jeszcze raz poddane analizie w poszukiwaniu strategii prewencyjnych. Te obejmowały zwiększenie konkretności, parafrazę, powtórzenie, metadyskurs, uzupełnienie wcześniejszej wypowiedzi, podział wypowiedzi na mniejsze fragmenty, poproszenie o pomoc innych rozmówców, przekład obcojęzycznych wyrażań na język angielski, oraz zmianę kodu na język inny niż angielski.

Wystąpienie zamkną praktyczne zalecenia.

Pawłowska-Balcerska, Agnieszka (PL)

Komunikacja interkulturowa na przykładzie polsko-niemieckiego projektu "Interkulturelle Begegnungen – Poznań – Bielefeld" („Spotkania interkulturowe – Poznań – Bielefeld”) – możliwości i ograniczenia

We współczesnym, zglobalizowanym świecie komunikacja interkulturowa nie jest zjawiskiem rzadkim. Na płaszczyźnie prywatnej i zawodowej, w świecie realnym i wirtualnym wciąż spotykają się przedstawiciele różnych kultur i języków. Dlatego tak bardzo istotne jest (nie tylko) w kształceniu językowym przygotowanie uczących się do dialogu z członkami różnych wspólnot językowych i kulturowych. Jedną z możliwości stanowią międzynarodowe projekty międzyuczelniane, które pozwalają studiującym spojrzeć z różnych perspektyw na to, co nowe i inne, ale też na to, co znane i bliskie. Taką właśnie próbę podjęto w polskoniemieckim projekcie "Interkulturelle Begegnungen – Poznań – Bielefeld" („Spotkania interkulturowe – Poznań – Bielefeld”), który zaprezentowany zostanie w referacie.

Intercultural communication on the example of the Polish-German project "Intercultural Begegnungen – Poznań – Bielefeld" ("Intercultural meetings – Poznań – Bielefeld") possibilities and limitations

In the modern globalized world, intercultural communication is not a rare event. In both private and professional spheres, in the real and virtual worlds representatives of different cultures and languages are in frequent contact. That is why it is essential (not only) in language education to prepare students for dialogue with members of different language and cultural communities. One way of aiding in this are international projects between institutions which allow students to see from different perspectives what is new and different but also what is known and close. This is the goal of the Polish-German project "Interkulturelle Begegnungen – Poznań – Bielefeld" ("Intercultural meetings – Poznań – Bielefeld") which will be presented in the paper.

Pietrzak, Barbara (PL)

Esperantlingva radiofonio kiel medio de interkultura komunikado

Radio ekde la komenco estis konceptita kiel kanalo peranta diverstipajn informojn al vasta, ĝenerala publiko. Inter tiuj ne mankis/mankas informoj kun interkultura karaktero, kvankam ĉi lastaj aperas nun pli ofte ol antaŭe, kio ligigas kun la procezo de la tutmondiĝo. Samtempe en la radia laboro ne temas sole pri la unudirekta informado kaj la unuopaj radiostacioj interesiĝis/interesiĝas pri la efiko de siaj programoj, kio alprenas formon de reagaj mesaĝoj en leteroj aŭ en persona opiniinterŝanĝo inter redaktoroj kaj aŭskultantoj.

Aparte tio karakterizas la Esperantlingvan radiofonion, en kiu pere de la komuna lingvo la informoj celas aŭskultantojn diversnaciajn. La interkulturaj enhavoj kaj interŝanĝo de la interkulturaj komunikoj aperas en ili en natura maniero okaze de diversaj programeroj. Ekzemple intervjuoj, literaturaj programoj, antaŭmikrofonaj diskotoj kaj eĉ elsendoj muzikaj. Kelkfoje iuj temoj en la elsendoj estas pritraktataj laŭ aparta deziro de diversnaciaj aŭskultantoj petantaj ekspliki pli emfaze iujn facetojn de la socia, kultura vivo en la lando de programelsendanto. Tiel ĉi tiuj programoj envolas en la interkulturan komunikadon vastan medion de la plurlingva aŭskultantaro. Nome la reagaj programoj, eĉ se adresitaj al konkreta aŭskultanto aŭ grupo de aŭskultantoj en iu konkreta lando, estas aŭskultataj samtempe de multe pli vasta publiko en pluraj landoj de la mondo.

Esperanto language radio as a means of intercultural communication

From the beginning radio was conceived of as a means of spreading different types of information to a vast and general audience. This includes information of an intercultural nature, although these appear now more often than previously which is connected with the process of globalization. At the same time work in radio is not only about unidirectional information and individual radio stations were and are interested in the results of their programs.

This can take the form of reactions in letters or in personal exchanges between broadcasters and listeners. This especially applies to radio programs in Esperanto in which the information is intended for an audience from different cultures through a common language. Intercultural content and the exchange of intercultural communication appears naturally in them in various types of programs, including interviews, programs devoted to literature, on air discussions and even musical programs. At times some topics in particular broadcasts are discussed at the wish of foreign listeners or groups of listeners requesting more information on certain aspects of the social and/or cultural life of the broadcasting country. In this way programs also engage a vast medium with a multi-lingual audience in intercultural communication. Namely these special programs/responses although dedicated to specific listeners or groups of listeners in a specific country are listened to simultaneously by a much broader audience in many countries of the world.

Radiofonia w języku esperanto jako środowisko komunikacji międzykulturowej

Radio w swoim założeniu od początku było pomyślane jako środek przekazywania różnorodnych informacji szerokiej publiczności. Wśród nich nigdy nie brakowało i nie brakuje informacji o charakterze międzykulturowym, choć te ostatnie pojawiają się obecnie częściej niż uprzednio, co wiąże się także z problemem globalizacji. W pracy radiowej nie chodzi jedynie o jednokierunkowy przekaz. Poszczególne radiostacje od początku interesowały się i interesują skutkami swego przekazu. Przyjmują one formę przekazu korespondencyjnego – obecnie częściej mailowego lub są formułowane podczas bezpośredniego kontaktu redaktorów ze słuchaczami.

Charakteryzuje to szczególnie radiofonię esperanckojęzyczną, której treści – dzięki wspólnemu językowi – docierają do słuchaczy w różnych krajach. W sposób naturalny treści międzykulturowe, wymiana informacji międzykulturowych pojawia się w programach w postaci wywiadów, audycji literackich, audycji społecznych, w dyskusjach radiowych, a nawet audycjach muzycznych. Zdarza się, że jakieś tematy są omawiane na

specjalne życzenie słuchaczy zagranicznych lub grupy słuchaczy proszących o przybliżenie pewnych aspektów życia kulturalnego, społecznego w kraju nadawcy. W ten sposób programy te angażują w przekaz międzykulturowy szerokie spektrum słuchaczy wielojęzycznych, wielonarodowościowych. Mianowicie te specjalne programy-odpowiedzi, choć dedykowane konkretnemu słuchaczowi lub grupie słuchaczy w konkretnym kraju są wysłuchiwane jednocześnie przez dużo szerszą publiczność w wielu krajach na świecie.

Planchon, Philippe (FR)

Ĉu Esperanto enhavas la necesajn rimedojn por roli kiel interkultura lingvo? – Esploro de la esprimrimedoj de Esperanto laŭ semantika, pragmatika kaj enunciativa vidpunktoj

Se oni observas la uzadon de iu ajn lingvo en konkretaj situacioj, oni rapide konstatas ke la uzo de lingvo povas okazigi miskomprenon (Wittgenstein). Tio devenas de principoj de funkciado de la elparolado (ekzemple pro konversaciaj kondiĉoj, Grice: 1975). Tiu risiko de miskomprenoj estas des pli grava kiam temas pri lingvo uzata en interkulturaj situacioj, aparte se tiu lingvo ne havas la apogon de longdaŭra kultura tradicio. Ĉu pro tio Esperanto bezonus kreskigi sian propran kulturon? Aŭ ĉu iuj mankoj povus esti utilaj?

Ĉar Esperanto estas unue lingva fenomeno, oni devas antaŭ ĉio konsideri ĝian lingvo-strukturon laŭ tiu perspektivo. Ni proponas esplori diversajn esprim-eblecojn, kiuj ludas rolon en diversaj interkulturaj (eventuale konfliktaj) situacioj. Tio povas okazi per uzo de diversaj vortoj aŭ frazoj por esprimi petojn, pardonojn, dankojn, por elmontri ĝentilecon aŭ esprimi respekton (Brown & Levinson). Tie necesas konsideri la rilaton inter pragmatiko kaj semantiko. Laŭ Culioli (1999), ĉiu lingvo-elemento kiu estas produktata en mesaĝo, povas esti interpretata kiel *ŝpuro* de la kogniciaj procezoj de la parolanto, kaj tiuj procezoj enhavas ne nur raciajn aspektojn, sed ankaŭ emociajn kaj sociajn aspektojn. La signifoj tiel konstruiĝas dum la interparolado, kaj pro tio, la kultura fono ne nur helpas konstrui la interpreton, sed estas la rezulto mem de la parolado. Ĉe interkultura nivelo, la fleksebleco de Esperanto povas do utili por funkcii kiel punta lingvo. Oni certe bezonas rimedojn por klarigi aŭ nuanci la mesaĝon, tiel evitante miskomprenojn. Sed ankaŭ gravas lingvaj rimedoj por faciligi la akcepton de la mesaĝo. Por tiu celo, povas eĉ fojfoje utili iom da malprecizeco, tiel ke oni povas demandi (Fuchs & Victorri : 1996), ĉu ambigueco aŭ polisemio povas esti avantaĝo por mildigi la interpersonajn rilatojn. Pro tio, la aparta situacio de Esperanto estas interesa, ĉar ĝia lingva strukturo eble povus aperi kiel respondo al tiaj interkulturaj postuloj.

Does Esperanto have the necessary means for being an intercultural language? – Research on the expressive means of Esperanto from semantic, pragmatic and enunciative viewpoints

When the usage any language in specific situations is observed the realization soon comes that using a language can cause misunderstandings (Wittgenstein). This comes from the principles of discourse (for example regarding conversational conditions, Grice 1975). The risk of misunderstanding is all the more important when a language is used in intercultural situations, especially when the language does not have its own long-standing cultural traditions. Is the reason Esperanto need to cultivate is own culture? Or could the lack thereof be advantageous?

Because Esperanto is firstly a language phenomenon, it's language structure should be considered first from this perspective. We propose to research different expressive possibilities that play a role in various intercultural (possibly conflict ridden) situations. This can happen through the use of various words or phrases to express requests, apologies, thanks for showing politeness or expressing respect (Brown & Levinson). It is necessary to consider the relationship between pragmatics and semantics. According to Culioli (1999) every language element that is produced in a message can be interpreted as a trail of the cognitive processes of the speaker and these processes contain not only rational aspects but also emotions and social aspects. Thus, meanings are constructed during the interaction and therefore the cultural source not only helps to construct an interpretation but is the result of speaking itself. At the intercultural level the flexibility of Esperanto can be utilized to function as a bridge language. Certainly means are needed to clarify a message or give it a more nuanced meaning to avoid misunderstanding. But language means are also important in order to facilitate the acceptance of the message. To achieve this it is possible to at time utilize some degree of non-precision so it is possible to ask (Fuch & Victorri, 1996) if ambiguity or polysemy can be an advantage for soothing interpersonal relations. Therefore the exceptional situation of Esperanto is interesting because its language structure can appear to be as a response to these intercultural demands.

Czy esperanto posiada niezbędne zasoby, aby funkcjonować jako język międzykulturowy? – Badania nad

środkami wyrazu esperanta z semantycznego, pragmatycznego i enuncjatywnego punktu widzenia

Gdy obserwuje się użycie dowolnego języka w konkretnych sytuacjach, szybko zdajemy sobie sprawę, że używanie języka może prowadzić do nieporozumień (Wittgenstein). Wynika to z zasad funkcjonowania dyskursu (np. ze względu na warunki konwersacyjne, Grice 1975). Ryzyko nieporozumień jest tym ważniejsze, jeśli chodzi o język używany w sytuacjach międzykulturowych, zwłaszcza jeśli język ten nie ma oparcia w długoletniej tradycji kulturowej. Czy dlatego esperanto musi rozwijać swoją własną kulturę? Czy może jakieś braki są korzystne?

Ponieważ esperanto jest przede wszystkim fenomenem językowym, należy przede wszystkim spojrzeć z tej perspektywy na jego strukturę językową. Proponujemy zbadanie różnych możliwości ekspresji, które odgrywają rolę w różnych sytuacjach międzykulturowych (ew. konfliktowych). Można to zrobić, używając różnych słów lub wyrażeń, aby wyrazić prośby, przeprosiny, podziękowania, okazać uprzejmość lub wyrazić szacunek (Brown i Levinson). W tym miejscu konieczne jest rozważenie związku między pragmatyką a semantyką. Według Culioli (1999) każdy element językowy, który jest wytwarzany w przekazie, można zinterpretować jako ślad procesów poznawczych mówcy, a procesy te zawierają nie tylko aspekty racjonalne, ale także emocjonalne i społeczne. W ten sposób w trakcie rozmowy konstruowane są znaczenia, dlatego tło kulturowe nie tylko pomaga w konstruowaniu interpretacji, ale jest samo wynikiem wypowiedzi. Na poziomie międzykulturowym elastyczność esperanta sprawia, że może on służyć jako język pomostowy. Z pewnością potrzebne są środki, aby wyjaśnić lub zniuansować przekaz, aby uniknąć nieporozumień. Ale zasoby językowe są również ważne, aby ułatwić przyjęcie wiadomości. W tym celu niektóre nieścisłości mogą nawet czasami być przydatne, tak że można zapytać (Fuchs i Victorri 1996), czy niejednoznaczność lub polisemia może być korzystne w łagodzeniu relacji międzyludzkich. Z tego powodu szczególna sytuacja esperanta jest interesująca, ponieważ jego struktura językowa może wydawać się odpowiedzią na takie wymagania międzykulturowe.

Raola, Orlando (US)

Sociaj transformiĝoj en Orienta Eŭropo (1989-1993) tra la lenso de Esperantaj korespondado kaj publikigaĵoj

La periodo priskribita etendiĝas de la disintegriĝo de la Pola Popola Respubliko (februaro-decembro 1989) ĝis la paca disiĝo de Ĉeĥio kaj Slovakio (januaro 1993) kaj inkluzivas la gigantajn transformiĝojn en la landoj de Orienta Eŭropo kaj Soveta Unio, plejparte pacajn (escepte Rumanion), kiuj kondukis al la malapero de la socialismaj sociaj sistemoj tie kaj ilia anstataŭigo per merkata ekonomio kaj okcident-stilaj demokratiaj sistemoj. Esperantistoj en tiuj mondoparto antaŭvidis, travivis kaj verve priskribis la kataklismon. Ankaŭ la funkciado kaj socia rolo de Esperantaj organizaĵoj profunde aliĝis dum procezo. Tiutempaj kronikoj fariĝas vere valoraj nun, kiam la generacio de tiuj kiuj naskiĝis meze de tiu periodo jam atingas plenkreskulan statuson. La aŭtoro montros kiel la tuta periodo estis spegulita en leteroj de korespondamikoj-esperantistoj, kaj ankaŭ en la eldonaĵoj de diversaj E-asocioj de la koncernaj landoj. La privateco de la fontoj estas respektata per forigo de ĉiuj personaj nomoj kiuj povus malkaŝi identecon, sed la uzataj citaĵoj aperas senŝanĝe.

Social transformations in Eastern Europe (1989-1993) through the lens of Esperanto correspondence and publications

The period described extends from the disintegration of the Polish People's Republic (February-December 1989) until the peaceful dissolution of Czechoslovakia into the Czech and Slovak Republics (January 1993) and includes the gigantic transformations in the countries of Eastern Europe and the Soviet Union which were (except in the case of Romania) mostly peaceful, which led to the disappearance of the socialist social systems there and their replacement by market economies and Western style democratic systems. Esperantists in this part of the world foresaw, lived through and vividly described the cataclysm. In addition the functioning and social role of Esperanto organizations profoundly changed in the process. Chronicles from the time have become truly valuable now when the generation of those who were born in the middle of this period have become adults. The author shows how the entire period is reflected in pen-pal letters of Esperantists and also in the publications of various Esperanto associations from the countries in question. Anonymity is respected by the elimination of personal names which could reveal their identities but the quotations remain unchanged.

Przemiany społeczne w Europie Wschodniej (1989-1993) przez pryzmat korespondencji i publikacji esperanckich

Opisywany okres rozciąga się od rozpadu PRL (luty-grudzień 1989) do pokojowego rozdzielania Czech i Słowacji (styczeń 1993) i obejmuje gigantyczne przemiany w krajach Europy Wschodniej i Związku Radzieckiego, w większości pokojowe (poza Rumunią), które doprowadziły do zniknięcia na tamym obszarze socjalistycznych systemów społecznych i ich zastąpienia przez gospodarkę rynkową i systemy demokratyczne w zachodnim stylu. Esperantyści w tej części świata przewidywali, doświadczali i energicznie opisywali kataklizm. Funkcjonowanie i społeczna rola organizacji esperanckich również uległa głębokiej zmianie w trakcie tego procesu. Kroniki z tamtych czasów stają się naprawdę cenne teraz, gdy pokolenie urodzonych w tamtym okresie osiąga już dorosłość. Autor pokaże, jak cały ten okres znalazł odzwierciedlenie w listach od korespondentów esperantystów, a także w publikacjach różnych stowarzyszeń esperanckich w odnośnych krajach. Uszanowana została prywatność źródeł poprzez usunięcie wszystkich nazwisk, które mogłyby ujawnić tożsamość, ale użyte cytaty pozostają niezmiennione.

Reagan, Timothy (US)

Gestolingvoj kaj interkultura komunikado: defioj de la interagoj Surdulo – aŭdanto en plurlingva situacio

Krom malmultaj esceptoj kiel la Plains Indian Sign Language kaj Gestuno, okazis malmultaj diskutoj pri la situacio de gestolingvoj en interlingvistiko. Kvankam tio estas komprenebla pro multaj kialoj, inter kiuj ne laste la relative malgranda nombro de uzantoj de diversaj gestolingvoj, tamen estas gravaj demandoj rilate al la komunikaj bezonoj de Surduloj en plurlingva situacio. La nuna prezentado esploras kelkajn specialajn barojn kiujn alfrontas la uzantoj de gestolingvoj, inkludante (i) la unikan psikologian situacion de Surduloj kiu malfaciligas aŭ entute malebligas al ili aliri la parolajn lingvojn, (ii) la grandan kvanton de disvastiĝintaj misinformoj pri la naturo de gestolingvoj en granda parto de la ĝenerala publiko, (iii) la grandan diversecon de gestolingvoj en la mondo, (iv) la mankon de scio pri multaj specialaj gestolingvoj, (v) la neceson rekoni la lingvajn homajn rajtojn de gestolingvo-uzantoj kaj fine (vi) la signifan varion en la trejnado, kompetento kaj atestiloj de gestolingvo-interpretistoj en diversaj landoj.

La plimulto de tiuj ĉi baroj ekzistas en du flankoj – ilin spertas la Surduloj en siaj societoj ĉiutage, kaj tio plifortigas la kulturajn kaj lingvajn diferencojn inter Surduloj kaj aŭdantoj, sed ili ekzistas ankaŭ en pli profunda formo en interkulturaj kaj plurlingvaj situacioj. En tiu ĉi prezentaĵo, estos proponita modelo por konceptigi la unikan situacion de gestolingvoj en rilato kun internacia kaj plurlingva komunikado, kaj proponoj estos ofertitaj kiel plej bone trakti la defiojn alfrontitajn far la Surduloj en tiuj situacioj.

Sign Languages and Intercultural Communication The Challenges of Deaf-Hearing Interactions in Multilingual Settings

With the minor exceptions of Plains Indian Sign Language and Gestuno, there has been little discussion of the situation of sign languages (SLs) in interlinguistics. Although this is understandable for a variety of reasons, not the least of which are the relatively small numbers of users of different SLs, there are important issues at stake with respect to the communicative needs of the Deaf in multilingual settings. In this presentation, a number of the special barriers faced by users of SLs will be explored, including (i) the unique physiological situation of the Deaf, which makes access to spoken languages extremely difficult if not impossible, (ii) the on-going and widespread presence of considerable misinformation about the nature of SLs among much of the general public, (iii) the extensive diversity of SLs in the world, (iv) the lack of knowledge about many particular SLs, (v) the need for the recognition of the linguistic human rights of users of SLs, and last, (vi) the significant variations in training, competence and certification/licensure of SL interpreters in different countries.

Most of these barriers exist in two settings – they are faced by the Deaf in their own societies on a daily basis, and reinforce the cultural and linguistic differences between Deaf people and hearing people, but they also exist in an even more profound way in intercultural and multilingual settings. In this presentation, a model will be proposed for conceptualizing the unique situation of SLs with respect to international and multilingual communication, and proposals will be offered for how the challenges faced by the Deaf in such settings might be best addressed.

Języki migowe i komunikacja międzykulturowa. Wyzwania związane z interakcjami niesłyszących ze słyszącymi w środowiskach wielojęzycznych

Z niewielkimi wyjątkami, jakimi są mowa znaków (indiański język migowy, Plains Indian Sign Language) i gestuno, niewiele było dyskusji na temat sytuacji języków migowych (SL) w interlingwistyce. Chociaż jest to zrozumiałe z wielu powodów, z których nie najmniejszym jest stosunkowo niewielka liczba użytkowników różnych SL, w grę wchodzi ważne kwestie związane z potrzebami komunikacyjnymi Głuchych w środowiskach wielojęzycznych. W niniejszej prezentacji zbadanych zostanie szereg specjalnych barier, na jakie napotykają użytkownicy SL, w tym (i) wyjątkowa sytuacja fizjologiczna Głuchych, która sprawia, że dostęp do języków mówionych jest niezwykle trudny, jeśli nie niemożliwy, (ii) ciągła i powszechna obecność

znacznej ilości błędnych informacji na temat natury SL wśród większości ogółu społeczeństwa, (iii) ogromna różnorodność SL na świecie, (iv) brak wiedzy o wielu konkretnych SL, (v) potrzeba uznania językowych praw człowieka użytkowników SL, a także (vi) istotne różnice w szkoleniu, kompetencjach i certyfikacji/licencjonowaniu tłumaczy SL w różnych krajach.

Większość z tych barier istnieje w dwóch sytuacjach – na co dzień napotykają je Głusi w ich własnych społeczeństwach i wzmacniają one kulturowe i językowe różnice między osobami niesłyszącymi a słyszącymi, ale istnieją one również w jeszcze głębszy sposób w kontekście międzykulturowym i międzynarodowym. W niniejszej prezentacji zostanie zaproponowany model konceptualizacji wyjątkowej sytuacji SL w odniesieniu do komunikacji międzynarodowej i wielojęzycznej oraz zaproponowane zostaną sposoby, na jakie można najlepiej sprostać wyzwaniom, przed którymi stoją Głusi.

Schubert, Klaus (DE)

Strebo al interkultureco en universalaj lingvoj de la 17-a ĝis la 19-a jarcentoj

Antaŭ ol kreiĝis la planlingvoj de la nuntempe konata tipo, dum pluraj jarcentoj eŭropaj kleruloj konceptis, skizis kaj eble eĉ detale ellaboris lingvosistemojn kutime nomatajn universalaj lingvoj. La ĉefa celo kutime ne estis internacia aŭ interetna komunikado, sed sistema ordigo de konceptoj kaj nocioj en filozofio. Tamen la strebo difini konceptojn sendepende de individua lingvo ja vole-nevole estas klopodo sin esprimi interlingve, kaj la strebo per tiaj konceptoj formi propoziciojn (do fakte, frazojn) kondukas al interlingva kaj do interkultura komunikado.

La prelego trarigardas kelkajn sistemojn de universalaj lingvoj proponitajn inter la 17-a kaj la 19-a jarcentoj kaj provas analizi ilian potencialon al interkultura esprimado.

Efforts to create interculturality in universal languages of the 17th to 19th centuries

Before planned languages as we know them today were created, during several centuries European thinkers conceived, sketched and in some cases detailed language systems that were commonly called universal languages. Their main purpose was not international or interethnic communication, but a systematisation of concepts and notions in philosophy. However, aiming to define such concepts independently from any single language inevitably is an attempt to define content interlingually, and any formulating propositions (and thus, sentences) by means of such concepts necessarily yields a form of language-independent and thus intercultural communication.

The talk discusses some systems of universal languages put forward between the 17th and the 19th centuries and attempts to analyse their potential of intercultural expression.

Dążenie do międzykulturowości w językach uniwersalnych od XVII do XIX wieku

Przed pojawieniem się języków planowych obecnie znanego typu przez kilka stuleci uczeni europejscy wymyślali, szkicowali, a być może nawet szczegółowo opracowywali systemy językowe, zwane powszechnie językami uniwersalnymi. Głównym celem zwykle nie była komunikacja międzynarodowa czy międzyetniczna, ale systematyczne uporządkowanie konceptów i pojęć w filozofii. Jednak próba definiowania pojęć niezależnie od pojedynczego języka jest, chcąc nie chcąc, próbą wyrażenia siebie międzyjęzykowo, a próba formułowania zdań poprzez takie pojęcia prowadzi do komunikacji międzyjęzykowej, a więc międzykulturowej.

Niniejsze wystąpienie przygląda się niektórym systemom języków uniwersalnych zaproponowanych między XVII a XIX wiekiem i analizuje ich potencjał międzykulturowej ekspresji.

Staes, André (BE)

Kie internacia komunikado estas plej bezonata?

Hodiaŭ diverseco troviĝas en la kerno de nia atento. Pro komparo kun la malaperanta diverseco en la naturo, homoj facile vidas paralelon kun la malaperanta lingva diverseco. Demando estas, ĉu tiu komparo estas akceptebla?

Kion signifas lingva diverseco? Kio estas la historia evoluo de lingvoj, kaj pro kio tiu evoluo estas influata. Per nia historia skemo ni povos kompreni kial malapero de lingva diverseco jam dum plurmiloj da jaroj ekzistas. Ni raportas, ke malapero rilatas al demografio, klimato kaj la organizo de socioj. Hodiaŭ ni vivas en hiperdiversa urba mondo. Malgrandaj malaperantaj lingvoj estas parolataj en multe malpli industriiĝintaj, malurbaj regionoj.

Ni asertas, ke fakte ekzistas du distingindaj tendencoj. Unuflanke ni konstatas la daŭran malgrandiĝon de malgrandaj lingvoj, aliflanke montriĝas ke la plej grandaj lingvoj ankoraŭ pligrandiĝas kaj provas malhelpi al unu la alia, ke iu prenos aŭ konservos hegemonion. Tiu ĉi aliro gravas por kompreni la rolon de interkultura komunikado. Principe inter ĉiuj lingvoj kaj kulturoj interkultura komunikado povas ludi rolon. Tamen ni sugestas, ke plej grandan utilon havas interkultura komunikado inter la plej grandaj kulturlingvoj.

Where is intercultural communication most needed?

Today diversity is at the centre of our attention. Because of decreasing diversity in nature, people easily draw a parallel with decreasing linguistic diversity. It is very much the question if this comparison is acceptable.

It is crucial that we understand linguistic diversity properly. What is the history of languages and by which factors this evolution is influenced? Through a historical framework we can understand why linguistic diversity has been diminishing over several thousand years. We report that this extinction relates to demography, climate and the organization of societies. Today we live in a hyper-diversified urban world. Minor disappearing languages are spoken in less industrialised, non urban areas.

We assert, that in fact there are two distinct trends manifesting itself. On one hand we can perceive a continuing decrease of minor languages, on the other we see that the major languages are still expanding and try to prevent others from taking or keeping a hegemonial position. This approach is important in order to understand the role of intercultural communication. Basically intercultural communication can play a role between all kinds of languages and cultures. Though, we suggest that most urgent is needed intercultural communication between the major languages and cultures.

Gdzie jest najbardziej potrzebna komunikacja międzynarodowa?

Dziś w centrum naszej uwagi znajduje się różnorodność. Dzięki porównaniu z zanikającą różnorodnością przyrody ludzie łatwo dostrzegają paralelę z zanikającą różnorodnością językową. Pytanie brzmi, czy to porównanie jest do przyjęcia?

Co oznacza różnorodność językowa? Jaki jest historyczny rozwój języków i co ma nań wpływ? Dzięki naszemu historycznemu schematowi będziemy w stanie zrozumieć, dlaczego zanik różnorodności językowej istnieje od kilku tysięcy lat. Pokażemy, że wymieranie jest związane z demografią, klimatem i organizacją społeczeństw. Obecnie żyjemy w hiperzróżnicowanym świecie miejskim. Małe ginące języki są używane na znacznie mniej uprzemysłowanych nieurbanizowanych obszarach.

Twierdzimy, że w rzeczywistości istnieją dwa odrębne trendy. Z jednej strony zauważamy ciągły upadek małych języków, z drugiej strony widać, że większe języki wciąż się rozwijają i próbują przeszkodzić sobie nawzajem w przejmowaniu lub utrzymywaniu hegemonii. To podejście jest ważne dla zrozumienia roli komunikacji międzykulturowej. W zasadzie komunikacja międzykulturowa może odgrywać rolę między

wszystkimi językami i kulturami. Sugerujemy jednak, że największe korzyści przynosi komunikacja międzykulturowa między głównymi językami kulturowymi.

van Steenberg, Jan (NL)

Zonaj konstruitaj lingvoj

Oni ofte supozas, ke internaciaj helplingvoj estas kreitaj por tutmonda uzo. Iuj el ili tamen estas uzataj de specifa celgrupo, surbaze de geografia aŭ lingva proksimeco. Se lingvo celas la parolantojn de familio de proksime parencaj lingvoj, ĝi nomiĝas "zona konstruita lingvo". Ĉi tiaj lingvoj tute malsamas de lingvoj kiel Esperanto. Ilia lingva materialo baziĝas tute sur la fontaj lingvoj, kaj laŭ leksiko kaj laŭ gramatiko. Tipe ilia celo estas nek simpleco nek neŭtraleco, sed pasiva komprenebleco por parolantoj de ĉi tiuj lingvoj sen antaŭa lernado. Ekzemploj de zonaj konstruitaj lingvoj estas interslavic, folkspraak kaj neolatino por parolantoj de respektive slavaj, ĝermanaj kaj latinidaj lingvoj.

Ne ĉiam facilas diri, ĉu lingvo estas tutmonda aŭ zona. Aŭtoroj ne ĉiam klaras pri la celo de sia projekto. Iuj lingvoj por tutmonda uzo baziĝas sur unu lingva familio (lingua franca nova) aŭ eĉ sur unu lingvo (latino sine flexione). Aliflanke, la procezo krei zonan lingvon estas tiel simila al la procezo krei normon por grupo de dialektoj aŭ modernigita versio de formortinta lingvo, ke oni povus scivoli ĉu ĝi entute povas esti klasifita kiel konstruita lingvo. En mia prezento mi diskutos la enirojn kaj elirojn de zonlingva projektado kaj la problemojn klasifiki ilin.

Zonal constructed languages

It is often assumed that international auxiliary languages are intended for worldwide use. Some of them, however, are meant to be used by a specific target group, based on geographical or linguistic proximity. If a language is aimed at the speakers of a family of closely related languages, it is called a "zonal constructed language". Languages of this type are quite different from languages like Esperanto. Their linguistic material is based entirely on the source languages, both in terms of lexicon and grammar. Typically, their purpose is neither simplicity nor neutrality, but passive intelligibility for speakers of these languages without prior learning. Examples of zonal constructed languages are Interslavic, Folkspraak and Neolatino for speakers of Slavic, Germanic and Romance languages respectively.

It is not always easy to tell whether a language is global or zonal. Authors are not always clear about the purpose of their project. Some languages for global use are based on a single language family (Lingua Franca Nova) or even on a single language (Latino Sine Flexione). On the other hand, the process of creating a zonal language is so similar to the process of creating a standard for a group of dialects or a modernised version of an extinct language that one might wonder whether it can be qualified as a constructed language at all. In my presentation, I will discuss the ins and outs of zonal language design and the problems of classifying them.

Sztuczne języki strefowe

Często się zakłada, że międzynarodowe języki pomocnicze przeznaczone są dla całego świata, ale niektóre z nich mają tylko służyć określonej grupie docelowej na podstawie bliskości geograficznej lub lingwistycznej. Jeżeli język jest ukierunkowany na użytkowników pojedynczej rodziny blisko spokrewnionych języków, nazywany jest „językiem strefowym”. Języki tego typu znacznie różnią się od takich języków jak esperanto. Materiał językowy oparty jest w całości na językach źródłowych, zarówno w zakresie słownictwa jak i gramatyki. Cechuje je fakt, że ich celem nie jest ani łatwość, ani neutralność, lecz zrozumiałość bierna dla użytkowników tych języków bez uprzedniej nauki. Przykładami języków strefowych są międzysłowiański, folkspraak i neolatino, odpowiednio dla użytkowników języków słowiańskich, germańskich i romańskich.

Czasem ciężko jest odróżnić język strefowy od języka światowego. Nie każdy autor daje wyraźnie do zrozumienia, jaki jest cel jego projektu. Niektóre języki światowe oparte są na jednej grupie językowej (lingua franca nova), a nawet na jednym języku (latino sine flexione). Po drugiej stronie, proces tworzenia języka strefowego jest podobny do procesu tworzenia wspólnego standardu dla grupy dialektów lub modernizowania języka wymarłego, do takiego stopnia, że można się zastanowić, czy w ogóle trzeba go

zaliczyć do języków sztucznych. W swojej prezentacji będę omawiać różne aspekty związane z tworzeniem języka strefowego oraz problemy związane z ich klasyfikacją.

Strzelecka, Grażyna (PL) & Walasek, Maria; Lipka, Marcin; Getka, Kamil et al.

Alternativa gvidlibro tra Pollando kiel projekto dum praktika lernado de la germana lingvo

Dum nia prelego ni prezentos niajn spertojn pri la eksperimenta projekto dum praktika lernado de la germana lingvo (fako: turismo) en magistra kurso de la Germana Filologio ĉe Universitato de Varsovio. Dum du semestroj ni havis taskon – verki alternativan gvidlibron tra Pollando por junaj plenkreskuloj el Germanio. Ni progresis kiel teamo, ekkonis kulturajn diferencojn kaj evoluigis diversajn kompetentojn, ne nur molajn (el la angla "soft skills"), sed ankaŭ malmolaj ("hard skills"). Kadre de la projekto ni lernis interalie pri komunikado, kreemo, fleksebleco, rezisto al streĉo, distribuado de taskoj kaj ilia plenumado sub tempo-premo. La projekto havas ankaŭ edukan valoron – inspiras junajn plenkreskulojn viziti malpli konatajn, alternativajn turismajn lokojn en Pollando. Ĝusteco kaj skrupuleco estis gravaj por akiri aŭtentajn informojn, same kiel ĉe la lingva flanko – evoluigi popular-sciencan stilon de verkado en la germana, konsiderante fakan vortoprovizon kaj kulturajn diferencojn. La akiritaj kapabloj kaj lernitaj novaj sintenoj estos utilaj ne nur dum laborserĉado, sed ankaŭ en la estonta profesia kariero. Ni esperas, ke la libro estos eldonita kaj la legantoj pozitive taksos ĝin. La projekto estas parto de la tendenco krei sistemon de praktika universitata edukado, subtena en profesia laboro.

An alternative guidebook for Poland as a project in German language class

In the paper we present our experiences related to an experimental project conducted during Practical Learning of the German Language, with a specialization in Tourism at the Graduate German Studies at the University of Warsaw. The task which we worked on for two terms was to write an Alternative Guide to Poland for young adults in Germany. During this time we learned about cultural differences, developed as a team, improved our soft skills such as: communication, creativity, flexibility, task sharing, working under pressure. This educational project encourages young adults to visit less popular, off the road tourist destinations in Poland. Accuracy and meticulousness in obtaining authentic information were important, and linguistically we focused on developing a scientific style of writing in German, taking into account specialized vocabulary and cultural differences. The acquired skills will be useful during job searches and greatly appreciated in later professional careers. We hope that the book will be published and be received positively by readers. The project is part of the trend of creating a practical profile of university education, useful in professional work.

Alternatywny Przewodnik po Polsce jako projekt na zajęciach z języka niemieckiego

W referacie przedstawimy nasze doświadczenia związane z eksperymentalnym projektem z zajęć Praktyczna Nauka Języka Niemieckiego – specjalność Turystyka na studiach magisterskich Germanistyka na UW. Naszym zadaniem przez dwa semestry było napisanie Alternatywnego Przewodnika po Polsce dla młodych dorosłych w Niemczech. W tym czasie rozwijaliśmy się jako zespół i poznawaliśmy różnice kulturowe oraz kształciliśmy w sobie wiele innych umiejętności – zarówno twardych jak i miękkich. W projekcie wykorzystaliśmy takie umiejętności jak: komunikacja, kreatywność, elastyczność, dzielenie się zadaniami i wykonywanie ich pod presją czasu oraz odporność na stres. Jednocześnie projekt ma charakter edukacyjny – inspiruje młodych dorosłych do odwiedzenia mniej znanych, alternatywnych miejsc turystycznych w Polsce. Ważna była dokładność i skrupulatność w pozyskiwaniu autentycznych informacji, a od strony językowej – rozwinięcie popularno-naukowego stylu pisania w języku niemieckim, uwzględniającego specjalistyczne słownictwo i kulturowe różnice. Nabyte umiejętności i postawy będą przydatne zarówno podczas poszukiwania pracy jak i późniejszej karierze zawodowej. Mamy nadzieję na opublikowanie książki i jej pozytywny odbiór przez czytelników. Projekt wpisuje się w nurt postulujący stworzenie praktycznego profilu kształcenia uniwersyteckiego, przydatnego w pracy zawodowej.

Sztencel, Magdalena (PL)

Intercultural pragmatics in the Global Englishes context: some implications for developing intercultural communicative competence

Today English is most commonly used as a lingua franca (e.g. Galloway and Numajiri 2019). This involves communication between users from diverse linguistic and cultural backgrounds in a variety of contexts, ranging from personal through educational and business to politics. The prevalent use of English in global contexts raises questions about its consequences for the practice of English Language Teaching.

This paper investigates some implications that today's common use of English as a lingua franca has on pedagogical practices. The perspective taken is that of intercultural pragmatics, with a focus on speech acts such as requests, conditional threats and conditional promises.

The first part of the paper gives an overview of the Global Englishes framework and introduces the notion of intercultural communicative competence, which is of crucial importance when preparing learners for global communication. Then, I look at three approaches to the study of intercultural pragmatics – cross-cultural communication, intercultural communication in interaction, and interdiscourse communication – and discuss why the third of these approaches is best suited to the study of global communication.

The next sections look at the role of intercultural pragmatics and, more specifically speech acts, in an English language classroom. I argue that the concept of common ground is fundamental to the aspect of the intercultural communicative competence which I refer to as politeness strategies. This is followed by a discussion of whether cross-cultural comparisons can form the basis of recommendations for developing the intercultural communicative competence in learners. I draw attention to some fundamental misconceptions that an inadequate interpretation of cross-cultural findings may yield. Finally, I argue that in order to solve the pedagogical problem of what politeness strategies to use in the context of global communication, the focus of intercultural investigations needs to be shifted from studying lingua-cultural differences to studying lingua-cultural similarities.

Pragmatyka międzykulturowa w kontekście angielskiego jako języka globalnego a rozwój międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych

Obecnie angielski jest najczęściej używany jako lingua franca (np. Galloway i Numajiri 2019). Zjawisko to dotyczy komunikacji między użytkownikami pochodzącymi z różnych środowisk językowych i kulturowych, która odbywa się w rozmaitych kontekstach – od osobistych, edukacyjnych czy biznesowych po politykę. Rodzi się zatem pytanie, czy powszechne użycie języka angielskiego w kontekście globalnym ma/powinno mieć wpływ na nauczanie języka angielskiego.

W wystąpieniu poruszę kwestię implikacji powszechnego użycia języka angielskiego jako lingua franca dla praktyki pedagogicznej. Zagadnienie zostanie przedstawione w ujęciu pragmatyki międzykulturowej, ze szczególnym uwzględnieniem aktów mowy, takich jak żądania, warunkowe groźby i warunkowe obietnice.

W pierwszej części przedstawię problematykę angielskiego jako języka globalnego i omówię pojęcie międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych, które mają kluczowe znaczenie w przygotowywaniu osób uczących się języka angielskiego do komunikacji w kontekście globalnym. Następnie rozpatrzę trzy ujęcia pragmatyki międzykulturowej – tj. komunikacji poprzekulturowej (ang. cross-cultural communication), komunikacji międzykulturowej w toku interakcji (ang. intercultural communication in interaction) oraz komunikacji interdyskursywnej (ang. interdiscourse communication) – i omówię, dlaczego ostatnie z tych ujęć wydaje się najbardziej stosowne do badania komunikacji globalnej.

W kolejnych częściach przyjrę się roli pragmatyki międzykulturowej, w szczególności aktów mowy, w nauczaniu języka angielskiego. Przedstawię argumenty przemawiające za tym, że pojęcie wiedzy wspólnej (ang. common ground) ma zasadnicze znaczenie dla aspektu międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych, który określam jako strategie grzecznościowe (ang. politeness strategies). Następnie rozważę kwestię tego, czy porównania poprzekulturowe mogą stanowić podstawę normatywną dla

rozwijania międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych. Zwrócę uwagę na pewne błędne przekonania, potencjalnie wynikające z nieodpowiedniej interpretacji badań nad komunikacją poprzekulturową. W końcowej części wystąpienia wyjaśnię, dlaczego skuteczne nauczanie strategii grzecznościowych w komunikacji globalnej wymaga przekierowania wysiłku badawczego z różnic lingwistyczno-kulturowych na podobieństwa lingwistyczno-kulturowe.

Talipska, Małgorzata (PL)

La problemo disvolvi frazreproduktan teston por Internacia Signolingvo (SRT-IS)

Internacia Signolingvo estas internacia maniero komuniki de Surduloj, kiuj renkontiĝas dum internaciaj sciencaj, sociaj, sportaj aŭ NGO-rilataj eventoj. Ĉi tiu lingvo estas artefarita. Uzantoj komunikantaj per IS uzas la gramatikon de la loka signolingvo kaj uzas konvenciajn signojn akceptitajn kiel IS kaj ikonecajn signojn, kiuj estas ofte komprenataj. La IS plejparte ankoraŭ hodiaŭ havas leksikan fonton en Usona Signolingvo (ASL), sed ASL en internacia komunikado malrapide anstataŭiĝas de la internacia komunumo favore al vida komunikado kaj aparteco de ASL. Por efike komuniki kun ĉi tiu sistemo necesas periode establi kontaktojn kun homoj de aliaj landoj. IS estas portanto de la kulturo de surduloj sendepende de la lando – por la Surduloj, kiuj identigas sin kun la Surda komunumo estas pli facile identigi sin kun Surduloj de malsama geografia regiono ol kun la aŭdanta homo loĝanta en la sama teritorio. Ĝi estas lingvo bazita sur la komunaj spertoj de Surduloj.

Ni nuntempe luktas kun la malkapablo objekte mezuri komunikan kompetentecon en Internacia Signolingvo. Ĉi tiuj testoj povas esti decidaj en diversaj sciencaj kampoj, ne nur en lingvistiko, sed ankaŭ ekzemple en esplorado pri la kvalito kaj vivkontento de Surduloj. La rezultoj de esploroj faritaj en Ĉeĥio en kunlaboro kun la Instituto pri Lingvoj kaj Komunikado de Surduloj (Universitato de Karolo, Prago) estos prezentitaj. La esploroj estis faritaj fine de novembro kaj decembro 2019. Ilia celo estis krei la unuan SRT-IS-prototipon kaj disvolvi esploran proceduron. La celo de la prezento estos montri la problemojn kaj barojn kaj ankaŭ rekomendojn por la estonteco. Filmaj materialoj registritaj dum la esplorado ludos specialan rolon.

Problem opracowania testu reprodukcji zdań dla International Sign (SRT-IS)

International Sign to międzynarodowy sposób komunikacji Głuchych, którzy spotykają się w trakcie międzynarodowych wydarzeń naukowych, społecznych, sportowych czy związanych z działalnością NGO. Język ten ma charakter sztuczny. Użytkownicy komunikujący się IS wykorzystują gramatykę lokalnego języka migowego oraz korzystają z umownych znaków, które są przyjęte jako IS oraz znaków ikonicznych, które są powszechnie rozumiane. IS w dużej części jeszcze dziś ma źródło leksykalne w American Sign Language (ASL), jednak ASL w komunikacji międzynarodowej jest powoli wypierany przez międzynarodową społeczność na rzecz komunikacji wizualnej i odrębności od ASL. Aby sprawnie komunikować się tym systemem, należy cyklicznie nawiązywać kontakty z osobami z innych państw. IS jest nośnikiem kultury Głuchych niezależnie od państwa – Głuchym, identyfikującym się ze społecznością Głuchych łatwiej identyfikować się z Głuchymi z innego regionu geograficznego aniżeli z osobą słyszącą zamieszkującą to samo terytorium. Jest to język oparty na wspólnych doświadczeniach osoby głuchej.

Obecnie borykamy się z brakiem możliwości obiektywnego pomiaru kompetencji komunikacyjnej w International Sign. Testy te mogą mieć kluczowe znaczenie w różnych dziedzinach nauki, nie tylko w językoznawstwie, ale także np. w badaniach dotyczących jakości i zadowolenia z życia przez osoby głuche. Zaprezentowane zostaną wyniki badań przeprowadzonych w Republice Czeskiej we współpracy z Instytutem Języków i Komunikacji Głuchych (Uniwersytet Karola, Praga). Badania były prowadzone na przełomie listopada i grudnia 2019 roku. Ich celem było stworzenie pierwszego prototypu SRT-IS oraz wypracowania procedury badawczej. Celem referatu będzie ukazanie problemów i barier oraz rekomendacji na przyszłość. Szczególną rolę będą odgrywały materiały filmowe zarejestrowane w trakcie prowadzenia badań.

The issue of developing a sentence reproduction test for International Sign (SRT-IS)

International Sign (IS) is an international method of communication between Deaf people who meet at international academic, social, sporting or NGO related events. This language is artificial in nature. Users of IS use the grammar of their own sign language and make use of agreed upon signs which are accepted as IS as well as iconic signs which are generally understood. At present to a large degree IS takes much of its lexicon from American Sign Language (ASL) although ASL is now being slowly excluded by the international

community with visual communication that is distinct from it taking its place. In order to effectively communicate in this system it is necessary to frequently come into contact with people from other countries. IS then is a carrier of Deaf culture independent of country – those Deaf people who identify with the Deaf community connect with Deaf people from other parts of the world more than with hearing people living in the same area. It is a language based on the common experiences of Deaf people.

At present there is a problem of there being no objective measure of communicative competence in IS. Tests may have an important role in different areas of science not only in linguistics but also in research concerning the quality of and satisfaction with live expressed by Deaf people. The paper will present the results of research carried out in the Czech Republic in cooperation with the Institute of Deaf Studies (Charles University, Prague). The research was carried out in November and December 2019. The goal was to create the first prototype of a sentence reproduction test as well as the elaboration of research procedures. The paper will describe problems and barriers as well as recommendations for the future. A particularly rule will be played by filmed materials recorded during the course of the research.

Tonkin, Humphrey (US)

Esperanto kaj transnaciismo: Soros, Kosinski, Zaleski-Zamenhof

Esperantistoj frontas interesan dilemon: ili samtempe volas konvinki la neparolantojn de Esperanto, ke tiu lingvo estas lingvo kiel ĉiu alia lingvo, kaj montri al ili, ke ĝi estas unika – ke ĝi ne facile sidas en la normalaj lingvistikaj kategorioj. Ekde la komenco, Zamenhof mem en la Unua Libro prezentis Esperanton kvazaŭ tute normalan, eĉ se facilan lingvon, malgraŭ tio, ke ĝi estis samtempe revolucia. Li ne volis timigi eventualajn adeptojn, sed lasi al ili iom post iom eltrovi ne nur la lingvajn sed ankaŭ la identecajn trajtojn kiuj akompanas la lingvajn. Esperanto ja estis iusence vojo al eltrovo ne nur de nova lingvo sed de nova memo, maniero alivestigi la psikon.

Tivadar Soros (Teodoro Schwartz), kies verko *Maskerado*, originale verkita en Esperanto, baldaŭ aperos en pola traduko, transvivis la Duan Mondmiliton kiel judo en Budapeŝto per la kapablo alpreni protektan kolorigon, kamuflaĵon. Tra la tuta vivo li samtempe celis mergiĝi kun sia ĉirkaŭaĵo kaj teni en rezervo la eblecon de ĝi eskapi. Esperanto rolis por li same kiel ĝi poste rolis por multaj orienteŭropanoj en la sesdekaj, sepdekaj kaj okdekaj jaroj de la pasinta jarcento: ĝi prezentis alternativan memon, manieron transpaŝi limojn.

Por Ludoviko Zaleski-Zamenhof Esperanto ludis iom similan rolon. Ankaŭ li sukcesis transvivi la militon en Pollando kiel judo, eĉ se sub aliaj cirkonstancoj. Kaj post la milito la facila transnaciismo kiu akompanas Esperanton malfermis al li vivon eksterlande, en Francio.

Jerzy Kosinski iom iom lernis Esperanton en sia junaĝo. Lia patro estis filologo; tute frue li enamiĝis ne al Esperanto, sed al la angla lingvo. Same kiel Zaleski-Zamenhof li travivis la militon en Pollando ŝirmata de kristanoj. Poste, 24-jara, li elmigris al Usono kaj tie komencis karieron kiel verkisto en la angla. Malpli konata estas la fakto, ke li ekinteresiĝis denove pri Esperanto en la finaj 1980-aj jaroj, vidante ĝin kiel lingvan vojon al transnaciismo, kaj precipe manieron kontaktigi okcidenton kaj orienton trans la ideologia divido en la koro de Eŭropo.

Esperanto and transnationalism: Soros, Kosinski, Zaleski-Zamenhof

Speakers of Esperanto face an interesting dilemma: at one and the same time they want both to convince non-speakers that Esperanto is a language like all other languages, and also to show them that it is unique – that it does not easily fit into normal linguistic categories. From the beginning, Zamenhof himself in his so-called First Book presented Esperanto as a normal, if easy, language, in spite of the fact that at the same time it was revolutionary. He wanted to avoid frightening possible converts away, preferring to let them gradually discover not only the linguistic characteristics of the language, but also its implications for identity. Esperanto was in that sense a means of discovery not only of a new language but of a new personality, a way of re-clothing the psyche.

Tivadar Soros (Teodoro Schwartz), whose work *Maskerado* (Masquerade), written originally in Esperanto, will soon appear in Polish translation, survived World War II as a Jew in Budapest through his ability to assume a protective coloring, a camouflage. Throughout his life he sought at once to merge with his surroundings and keep in reserve the possibility of escaping from them. Esperanto played the same role for him as it later played for many Eastern Europeans in the 1960s, 1970s, and 1980s: it offered an alternative self, a way of crossing boundaries.

For Louis Zaleski-Zamenhof Esperanto played a somewhat similar role. In Poland, he too succeeded in surviving the war as a Jew, even if under different circumstances. And after the war the easy transnationalism that accompanied Esperanto opened a life for him abroad, in France.

Jerzy Kosinski learned some Esperanto in his youth. His father was a philologist; early on, the son fell in love not with Esperanto but with English. Later, 24 years old, he emigrated to the United States and there began a career as a writer in English. Less known is the fact that he resumed an interest in Esperanto in the late 1980s, seeing it as a linguistic path to transnationalism, and above all a way of linking east and west across

the ideological divide at the heart of Europe.

Esperanto i transnarodowość: Soros, Kosiński, Zaleski-Zamenhof

Użytkownicy esperanta stoją przed interesującym dylematem: jednocześnie chcą zarówno przekonać niemówiące tym językiem, że esperanto jest językiem jak wszystkie inne, ale także pokazać im, że jest wyjątkowy – że niełatwo wpasowuje się w normalne kategorie językowe. Od samego początku sam Zamenhof w swojej tak zwanej Pierwszej Księdze przedstawiał esperanto jako normalny, choć łatwy język, mimo że był on jednocześnie rewolucyjny. Chciał uniknąć odstraszenia ewentualnych zainteresowanych, woląc pozwolić im stopniowo odkrywać nie tylko cechy językowe języka, ale także jego implikacje dla tożsamości. W tym sensie esperanto było sposobem na odkrycie nie tylko nowego języka, ale także nowej osobowości, sposobem ponownego ubioru psychiki.

Tivadar Soros (Teodoro Schwartz), którego dzieło *Maskerado* („Maskarada”), pierwotnie napisane w języku esperanto, wkrótce ukaze się w polskim tłumaczeniu, przeżył II wojnę światową jako Żyd w Budapeszcie dzięki swojej zdolności do przybrania barw ochronnych, kamuflażu. Przez całe życie starał się od razu wtopić w otoczenie i zachować w odwodzie możliwość ucieczki z niego. Esperanto odegrało dla niego tę samą rolę, jaką później odegrało dla wielu mieszkańców Europy Wschodniej w latach 60., 70. i 80. XX wieku: oferowało alternatywne ja, sposób przekraczania granic.

Dla Louisa Zaleskiego-Zamenhofa esperanto odegrało nieco podobną rolę. W Polsce jemu również udało się przeżyć wojnę jako Żyd, choć w innych okolicznościach. A po wojnie łatwa ponadnarodowość, która towarzyszyła esperantu, otworzyła mu życie za granicą, we Francji.

Jerzy Kosiński nauczył się trochę esperanta w młodości. Jego ojciec był filologiem; syn wcześniej zakochał się nie w esperancie, ale w angielskim. Później, mając 24 lata, wyemigrował do Stanów Zjednoczonych i tam rozpoczął karierę pisarza w języku angielskim. Mniej znany jest fakt, że na nowo podjął zainteresowanie esperantem pod koniec lat 80. XX wieku, postrzegając je jako językową ścieżkę do ponadnarodowości, a przede wszystkim jako sposób na połączenie Wschodu i Zachodu ponad ideologicznymi podziałami w sercu Europy.

Wąsikiewicz-Firlej, Emilia & Szczepaniak-Kozak Anna (PL)

Tutmonda lingvo kontraŭ loka lingvo en interkultura komunikado: faktoj kaj mitoj

La prezentado fokusiĝas sur la rolo de tutmonda kaj lokaj lingvoj en interkultura komunikado kun speciala atento pri la lernado de fremdaj lingvoj en la kreado de pozitivaj personaj, profesiaj kaj edukaj spertoj dum pli longa restado en aliaj landoj. La aŭtoroj prezentas kritikan perspektivon koncerne la taksadon de la rolo de la angla (kiel lingvafrankao en interkulturaj rilatoj) kaj emfazas la rolon de la lokaj lingvoj (en nia kazo de la pola) en procezoj kiuj kontrolas la fluon de la interago kaj socia integriro.

La prezentado komenciĝas per la trarigardo de la faka literature kiu koncentriĝas pri la diversaj tipoj de motivado por influi homojn pasigi pli longan tempon en fremda lando kaj la motivojn por dediĉi tempon kaj financon rimedon por lerni la lokan lingvon. Post la teoria parto la esplorrezultoj estos prezentataj. Ili baziĝas sur rakontaj intervjuoj kie partoprenis 28 respondantoj el 16 landoj kiuj pasigis pli longan tempon en Pollando pro edukaj aŭ profesiaj kialoj. Kontraŭ la konvencia saĝeco nia esploro montris ke tiuj kiuj decidis pli longe restadi eksterlande, devus lerni la lokan lingvon. El pli longa perspektivo, tio iĝas ne nur la medio de pli profunda interkultura komunikado, sed tio ebligas atingi pli bonan socian pozicion, kaj antaŭ ĉio – dank'al la pli larĝa semiotika potencialo –, ebligas atingi pli bonajn profesiajn kaj edukajn rezultojn. Tiuj malkovroj estas bazitaj sur la teorio de la konsumanta valoro kiu estis uzata ĝis nun en esploroj pri sociaj sciencoj.

Język globalny wobec języka lokalnego w komunikacji międzykulturowej: fakty i mity

Referat skupia się na roli języka globalnego i lokalnego w komunikowaniu międzykulturowym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia znajomości języków obcych w kształtowaniu pozytywnych doświadczeń osobistych, zawodowych i edukacyjnych podczas dłuższych pobytów zagranicznych. Autorki przedstawiają krytyczną perspektywę ewaluację roli języka angielskiego jako *lingua franca* w relacjach międzykulturowych i podkreślają kluczową rolę języka lokalnego (tu polskiego) w procesach kontroli przebiegu interakcji i integracji społecznej.

Artykuł rozpoczyna się od przeglądu literatury, który koncentruje się na rodzajach motywacji leżących u podstaw podejmowania decyzji o wyjeździe/pobycie za granicą i motywacji do poświęcenia czasu i środków finansowych na naukę lokalnego języka. Po części teoretycznej następuje prezentacja wyników badania opartego na wywiadzie narracyjnym, w którym wzięło udział 28 respondentów – przedstawiciele 16 krajów, których łączy doświadczenie dłuższego pobytu w Polsce w celach edukacyjnych lub zawodowych. W przeciwieństwie do popularnych przekonań, nasze badania wykazały, że język angielski nie wystarcza, by z powodzeniem funkcjonować za granicą. Uzyskane wyniki wskazują, że osoby decydujące się na dłuższy pobyt za granicą powinny uczyć się języka lokalnego, który w dłuższej perspektywie staje się medium nie tylko pogłębionej komunikacji międzykulturowej oraz umożliwiającej osiągnięcie bardziej satysfakcjonującej pozycji towarzyskiej czy społecznej, ale przede wszystkim, dzięki poszerzonemu potencjałowi semiotycznemu, umożliwia osiągnięcie lepszych wyników zawodowych i edukacyjnych. Wnioski opierają na teorii wartości konsumpcyjnych, do tej pory wykorzystywanych w badaniach z zakresu nauk społecznych.

Global and local languages in intercultural communication: facts and myths

This paper focuses on the role of global and local languages in intercultural communication with particular attention paid to the meaning of foreign language learning in creating positive personal, professional and educational experiences during extended stays in other countries. The authors present a critical perspective in evaluating the role of English (as a *lingua franca* in intercultural relations) and emphasize the role of local languages (in this case Polish) in the processes that control the course of interaction and social integration.

The paper begins with a review of the literature which concentrates on the types of motivation influencing people to spend an extended period of time in a foreign country and the motivations for devoting time and financial resources in learning the local language. After the theoretical section the results of research will be

presented. It is based on narrational interviews in which 28 respondents from 16 countries took part who have spent extended periods of time in Poland for education or professional reasons. As opposed to the conventional wisdom our research showed that those decided on a longer stay abroad should learn the local language which from a longer term perspective becomes not only a medium for deeper intercultural communication but also makes it possible to achieve greater social position and above all, thanks to broadened semiotic potential makes it possible to achieve better professional or educational results. These findings are based on the theory of consumer value which has been used until now in research in the social sciences.

Werneck, Emerson (BR)

Denaskismo en Brazilo – speciala dulingvismo en perspektivo

Ekzistas diversaj tipoj de dulingvismo, kaj eĉ de plurilingvismo (situacio, en kiu unu homo parolas tri lingvojn aŭ pli). Ĉi tiu studo celas analizi specialan tipon de dulingvismo: *denaskismo*, kiu okazas, kiam homo parolas, ekde la naskiĝo Esperanton kaj alia(j)n lingvo(j)n. La esploro rilatas nur al unu lando: Brazilo (la lando de la esploristo). Oni malkovros la averaĝan aĝon, la lernejan situacion de la denaskuloj kaj de iliaj gepatroj, kaj la metodon plej uzatan en tiu ĉi lando por lernigi Esperanton denaske, tio estas la metodon UPUL (unu persono, unu lingvo) aŭ USUL (unu situacio, unu lingvo). Pri la religio, ni malkovros, ĉu veras, ke la plejmulto de la brazilaj denaskuloj estas spiritismaj. Oni vidos, ĉu la denaskuloj tie havas regula(j)n Esperanto-amiko(j)n. Ni ekscios, ĉu la lernejo havis specialan influon en la lernado de Esperanto, kaj kiu(j)n alia(j)n lingvo(j)n oni instruas al la denaskuloj. Oni vidos la hobiojn kaj iliajn plej ŝatatajn lernobjektojn. Kaj fine, en kiom da landoj la infanoj ĝis nun vojaĝis, kaj ĉu ili havis menciinda(j)n fakto(j)n pri sia plurlingva eduko. Ni havos, verdire, plenan portreton de la situacio de la denaskuloj en Brazilo nuntempe.

Denaskismo in Brazil – perspectives on a special bilingualism

There are several types of bilingualism, and even of multilingualism (a situation in which a person speaks three languages or more). This study aims at analyzing a special kind of bilingualism: *denaskismo* which occurs when a person speaks, from the date of birth, Esperanto and another (other) language(s). The scope of the research is only one country: Brazil (the land of the researcher). One will discover the average age, the schooling situation of the native Esperanto speakers (*denaskuloj*) and their parents, and also the method most used in that country to instruct Esperanto from birth, that is, whether the UPUL method (one person, one language) or USUL (one situation, one language). About religion, we shall find out if it is true that most of the Brazilian denaskuloj are spiritualists. One shall see whether the denaskuloj there have regular friends in Esperanto. We will learn if the school had a special influence on the learning of Esperanto, and which other language(s) are taught to the denaskuloj. One shall see their hobbies and the favorite subjects. And finally, how many countries the children have visited so far, and if they had mentionable facts about their multilingual education. We shall actually have a full portrait of the situation of the native speakers of Esperanto in Brazil nowadays.

Denaskismo w Brazylii – szczególna dwujęzyczność w perspektywie

Istnieją różne rodzaje dwujęzyczności, a nawet wielojęzyczności (sytuacja, w której jedna osoba mówi w trzech lub więcej językach). Niniejsze badanie ma na celu przeanalizowanie szczególnego typu dwujęzyczności: *denaskismo*, który pojawia się, gdy dana osoba posługuje się od urodzenia esperantem i innym(i) językiem/językami. Zakres badań obejmuje tylko jeden kraj: Brazylię (kraj badacza). Pokażemy przeciętny wiek, sytuację szkolną użytkowników rodzimych esperanta i ich rodziców oraz metodę najczęściej używaną w tym kraju do nauczania esperanta od urodzenia, czyli metodę UPUL (jedna osoba, jeden język) lub USUL (jedna sytuacja, jeden język). Jeśli chodzi o religię, dowiemy się, czy to prawda, że większość brazylijskich rodzimych użytkowników esperanta to spirytualiści. Zobaczymy, czy mają tam esperanckiego przyjaciela. Dowiemy się, czy szkoła miała szczególny wpływ na naukę esperanta oraz jakich innych języków uczą się te osoby. Zobaczymy ich hobby i ulubione przedmioty szkolne. I wreszcie, do ilu krajów te dzieci podróżowały do tej pory i czy mają jakieś godne uwagi fakty dotyczące ich wielojęzycznej edukacji. Otrzymamy pełny obraz obecnej sytuacji rodzimych użytkowników esperanta w Brazylii.

Wickström, Bengt-Arne (DE/HU)

Efikeco kaj egaleco en la realigo de lingvorajtoj

Kostutilanalizo de publikaj projektoj normale celas enkondukon de efikaj publikaj politikeroj; la utilo de la mezuro superu aŭ egalu al la kostoj de la realigo. Ĉar la kostoj ofte ne dependas de la nombro da profitantoj, ekzemple en la kazo de stratsignoj en minoritata lingvo, sed la utilo kreskas en la nombro da profitantoj de la mezuro, la amasigita utilo estas sufiĉe granda nur se la nombro da profitantoj estas sufiĉe granda. Tio signifas, ke efika provizo de lingvorajtoj estas malavantaĝa por malgrandaj minoritatoj. Egaleco aliflanke signifas ke ĉiu homo havu la saman rajton uzi sian elektitan lingvon en iu ajn situacio kiel ĉiu alia individuo. Tio pro tro altaj kostoj ofte ne eblas kaj oni devas trovi kompromison inter efikeco kaj egaleco. En tiu ĉi prelego ni analizas tiun kompromison en kelkaj malsimilaj situacioj de lingvaj rajtoj: lingvouzo en stratsignoj, en edukado, en naciaj teatroj, en bibliotekoj, en radio kaj televido ktp.

Efficiency and equity in the provision of language rights

Cost-benefit analysis of public projects normally aims at introducing efficient policy measures; the benefits should exceed or equal the costs of implementation. Since costs often do not depend on the number of beneficiaries, for example in the case of street signs in a minority language, but benefits increase with the number of beneficiaries of the measure, the aggregated benefits are sufficiently large only if the number of beneficiaries is large enough. This means that an efficient provision of language rights is detrimental to small minorities. Equity, on the other hand, means that each person enjoy the same right to use his or her chosen language in any situation just like all other individuals. Due to excessive costs this is often not feasible, and one has to find a compromise between efficiency and equality. In this lecture we analyze this compromise in some different situations involving language rights: the use of language in street signs, in education, in national theaters, in libraries, in radio and television etc.

Skuteczność i sprawiedliwość w zapewnianiu praw językowych

Analiza kosztów i korzyści projektów publicznych zwykle ma na celu wprowadzenie skutecznych środków politycznych; korzyści powinny przekraczać lub równać się kosztom realizacji. Ponieważ koszty często nie zależą od liczby beneficjentów, na przykład w przypadku znaków drogowych w języku mniejszości, ale korzyści rosną wraz z liczbą beneficjentów danego środka, zagregowane korzyści są wystarczająco duże tylko wtedy, gdy liczba beneficjentów jest wystarczająco duża. Oznacza to, że skuteczne zapewnienie praw językowych jest szkodliwe dla małych mniejszości. Z drugiej strony sprawiedliwość oznacza, że każda osoba ma takie samo prawo do używania wybranego przez siebie języka w każdej sytuacji, tak jak wszystkie inne osoby. Ze względu na nadmierne koszty często jest to niewykonalne i trzeba znaleźć kompromis między wydajnością a równością. W niniejszym wystąpieniu analizujemy ten kompromis w różnych sytuacjach związanych z prawami językowymi: użyciu języka w znakach ulicznych, w edukacji, w teatrach narodowych, bibliotekach, radiu i telewizji itp.

WONG Lorraine (NZ)

Esperantistaj literaturistoj kaj ilia kosmopoliteco: Julio Baghy, Ba Jin kaj Armand Su

Tiu ĉi prelego spuro la itineron de Julio Baghy (1891-1967), Ba Jin (1904-2005) kaj Armand Su (1936-90), esperantistaj literaturistoj kies kariero iel interkruciĝis dum la lingva kosmopoliteco de Ĉinio antaŭ la ekregado de plena Maoismo en la 1960-aj jaroj. Ba Jin tradukis la verkon *Printempo en la Aŭtuno* de Baghy (1931) el Esperanto en la ĉinan. Tio inspiris lin verki *Autuno en la Printempo* (1932) en la ĉina en la sekva jaro.

Dudek jarojn poste en la Ĉinio de Mao, Armand Su, memlernanta poligloto en pluraj eŭropaj lingvoj, decidis iĝi esperanto-poeto post kiam li legis la tradukon de Baghy far Ba Jin. Per la legado de la verkoj de Baghy, Ba Jin kaj Su, tiu ĉi prelego esploras kiel Esperanto ebligas al tiuj ĉi verkistoj krei freŝajn estetikajn impresojn, kiuj ne tiom precize transdonas signifon en la konkretiĝo en skiba formo ol ili produktas novan sperton kiun alie ne eblus kapti. Ĉar Esperanto estas vaste konata kiel lingvo de humanismo kiu provas plenumi travideblan komunikadon de signifo defiante nacilingvajn diferencojn, tiu ĉi prezento provas atingi trans la semantikema aliro al interkultura komunikado. Evidentiĝos ke la kosmopolitaj ligoj de Baghy, Ba Jin kaj Su ne estas bazitaj sur la timo por interkulturaj miskomunikado, sed sur ilia komuna engaĝiĝo por verki kiel medio de homa kreiva povo. Komencante sian vivon kiel skriba lingvo, ne parola, Esperanto ĵetas lumon sur verkadon kiel signifan medion por manifesti kulturajn diferencojn.

Literary Esperantists and their Cosmopolitanism: Julio Baghy, Ba Jin, and Armand Su

This paper traces the genealogies of Julio Baghy (1891-1967), Ba Jin (1904-2005), and Armand Su (1936-90), literary Esperantists whose respective careers intersected during China's linguistic cosmopolitanism before the onslaught of high Maoism in the 1960s. Ba Jin translated Baghy's *Printempo en la Aŭtuno* (1931) from Esperanto into Chinese. This inspired him to write *Autumn in the Spring* (1932) in Chinese the following year. Twenty years later in Mao's China, Armand Su, a self-taught polyglot in multiple European languages, was determined to become an Esperanto poet after reading Ba Jin's translation of Baghy. Through a reading of the works by Baghy, Ba Jin, and Su, this paper explores how Esperanto enables these writers to create fresh aesthetic sentiments, that not so much accurately deliver a meaning prior to its materialization in the written form as produce new experience that otherwise would not be conceivable. Whereas Esperanto is largely known as a language of humanism that seeks to achieve transparent communication of meaning in defiance of national linguistic differences, this paper seeks to go beyond this semanticist approach to intercultural communication. It reveals that the cosmopolitan bonds of Baghy, Ba Jin and Su are not based on the anxiety of cross-cultural miscommunication but on their shared commitment to writing as a medium of human creative power. Beginning its life as a written language and not as a spoken language, Esperanto sheds light on writing as a significant medium for articulating cultural differences.

Esperanczy literaci i ich kosmopolityzm: Julio Baghy, Ba Jin i Armand Su

W wystąpieniu przedstawiono genealogie Julio Baghy'ego (1891-1967), Ba Jina (1904-2005) i Armanda Su (1936-90), esperantystów-literatów, których kariery krzyżowały się podczas kosmopolityzmu językowego w Chinach przed nadejściem wielkiego maoizmu w latach 60. Ba Jin przetłumaczył Baghy'ego *Printempo en la Aŭtuno* (1931) z esperanta na chiński. To zainspirowało go do napisania kolejnego roku *Jesień wiosną* (1932) po chińsku. Dwadzieścia lat później w Chinach Mao Armand Su, poliglota-samouk władający wieloma językami europejskimi, po przeczytaniu przekładu Baghy'ego Ba Jina postanowił zostać esperanckim poetą. Poprzez lekturę prac Baghy'ego, Ba Jina i Su niniejsza analiza pokazuje, w jaki sposób esperanto umożliwia tym pisarzom tworzenie nowych doznań estetycznych, które nie tyle dostarczają dokładnie znaczenia przed jego materializacją w formie pisemnej, co tworzą nowe doświadczenie, które inaczej nie byłoby możliwe. Podczas gdy esperanto jest w dużej mierze znane jako język humanizmu, który stara się osiągnąć przejrzystą komunikację znaczeń wbrew narodowym różnicom językowym, niniejszy tekst stara się wyjść poza to semantyczne podejście do komunikacji międzykulturowej. Ujawnia, że kosmopolityczne więzi Baghy'ego, Ba Jina i Su nie są oparte na lęku przed międzykulturowym nieporozumieniem, ale na ich wspólnym

zaangażowaniu w pisanie jako medium ludzkiej mocy twórczej. Rozpoczynając swoje życie jako język pisany, a nie jako język mówiony, esperanto rzuca światło na pisanie jako znaczące medium do artykułowania różnic kulturowych.

Zięba, Maciej (PL)

Interlingvoj de Orienta kaj Suda Azio: la sanskrita kaj la palia lingvoj

En multkultura, multetnia, multlingva historio de Orienta kaj Suda Azio ekzistis multaj lingvoj kiuj iam kaj ie ludis rolon de interlingvo(j), tamen ĉefe kvar el ili estis uzataj sufiĉe longe kaj vaste por influi multajn aliajn lingvojn (kaj literaturojn), ne nur en siaj propraj landoj. Ili estas la sanskrita lingvo, la palia lingvo, la klasika ĉina lingvo kaj la malaja lingvo. La du unuaj estos pritraktataj nun.

La sanskrito kaj ties fil(in)o, la palia lingvo, havis siajn originojn en Hindio. Ili disvastiĝis ĉefe per kaj kun disvastiĝo de budhismo kaj historie estis uzataj de Centra Azio (nuntempa Uzbekistano) ĝis Hinduĉinio kaj Insulhindio (nuna Malazio, Indonezio kaj Filipino), kaj grave influis multajn lingvojn de tiu regiono, apartenantajn al malsamaj lingvaj familioj, per siaj skribosistemoj, vortaroj, gramatikoj, lingvoscienco, literaturoj. Ilia influo estas ankaŭ observebla en lingvoj de Tibeto, Ĉinio, Koreio kaj Japanio.

Interlanguages of Eastern and Southern Asia: Sanskrit and Pali

In the multicultural, multiethnic and multilingual history of Southern and Eastern Asia there have been many languages which have at different times and in different places filled the role of interlanguage(s). Mainly four of them, however have been used sufficiently geographically and temporally to influence many other languages (and literatures) beyond their land of origin. They are Sanskrit, Pali, Classical Chinese and Malay. The first two are treated now.

Sanskrit and its daughter Pali originated in India. They spread mostly with and by the spread of Buddhism and historically they were used from Central Asia (modern Uzbekistan) to Indochina and the Indonesia area (modern Malaysia, Indonesia and the Philippines) and strongly influenced many languages of that region belonging to different language families through their writing systems, vocabularies, grammars, linguistic traditions and literatures. Their influence can also be found in the languages of Tibet, China, Korea and Japan.

Języki pomocnicze Azji Wschodniej i Południowej: sanskryt i pali

W wielokulturowej, wieloetnicznej i wielojęzycznej historii Azji Południowej i Wschodniej istniało wiele języków, które w różnym czasie i w różnych miejscach pełniły rolę języków pomocniczych; jednak głównie cztery z nich były używane dostatecznie długo i były na tyle rozpowszechnione, aby wpłynąć na wiele innych języków (i literatur) spoza ich kraju pochodzenia. Są to sanskryt, pali, klasyczny chiński i malajski. W niniejszym wystąpieniu zostaną omówione pierwsze dwa z nich.

Sanskryt i jego córka pali pochodzą z Indii. Rozprzestrzeniły się głównie wraz z oraz poprzez rozprzestrzenienie się buddyzmu, a historycznie były używane od Azji Środkowej (współczesny Uzbekistan) do Indochin i obszaru Indonezji (współczesna Malezja, Indonezja i Filipiny) i silnie wpływały na wiele języków tego regionu należących do różnych rodzin językowych poprzez ich systemy pisma, słownictwo, gramatykę, tradycje językowe i literaturę. Ich wpływ można znaleźć również w językach Tybetu, Chin, Korei i Japonii.